Bestuursverslag
en
Jaarrekening
2022

SCHOOLBESTUUR L&E

1 juni 2023

Schoolbestuur L&E
Noorderstraat 13
9989 ZG WARFFUM
Telefoon: 0595-424955
E-mail: spo@lauwerseneems.nl
Website : www.lauwerseneems.nl

Inleiding

Met genoegen presenteren wij hierbij het bestuursverslag en de jaarrekening van de Stichting Schoolbestuur voor Primair en Voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems.

In 2022 hebben de beide sectoren binnen de stichting (L&E Primair Onderwijs en Het Hogeland College) de doelstellingen uit het Koersplan en de daaruit afgeleide jaarplannen verder uitgewerkt. De uitvoering van de plannen heeft plaatsgevonden tegen de achtergrond van de beperkende maatregelen ter bestrijding van de pandemie en de werkzaamheden die voortvloeien uit het voornemen tot vergaande samenwerking met andere onderwijspartners in de regio. De ontwikkelingen worden in dit bestuursverslag beschreven. Daarnaast is met de jaarrekening de financiële huishouding van 2022 vastgesteld.

Begin 2023 is het voorgenomen besluit genomen het primair onderwijs te fuseren met VCPO-NG en het voorgezet onderwijs (Het Hogeland College) met het VO Eemsdelta. In het voorjaar van 2023 wordt deze ontwikkeling uitgewerkt en formeel voorbereid, waarbij 1 augustus 2023 de beoogde fusiedatum is. Als dit wordt gerealiseerd, betekent het dat dit jaarverslag het laatste is in deze vorm. Als leeswijzer geldt dat bij bepaalde onderdelen van het jaarverslag (o.a. de continuïteitsparagraaf, ontwikkeling leerlingaantallen, meerjarenbegroting en dergelijke) wij deze ontwikkeling niet toelichten en wordt de going-concern gedachte toegepast. Wijken wij hiervan af, dan lichten wij dit expliciet toe.

Het is goed om alle verschillende terreinen waarop gewerkt wordt aan versterking van de organisatie en kwalitatief hoogwaardig onderwijs in een document vast te leggen, zodat het werk zichtbaar wordt en verantwoording afgelegd kan worden. Overigens is dat werk met grote inzet, deskundigheid, betrokkenheid en vrijwel altijd met plezier van alle medewerkers verricht.

Dit jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur,

drs. A.A.M. Schaafsma directeur-bestuurder VO
drs. A. Fickweiler directeur-bestuurder PO

Lauwers & Eems
Scholen voor PO en VO

Inhoudsopgave

1. Organisatieprofiel 3
1.1. Karakterisering 3
1.2. Kernactiviteiten 4
1.3. Organisatiestructuur 5
1.4. Horizontale en verticale verantwoording 6
1.5. Klachtrecht 7
1.6. Nationaal Programma Onderwijs 7
1.7. Wet open overheid 8
2. L&E jaarrekening en kengetallen 2022 9
2.1. Balans bestuursniveau 9
2.2. Samenvattend exploitatieresultaat op bestuursniveau 10
2.2.1 Analyseresultaat ten opzichte van begroting 10
2.2.2. Analyseresultaat ten opzichte van vorig verslagjaar 13
2.3. Continuïteitsparagraaf 13
2.3.1. Meerjarenprognose 14
2.3.2. Meerjaren balanspositie 15
2.3.3. Financiële kengetallen 15
2.4. Risico paragraaf 18
3. Bestuur & Financiën 22
3.1. Treasury 22
3.2. Toedeling resultaat aan de sector PO en VO 22
3.3. Private Middelen 22
3.4. Inkoopbeleid 23
4. Sector Primair Onderwijs 24
4.1. Algemeen beeld 24
4.2. Strategie en beleid 25
4.3 Onderwijs 31
4.4. Schoolgegevens 33
5. Sector Voortgezet Onderwijs 40
5.1 Algemeen beeld VO 40
5.3 Onderwijs 53
5.3.1. Onderwijsresultaten 53
5.3.2. Slaagpercentages 57
5.4 Schoolgegevens 57
5.4.1. Ontwikkeling van leerlingaantallen 57
5.4.2. Personele kengetallen 59
6. Verslag van de toeziende bestuursleden 61
Bijlage 1: Nevenfunctie bestuursleden stichting Schoolbestuur Lauwers & Eems 65
Bijlage 2: Rooster van aftreden toeziende bestuursleden 66
Jaarrekening 2022 67

1. Organisatieprofiel

1.1. Karakterisering

Schoolbestuur voor Primair en Voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems - Stichting is sinds 2022 het bevoegd gezag van 15 basisscholen en 1 school voor voortgezet onderwijs met 3 vestigingen. We verzorgen het openbaar basisonderwijs in de gemeente Het Hogeland en een klein gedeelte van de gemeente Westerkwartier. De basisscholen zijn voornamelijk gesitueerd in kleine kernen, waar kinderen van alle gezindten de desbetreffende openbare school bezoeken. Het voortgezet onderwijs bevindt zich in drie middelgrote kernen in de gemeente Het Hogeland.

Doel
De Stichting heeft ten doel het verzorgen, instandhouden en verbreden van het openbaar primair en voortgezet onderwijs in Noord-Groningen als bedoeld in artikel 48 van de WPO en artikel 42 B van de WVO. De stichting heeft geen winstoogmerk.

Goed onderwijs, goed bestuur
Ons schoolbestuur is opgericht op 1 januari 2000 en heet officieel Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-Stichting. Om het makkelijker te maken, noemen we onszelf in de dagelijkse praktijk Schoolbestuur Lauwers en Eems (hierna te noemen L&E).

Scheiden bestuur en toezicht
Het schoolbestuur en het toezicht zijn bij ons functioneel gescheiden. We werken volgens het “one-tiermodel”. Er is één algemeen bestuur, maar essentieel daarbij is dat de toeziende bestuursleden onafhankelijk van de directeur-bestuurders hun toezichthoudende functie uitoefenen. Met deze bestuurlijke structuur voldoet L&E aan de verplichting uit de wet ‘Goed onderwijs, goed bestuur”.

Onderwijs, leerlingen en ouders
Het geven van onderwijs is het primaire proces binnen onze organisatie. De organisatie en processen zijn daarom zo ingericht dat zij ondersteunend zijn aan het primaire proces. We bieden algemeen toegankelijk en kwalitatief hoogstaand onderwijs aan leerlingen in een uitdagende en inspirerende omgeving. Naast de interactie tussen leerlingen en leerkrachten vinden we de betrokkenheid van en de samenwerking met ouders van groot belang.

Personeel
Onze personeelsleden zijn de belangrijkste spelers binnen onze scholenorganisatie. Zij zijn het die dagelijks onderwijs geven aan onze leerlingen vanuit de maatschappelijke opdracht, die wij als schoolbestuur hebben voor het verzorgen van openbaar onderwijs in de gemeenten Hogeland en Westerkwartier. Een doorlopende ontwikkeling van ons personeel zien wij als een belangrijke voorwaarde om de kennis en vaardigheden op peil te houden. Deze zijn nodig voor de verdere verbetering van de onderwijsresultaten en de ontwikkeling van onze leerlingen. Dat is ook wat ouders en leerlingen van ons mogen verwachten als het gaat om kwalitatief goed onderwijs. Goed werkgeverschap zien we ook als onze verantwoordelijkheid. Met ruim 350 personeelsleden zijn we één van de grotere werkgevers in Noord-Groningen.

Omgeving en maatschappij
Als schoolbestuur opereren we binnen een maatschappelijke context. Om verbinding te houden met onze omgeving betrekken we de omgeving op allerlei manieren bij ons onderwijs. Zo voeren wij projecten en stages uit bij plaatselijke ondernemers, werken wij nauw samen met gemeenten en worden de bewoners van de dorpen betrokken bij onze activiteiten. Onze scholen staan midden in de samenleving.

Financiële resultaten en gevoerde financiële beleid
We willen onderwijs geven in een financieel gezonde organisatie. Om financieel gezond te blijven anticiperen we op (toekomstige) ontwikkelingen zoals de daling van het potentiële leerlingenaantal in ons gebied, de veranderende bekostiging en de ontwikkelingen in de maatschappij.
Als schoolbestuur met bijna 2500 leerlingen hebben we ruim 350 personeelsleden in eigen dienst. Daarnaast zijn wij verantwoordelijk voor de exploitatie van een groot aantal schoolgebouwen. Bovendien hebben we relatief veel kleine scholen. Deze ontwikkelingen vragen om een zorgvuldig en verantwoord meerjarenperspectief. Aan de ene kant vraagt dat om een behoorlijke financiële buffer om de risico's die daarmee gepaard gaan op te kunnen vangen, aan de andere kant zoeken wij de komende jaren naar verdergaande vormen van samenwerking met gemeenten en andere schoolbesturen.

Boekhoudkundig hebben we onze financiële administratie in vier onderdelen ondergebracht; Primair Onderwijs (PO), Voortgezet Onderwijs (VO), Bestuur & Financiën en Private Middelen (schoolbankrekeningen). In dit jaarverslag worden per onderdeel de baten en lasten verantwoord, geanalyseerd en toegelicht.

1.2. Kernactiviteiten

Koersplan
In het Koersplan hebben we de strategische en inhoudelijke koers van L&E vastgelegd. Daarmee geven we richting aan de ontwikkeling die L&E de komende jaren door zal moeten maken om de kwaliteit van het onderwijs en de continuïteit voor het funderend onderwijs op Het Hogeland te kunnen blijven garanderen. Het nieuwe koersplan 2021-2024 is in het voorjaar van 2021 vastgesteld.

Missie en visie
L&E staat voor het bieden van algemeen toegankelijk en kwalitatief hoogstaand onderwijs met het doel leerlingen maximale ontwikkelingskansen te bieden. Iedere leerling heeft het recht zichzelf te zijn en krijgt de kans om zijn of haar aanleg te ontplooien. Het is de verantwoordelijkheid van L&E om leerlingen en medewerkers, een zo goed mogelijke basis te bieden zodat zij hun talenten optimaal kunnen ontplooien.

Kernwaarden Lauwers & Eems
De kernwaarden zijn:
- Kwalitatief sterk en thuisnabij onderwijs dat leerlingen maximale ontwikkelkansen biedt;
- Een stabiele en veilige leeromgeving met ruimte voor het individu en aandacht voor elkaar;
- In verbondenheid met de regio waarin de leerlingen opgroeien.

Voor de komende planperiode zijn de volgende richtpunten beschreven

1 Onderwijs
"De school van straks": kwalitatief sterk funderend onderwijs (PO en VO) duurzaam en thuisnabij inrichten voor de kinderen van Het Hogeland.

Kader: een Leven Lang Ontwikkelen
- voor doelgroepen van alle leeftijden en achtergronden
- voor formeel en non-formeel leren
- met doorlopende leerlijnen: VSE-PO-VO-MBO/HBO/WO en post-initieel onderwijs
- zoveel mogelijk inclusief onderwijs voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften

2 Personeel
Aantrekkelijk werkgeverschap met professionele kwaliteitsstandaarden voor onderwijspersoneel dat de 'school van straks' kan dragen en ontwikkelfaciliteiten om deze kwaliteit te onderhouden/uit te bouwen.

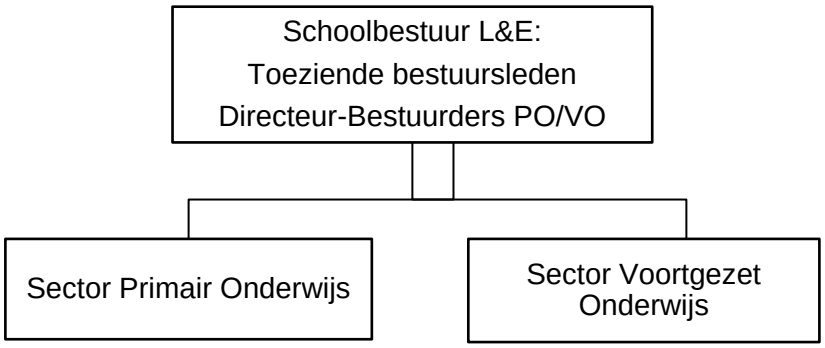
3 Voorzieningen
Veilige, gezonde en goed gefaciliteerde gebouwen; adequate ondersteunende diensten.

4 Bestuurlijke setting
Een passende bestuurlijke context kiezen voor het realiseren en het verder uitwerken van 'de school van straks' voor het funderend onderwijs op Het Hogeland (PO en VO).

In het sectorspecifieke gedeelten van dit jaarverslag zijn de uitwerkingen van bovenstaande kernwaarden en richtpunten nader toegelicht. Het volledige Koersplan 2021-2024, dus inclusief de sectorspecifieke onderdelen, staat op de website van L&E.

1.3. Organisatiestructuur

In de onderstaande figuur is het organigram van L&E weergegeven.

Toeziende bestuursleden
Voor de samenstelling van de toeziende bestuursleden verwijzen we u naar hoofdstuk 6 (verslag toeziende bestuursleden) bladzijde 61.
Voor een overzicht van de nevenfuncties en het rooster van aftreden wordt verwezen naar bijlage 1 en 2 van dit jaarverslag.

Bestuur & Management
In 2022 is mevrouw Agnes Schaafsma directeur-bestuurder VO en de heer Aris Fickweiler directeur-bestuurder PO.

1.4. Horizontale en verticale verantwoording

Als schoolorganisatie bestaan en werken we binnen een maatschappelijke omgeving. Diverse interne en externe belanghebbenden worden beïnvloed door de activiteiten die we als schoolorganisatie uitvoeren. Voor deze belanghebbenden is het van wezenlijk belang dat zij geïnformeerd worden over onze activiteiten en toekomstplannen. Op die manier kunnen zij inschatten wat voor invloed deze activiteiten en plannen op hen en op de organisatie zelf (kunnen) hebben. Daarnaast is het van belang om ontwikkelingen in en signalen uit de omgeving te signaleren en daar waar nodig is op te acteren. Op die manier is over en weer sprake van beïnvloeding.

We onderscheiden twee groepen belanghebbenden: de interne en de externe. Met deze groepen wordt op verschillende wijze gecommuniceerd. Afhankelijk van hun rol is er sprake van horizontale of verticale verantwoording vanuit de organisatie naar deze belanghebbenden.

Interne belanghebbenden
Onder interne belanghebbenden verstaan we de personen binnen onze organisatie, die beïnvloed worden door datgene wat we doen.
Binnen L&E onderscheiden we de volgende belanghebbenden:

-	Leerlingen	interne horizontale verantwoording
-	Personeel	interne horizontale verantwoording
-	Personeelsgeleding (G)MR	interne horizontale verantwoording
-	Bestuur	interne verticale verantwoording
-	Ouders/verzorgers	interne horizontale verantwoording

Met de interne belanghebbenden communiceren we door middel van bijeenkomsten (werkoverleg, vergaderingen), nieuwsbrieven, weekmails, (school)jaarplannen, de schoolgids en de website. Verantwoording aan de (G)MR en het bestuur vindt hoofdzakelijk plaats door middel van vergaderingen en de daarbij bijbehorende vergaderdocumenten.

Externe belanghebbenden
Onder externe belanghebbenden verstaan we mensen en organisaties buiten onze eigen organisatie, die direct of indirect worden beïnvloed door onze activiteiten of die anderzijds belang hebben bij de prestaties die we leveren.
De belangrijkste externe belanghebbenden zijn:

-	Samenwerkingspartners	externe horizontale verantwoording
-	Ministerie van OCW	externe verticale verantwoording
-	DUO	externe verticale verantwoording
-	Gemeenten	externe verticale verantwoording

De communicatie met en verantwoording aan de externe belanghebbenden vindt onder andere plaats door middel van officiële documenten zoals jaarverslagen, jaarplannen en nieuwsbrieven. De communicatiekanalen variëren van de websites van de scholen tot schoolgidsen en publieksvriendelijke

versies van het jaarverslag. Waar nodig en gewenst is er natuurlijk ook sprake van communicatie en verantwoording via vergaderingen en bijeenkomsten.

1.5. Klachtrecht

Leerlingen van een school, ouders of voogden/verzorgers van die leerlingen en personeelsleden die zich in hun belang getroffen achten door gedragingen, handelingen en beslissingen van medeleerlingen, personeelsleden of andere bij de school betrokkenen, of die zich gekwetst voelen door een benadering die zij niet op prijs stellen, kunnen zich daarover beklagen. Schoolbestuur L&E kent een algemene klachtenregeling en een klachtenregeling inzake ongewenste intimiteiten.

Schoolbestuur L&E is aangesloten bij de Stichting Onderwijsgeschillen, waar onder andere de Landelijke Bezwarencommissie Schoolbestuursbeslissingen (LBS) en de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) zijn ondergebracht. De klachtenregeling en bijbehorende procedures worden jaarlijks gepubliceerd in de schoolgidsen en zijn ook te vinden op de website.

In 2022 zijn er geen officiële klachten ingediend bij de landelijke klachtencommissie (Onderwijsgeschillen). Voor de sector PO heeft de directeur-bestuurder de vertrouwenspersonen een vijftal keren preventief ingezet om ouders en school te ondersteunen bij een situatie die mogelijk zou kunnen leiden tot verstoorde verhoudingen en/of klacht. In alle gevallen en voor alle ‘partijen’ heeft dit geleid tot herstelde verhoudingen.

1.6. Nationaal Programma Onderwijs

Vanaf februari 2021 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een steunprogramma voor herstel en perspectief naar aanleiding van de Covid-19 pandemie bekend gemaakt. In deze brief is aangekondigd dat in de komende twee en een half jaar € 8,5 miljard extra wordt geïnvesteerd in het gehele onderwijs, van het funderend onderwijs tot en met het hoger onderwijs. De uitgangspunten voor het funderend onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) hebben de volgende maatregelen:

- Iedere school krijgt middelen voor een eigen School Programma
- Extra onderwijs en begeleiding, ook buiten de school en de reguliere schooltijden
- Leerling centraal, niet het systeem
- Acties op de korte termijn passend bij de ingezette schoolontwikkeling verbindend met de lange termijn (met name om de opgelopen achterstanden weg te werken)
- Maatregelen voor specifieke groepen (bijvoorbeeld nieuwkomers)
- Verkenning mogelijkheid verlengde leerroutes

Na een grondige inventarisatie hebben de scholen in het primair en voortgezet voor hun schoolprogramma gekozen uit een keuzemenu van effectieve interventies. De genomen interventies zijn met goedkeuring van de desbetreffende medezeggenschapsraden vastgesteld en volgens de richtlijnen OCW (menukaart) gepland en uitgevoerd. De inhoudelijke resultaten (voor zover ultimo 2022 bekend) worden bij de toelichting van de beide sectoren toegelicht.

In 2022 zijn de volgende middelen per interventie ingezet:

	Overzicht NPO-middelen	Sector po	Sector VO
	Inkomsten	782.090	534.167
	Uitgaven:		
A	Meer onderwijs om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren	46.054	7.029
B	Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren	146.741	160.219
C	Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen	54.489	80.928
D	Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen		13.534
E	(Extra) inzet van personeel en ondersteuning	471.908	175.748
F	Faciliteiten en randvoorwaarden bij interventies A-E	9.917	244.812
G	Overig: deze extra rubriek is uitsluitend bedoeld voor (bestemmings)reserves voor werkloosheidskosten en dotatie aan de voorziening transitievergoeding		
		729.109	682.270
	Per saldo	52.981	-148.103
	Stand 31 december 2021	111.562	618.027
	stand 31 december 2022	164.543	469.924

1.7. Wet open overheid

Als stichting in het kader van het openbaar onderwijs geldt een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking rond de volgende vier openbaar gezagstaken: 1. te weten vrijstelling van leerplicht; 2. afgifte diploma/getuigschriften en cijferlijsten; 3. in en uitdiensttreding van medewerkers en; 4. het toelaten en verwijderen van leerlingen. De inspanningsverplichting is niet van toepassing als de uitzonderings- of weigeringsgronden van de betreffende artikelen in de WOO-openbaarmaking in de weg staan of als met de openbaarmaking geen redelijk belang wordt gediend. Onze Stichting heeft geconstateerd dat het bij deze informatie gaat om privacygevoelige informatie, waardoor de school deze informatie niet of volledig geanonimiseerd en onherleidbaar zal verstrekken. Mogelijk zullen hierover op landelijk sectorniveau gezamenlijk aanvullende afspraken worden geformuleerd.

2. L&E jaarrekening en kengetallen 2022

2.1. Balans bestuursniveau

Balans ultimo 2022
De balans ultimo 2022 ziet er als volgt uit:

Activa			Passiva		
	2022	2021		2022	2021
Vaste activa			**Eigen vermogen**		
Materiële vaste activa	4.483.202	3.924.367	Algemene reserve	7.031.810	7.194.758
Financiële vaste activa	1.038.970	1.422.185	Bestemmingsreserve publiek	2.187.034	1.099.272
			Bestemmingsreserve privaat	470.529	459.583
	5.522.172	**5.346.552**		**9.689.373**	**8.753.613**
Vlottende activa					
Vorderingen	910.799	1.040.567	Voorzieningen	4.126.811	4.090.141
Liquide middelen	11.946.038	11.041.831	Kortlopende schulden	4.562.825	4.585.196
	12.856.837	**12.082.398**		**8.689.636**	**8.675.337**
Totaal activa	**18.379.009**	**17.428.950**	**Totaal passiva**	**18.379.009**	**17.428.950**

Onderscheid publiek en privaat
Binnen het eigen vermogen van Schoolbestuur L&E is onderscheid gemaakt tussen publieke middelen (algemene reserves en publieke bestemmingsreserves) en een private bestemmingsreserve. De private bestemmingsreserve op de balans betreffen middelen die onder andere door ouderraden zijn verworven en waar deze ouderraden zeggenschap over hebben (de schoolbankrekeningen). Deze middelen vallen formeel onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Toelichting bestemmingsreserves (publiek):
Mobiliteitsmaatregelen
Eind 2019 is een bestemmingsreserve gevormd voor € 500.000 ten behoeve voor mobiliteitsmaatregelen. In 2022 wordt hier € 72.506 aan onttrokken.

SHRM
Dit betreft de vooruit ontvangen bekostiging voor de Regeling Strategisch personeelsbeleid, begeleiding en verzuim (SHRM). De regeling is gebruikt om de bekostiging voor de gemaakte afspraken voor het voortgezet onderwijs uit het Onderwijsakkoord aan de schoolbesturen te doen toekomen.
De bekostiging is aangepast door het bedrag per leerling (flink) te verhogen van € 107,95 naar € 525,86 euro. De nog niet bestede middelen voor werkdrukvermindering, extra tijd voor leraren om te besteden aan hun professionaliteit op het gebied van basisvaardigheden en curriculumherziening en professionele ontwikkeling van de schoolleider zijn in de bestemmingsreserve opgenomen en zullen in 2023 worden besteed.

Overgangsbekostiging
Vanwege de overgang naar de vereenvoudigde bekostiging in 2022 ontvangt sector VO een overgangsbekostiging. Besloten is om deze incidentele bekostiging te besteden aan trajecten met cofinanciering. In 2022 is € 475.101 aan overgangsbekostiging ontvangen en € 166.749 onttrokken t.b.v. cofinanciering

NPO
De reserve NPO dient ter dekking van de NPO-kosten in de periode na 31 juli 2023, als de uitbetaling van de NPO-middelen stopt. De baten en lasten in het kader van de NPO kunnen niet volledig worden gematched. Een tekort of overschot op dit onderdeel wordt in 2021, 2022 en 2023 verrekend met deze bestemmingreserve. Na 2023 zullen de dan nog te maken kosten worden onttrokken aan deze reserve.

SUVIS
In 2021 is via gemeente Het Hogeland bijna € 384.000 aan subsidie ontvangen inzake SUVIS. Dit betreft een subsidie ter verbetering van de ventilaties op scholen (Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen). Via de SUVIS-regeling financiert het Rijk (uitbetaald door de gemeente) maximaal 30% van de totale kosten voor het verbeteren van de ventilatie. De gemeente heeft, na verzoek tot (co-) financiering, aangegeven dat zij verder geen bijdrage gaat leveren voor het verbeteren van de ventilatie. Dit betekent dat de overige 70% van de kosten voor verbetering van de ventilatie voor rekening van de school komt. Het algemeen bestuur heeft goedkeuring gegeven om het resterende investeringsbedrag van € 500.000 uit de reserves te mogen onttrekken. Jaarlijks zullen hier de afschrijvingslasten van de investeringen in installaties aan worden onttrokken. De subsidies voor locatie Warffum en Winsum zijn inmiddels uitgegeven, de ontvangen subsidie voor locatie Uithuizen zal worden teruggestort, omdat hier sprake is van nieuwbouw en daarmee het recht op subsidie is komen te vervallen.

2.2. Samenvattend exploitatieresultaat op bestuursniveau

In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van het exploitatieresultaat per sector (inclusief financiële baten en lasten). Het resultaat valt positiever uit dan begroot.

2.2.1 Analyseresultaat ten opzichte van begroting

Per saldo is een exploitatieresultaat over 2022 gerealiseerd van € 935.760 positief hetgeen € 1.290.027 hoger is dan waarvan in de begroting is uitgegaan.

Samenvatting Schoolbestuur L&E	Baten	Lasten	Realisatie	Begroting	Verschil
Primair onderwijs	14.457.563	13.983.010	474.553	-483.375	957.928
Voortgezet onderwijs	15.056.722	14.606.462	450.260	129.104	321.156
Bestuur en Financiën	50.037	50.039	-2	1	-3
Private middelen	32.594	21.648	10.946	-	10.946
	29.596.916	**28.661.159**	**935.760**	**-354.270**	**1.290.027**

Ook in 2022 zijn er bedragen (NPO) ontvangen om de gevolgen van de Covid-19 pandemie terug te dringen. De regelgeving voor de jaarverslaggeving voor het onderwijs schrijft voor dat de ontvangen bedragen volledig als bate in de exploitatie verwerkt moeten worden. De niet bestede bedragen kunnen via de bestemming van het resultaat aan een bestemmingsreserve per sector worden toegevoegd. Dit heeft een forse impact op het exploitatieresultaat. In totaal is er € 1.316.000 ontvangen en € 1.411.000 besteed.

Bij L&E wordt gestuurd op met name sectorniveau. Daarom wordt in het vervolg ook het resultaat per sector geanalyseerd.

Primair onderwijs

Hoofdlijnen

Het exploitatieresultaat over 2022 is € 475.000 hetgeen aanzienlijk positiever is dan de begroting (-€ 483.000). Bij de beoordeling van het positieve resultaat behoren de volgende nuanceringen.

- In dit resultaat zit ongeveer € 53.000 verwerkt van nog niet bestede gelden voor de NPO-maatregelen. Bij de bestemming van het resultaat wordt dit in een afzonderlijke bestemmingsreserve verwerkt.
- Vorig jaar is de waardering van de voorziening onderhoud opnieuw vastgesteld met een forse ophoging van de voorziening onderhoud tot gevolg. De gewijzigde berekeningssystematiek die aan de berekening ten grondslag ligt maakt dat de jaarlijkse dotatie in de exploitatie € 120.000 lager is.
- In 2022 is het onderwijs aan Afghaanse vluchtelingen opgestart. Voor deze vluchtelingen wordt naast de nieuwkomersvergoeding ook inkomsten voor de groeiregeling ontvangen. Gemiddeld werd er aan 100 leerlingen onderwijs verzorgd. Per saldo hebben wij € 424.000 meer inkomsten ontvangen dan besteed. Het aantal vluchtelingleerlingen fluctueert enorm. Zo hebben wij begin 2023 ongeveer 45 leerlingen. De personele bezetting is nog gebaseerd op 100 leerlingen. Het overschot in 2022 helpt het verwachte tekort in 2023 te dekken. Overigens bestaat het risico als de instroom van nieuwkomers stopt, dat de verplichtingen nog een tijd doorlopen. Dan is het goed om daarvoor al een buffer te hebben.
- Daarnaast is de rijksbekostiging onder andere door de nieuwe CAO fors aangepast. Uiteraard ook de personeelslasten zijn door de nieuwe CAO fors toegenomen. Daarnaast hebben wij extra middelen ontvangen voor verbetering basisvaardigheden leraren en verlaging werkdruk.

In de volgende tabel wordt op hoofdlijnen de oorzaken van de ontwikkeling van het exploitatieresultaat in relatie tot de begroting toegelicht.

Hogere baten	
• De Rijksbijdragen zijn bijna € 2,5 mln hoger dan voorzien, wat veroorzaakt wordt door meerdere onderdelen, m.n.: - Aanpassingen salarissen leerkrachten PO aan het VO (dichten loonkloof) - CAO verhoging - Hoger aantal asielzoekers en overige vreemdelingen	€ 2.500.000
• Overige baten zijn ook hoger dan voorzien Dit wordt veroorzaakt doordat meer personeel is gedetacheerd en door vrijval van subsidie voor Extra Handen in de Klas. Deze subsidie is een jaar eerder ontvangen en wordt in 2022 – 2023 besteed.	€ 320.000
Hogere baten	**€ 2.820.000**
Hogere lasten	
• Hogere Personeelslasten als gevolg van aanpassingen salarissen van leerkrachten aan het VO (dichten van de loonkloof), nieuwe cao-afspraken en meer inzet t.b.v. de opvang van nieuwkomers en overige vreemdelingen.	€ 1.572.000
• Huisvestingslasten zijn hoger door hogere huur- en energielasten. Ook zijn de kosten voor schoonmaak en dagelijks onderhoud hoger. Daartegenover staat een lagere dotatie voor groot onderhoud. Per saldo hogere last:	€ 65.000
• De hogere 'Overige lasten' betreffen de voorbereidingskosten voor de fusie, hogere kosten voor ICT (o.a. licentie en software).	€ 224.000
Hogere lasten	**€ 1.861.000**
Voordeliger resultaat	**€ 959.000**

Voortgezet onderwijs
Hoofdlijnen

De exploitatie sluit met een voordelig resultaat van € 450.000. Een overschot van € 129.000 is geraamd. In dit resultaat vallen de volgende zaken op:

- In de exploitatie is per saldo € 148.000 aan NPO-middelen (lasten) verwerkt;
- In de lasten is voor € 73.000 aan mobiliteitslasten opgenomen. Deze gaan na resultaatbepaling ten laste van de bestemmingsreserve;
- In 2022 is de voorziening onderhoud opnieuw berekend en heeft een extra last van € 85.000 tot gevolg;
- In 2022 zijn forse bedragen (€ 462.000) aan Strategisch HRM ontvangen maar nog niet besteed; hier wordt een specifieke bestemmingsreserve voor gevormd;
- Als gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging is een overgangsbekostiging ontvangen en de besteding wordt over meerdere jaren uitgesmeerd: ook hiervoor is een specifieke bestemmingsreserve gevormd.
- Ten behoeve van de verbetering van de ventilatie in de gebouwen is een bestemmingsreserve gecreëerd. Na aftrek van de afschrijvingslasten over 2022 ten behoeve van de investeringen voor de ventilatie, bedraagt deze bestemmingsreserve per ultimo 2022 € 485.000.
- Vorig jaar is de waardering van de voorziening onderhoud opnieuw vastgesteld. De gewijzigde berekeningssystematiek die aan de berekening ten grondslag ligt maakt dat de jaarlijkse dotatie in de exploitatie € 85.000 hoger is.

In de volgende tabel wordt op hoofdlijnen de oorzaken van de ontwikkeling van het exploitatieresultaat in relatie tot de begroting toegelicht.

<u>Hogere baten</u>	
De Rijksbijdragen zijn ruim € 1,6 mln hoger dan voorzien, wat veroorzaakt wordt door meerdere onderdelen, o.a.: - Afwijkende verantwoordingssytematiek NPO-middelen - Hogere Overgangsbekostiging - Hogere basisbekostiging a.g.v. nieuwe cao - Hogere bekostiging Strategisch personeelsbeleid, begeleiding en verzuim	€ 1.600.000
Dan is er nog een niet voorziene bijdrage m.b.t. de verbetering van de ventilatie (SUVIS) in de locaties Warffum en Winsum en gemeentelijke bijdrage NPO.	€ 104.000
En tot slot zijn er nog hogere baten van de doelsubsidies (ook hogere lasten).	<u>€ 244.000</u>
Hogere baten	**€ 1.955.000**
<u>Hogere lasten</u>	
• Hogere Personeelslasten als gevolg van nieuwe cao-afspraken.	€ 595.000
• Huisvestingslasten zijn hoger door m.n. een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening en hogere kosten voor regulier onderhoud.	€ 181.000
• De hogere 'Overige lasten' betreffen met name hogere projectmatige lasten als gevolg van meer besteding van de doelsubsidies.	<u>€ 167.000</u>
Hogere lasten	**€ 1.631.000**
Niet voorziene rentelasten	<u>€ 3.000</u>
Voordeliger resultaat	**€ 321.000**

Bestuur en financiën
Het onderdeel bestuur en financiën heeft binnen L&E geen eigen vermogen. Bij het opstellen van de begroting wordt een inschatting gemaakt van de verwachte kosten en opbrengsten van bestuur en financiën. Het saldo van deze baten en lasten wordt 50/50 toegerekend aan PO en VO. Over 2022 was een negatieve bijdrage begroot (dus verwachte kosten voor de sectoren) vanuit PO en VO voor totaal € 64.777 per sector. De daadwerkelijke bijdrage over 2022 bedroeg € 70.780.

Private middelen
Het resultaat uit private middelen is positief. Dat komt vooral door de mutaties van de diverse schoolbankrekeningen binnen het primair onderwijs.

2.2.2. Analyseresultaat ten opzichte van vorig verslagjaar

Samenvatting schoolbestuur L&E						
	2022			2021		
Sector	Baten	Lasten	Resultaat	Baten	Lasten	Resultaat
Primair onderwijs	14.457.563	13.983.010	474.553	12.788.559	12.337.511	451.048
Voortgezet onderwijs	15.056.722	14.606.462	450.260	14.016.720	13.267.124	749.596
Bestuur & Financiën	50.037	50.039	-2	59.354	59.354	-
Private middelen	32.594	21.648	10.946	139.759	143.847	-4.088
TOTAAL	**29.596.916**	**28.661.159**	**935.760**	**27.004.392**	**25.807.833**	**1.196.559**

De jaarrekening over het jaar 2022 eindigt met een positief resultaat van ongeveer € 936.000, terwijl de jaarrekening over 2021 een positief resultaat te zien geeft van ongeveer € 1.197.000.

Primair onderwijs
Het resultaat van de sector Primair Onderwijs is over 2022 afgerond € 24.000 hoger dan in 2021. Wordt het resultaat over 2022 geschoond van de eenmalige oorzaken van de nog te besteden NPO-middelen en de onderhoudsvoorziening dan resteert een resultaat van € 302.000. Wordt dit vergeleken met de geschoonde uitkomsten van 2021 van € 290.000, dan valt het resultaat van 2022 € 12.000 hoger uit. De hoofdoorzaken zijn de extra verhoging van de Rijksbijdrage in verband met de cao-aanpassing én het gelijktrekkend van de salarissen voor leerkrachten aan de salarissen van het Voortgezet Onderwijs. Daar staat tegenover een afboeking van de vordering op OCW in verband met de vereenvoudiging van de bekostiging van € 490.000. Daarnaast is het voordelig financieel resultaat van het onderwijs geven aan nieuwkomers, maar ook de toegenomen kosten de afrekening vervangingsfonds meerdere jaren, stijging schoonmaakkosten o.a. door de asielzoekersschool en ondersteuning bij het fusieproces oorzaken voor de ontwikkeling van het exploitatieresultaat.

Voortgezet onderwijs
Het resultaat van de sector Voortgezet onderwijs is over 2022 afgerond € 299.000 lager dan in 2021. Als de resultaten worden geschoond met éénmalige zaken zoals NPO, dan is het geschoond resultaat van 2022 ca. € 34.000 hoger dan 2021. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door hogere bekostigingsbedragen (o.a. overgangsbekostiging en referentiesystematiek).

2.3. Continuïteitsparagraaf

Naast het in kaart brengen van de huidige financiële situatie en de verantwoording van het gevoerde beleid, waarvoor dit jaarverslag onder andere dient, is het ook goed om inzicht in het meerjarig perspectief te geven. Een belangrijk onderdeel van de planning en control cyclus is de meerjarenbegroting en de

consequenties daarvan. Ook het tussentijds bijsturen van het gevoerde beleid op basis van de meest recente inzichten is een belangrijk aspect van de planning en control cyclus. Ook geeft het ministerie steeds meer richtlijnen voor de jaarverslaggeving op dit gebied.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de huidige meerjarenprognose, het effect daarvan op de balanspositie en de kengetallen. Daarnaast wordt de financiële positie afgezet tegen de ingeschatte risico's. Overigens wordt hierbij verwezen naar hetgeen in de inleiding is opgemerkt over de voorgenomen fusieplannen. Hiermee is in het vervolg geen rekening gehouden en is uitgegaan van de going-concern benadering.

2.3.1. Meerjarenprognose

Op basis van de meest recente leerlingenprognoses en regelgeving is de volgende meerjarenprognose (bedragen x € 1.000) voor de komende drie jaren opgesteld:

Baten		Realisatie 2022	Begroting 2023	2024	2025
3.1	Rijksbijdragen OCW	27.755	27.432	25.485	24.992
3.2	Overige overheidsbijdragen	134	92	32	19
3.5	Overige baten	1.688	1.256	1.096	1.080
	Totaal baten	**29.577**	**28.780**	**26.613**	**26.091**
Lasten					
4.1	Personele lasten	22.315	22.953	21.900	21.384
4.2	Afschrijvingslasten	702	695	689	682
4.3	Huisvestingslasten	1.887	1.759	1.854	1.929
4.4	Overige lasten	3.754	3.425	2.513	2.435
	Totaal lasten	**28.658**	**28.831**	**26.956**	**26.430**
	Financiële baten en lasten	17	25	17	17
	Saldo baten en lasten	**936**	**-27**	**-325**	**-322**

Voor de komende drie jaren worden met name negatieve resultaten verwacht in de sector primair onderwijs. De oorzaak daarvan is het effect van de vereenvoudiging bekostiging PO. Met het oog op de beoogde fusie met VCPO-NG is besloten om deze negatieve effecten in gezamenlijkheid op te gaan lossen. Een drietal redenen maakt dat er nog niet is geanticipeerd om de structurele tekorten op te gaan lossen. Het voorgenomen besluit is genomen voor de bestuurlijke fusie met VCPO-NG. Verwacht wordt dat daar nog financiële besparingen zijn te bereiken door schaalvergroting. Naar verwachting komt OCW in het voorjaar van 2023 met aanvullende financiële middelen om de gestegen (energie) kosten te dekken en wellicht verlenging van de NPO-middelen. Daarnaast zijn de tekorten bescheiden van omvang en is de financiële reserve voldoende robuust om een eventueel tekort op te vangen.
Overigens is het financiële beleid om te werken met een sluitende meerjarenbegroting.

2.3.2. Meerjaren balanspositie

De meerjarenbegroting heeft haar effect op de ontwikkeling van de balanspositie. Het volgende overzicht wordt gegeven voor de komende drie jaar:

	Realisatie	Begroting		
Activa	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Vaste activa				
Materiële vaste activa	4.483	4.599	4.066	3.622
Financiële vaste activa	1.039	299	299	299
Vlottende activa				
Vorderingen	911	911	911	911
Liquide middelen	11.946	12.144	12.559	12.975
Totale activa	**18.379**	**17.953**	**17.835**	**17.807**
	Realisatie	**Begroting**		
Passiva	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Eigen vermogen				
Algemene reserve	7.032	7.005	6.680	6.358
Bestemmingsreserve publiek	2.187	1.553	1.553	1.553
Bestemingreserve privaat	471	471	471	471
Voorzieningen	4.127	4.362	4.568	4.863
Kortlopende schulden	4.563	4.563	4.563	4.563
Totaal passiva	**18.379**	**17.953**	**17.835**	**17.807**

Omdat de komende jaren door de sector PO tekorten zijn begroot, zal het eigen vermogen de komende jaren iets dalen.

In 2023 valt een aantal obligaties vrij. Gezien de renteontwikkeling worden deze niet opnieuw belegd, maar toegevoegd aan de liquide middelen.

Bij de ontwikkeling van het eigen vermogen wordt verwezen naar hetgeen geschreven is bij de ontwikkelingen van de signaleringswaarde eigen vermogen en de verwachte toekomstige onttrekkingen (blz.20). De ontwikkeling van de algemene reserve is het resultante van de resultaten geraamd in de meerjarenbegroting. De bestemmingsreserves publiek nemen vooral af door de aanwending van de gereserveerde middelen voor de NPO.

Mocht de voorgenomen fusie doorgaan, dan worden de beschikbare middelen gesplitst naar de sectoren PO en VO. Zie daarvoor een de toelichting op het eigen vermogen en de onderverdeling daarvan (blz. 17 ev).

2.3.3. Financiële kengetallen

Voor het inzicht in de financiële ontwikkelingen wordt een aantal kengetallen gepresenteerd. Deze kengetallen worden afgezet tegen de normen die het inspectiekader aangeeft. De Inspectie voor het Onderwijs heeft de signaleringswaarden met betrekking tot de financiële kengetallen aangepast. Signaleringswaarden zijn géén normen of streefgetallen, maar grenswaarden die attenderen op het feit dat er mogelijk een risicovolle of ongewenste situatie is of dreigt. Deze signaleringswaarden gebruikt de inspectie bij het financieel toezicht op de onderwijsbesturen (schoolbesturen en

samenwerkingsverbanden). De inspectie hanteert niet langer signaleringswaarden voor de kengetallen rentabiliteit, weerstandsvermogen en de huisvestingsratio. Er blijven drie kengetallen over: solvabiliteit, liquiditeit en de ratio normatief publiek eigen vermogen.

Financiële kengetallen	Realisatie 2022	2023	2024	Begroting 2025	Signalisering inspectiekader
Solvabiliteit	52,72	50,29	48,80	47,07	< 30%
Rentabiliteit	3,16%	-0,09%	-1,22%	-1,23%	
Liquiditeit	2,82	2,86	2,95	3,04	< 0,75
Weerstandsvermogen	31,15%	29,71%	30,92%	30,30%	
Signaleringswaarde eigen vermogen	1,60	1,03	1,08	1,11	> 1
Personele lasten / rijksbijdragen	80%	84%	86%	86%	
Personele lasten / totale baten	75%	80%	82%	82%	
Huisvestingsratio	7%	6%	7%	7%	

Op basis van de bovenstaande kengetallen en de signaleringswaarden van het inspectiekader, kunnen we concluderen dat we over voldoende middelen beschikken om aan onze verplichtingen op zowel de korte als de lange termijn te voldoen en dat we risico's op zowel de korte als de middellange termijn op kunnen vangen.

Solvabiliteit
Bij de solvabiliteit gaat het erom in hoeverre een bevoegd gezag op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen eigen vermogen en het totaal van de passiva. Absolute normen voor solvabiliteit zijn moeilijk te geven. Beoordeling van het eigen vermogen kan niet los worden gezien van de beoordeling van de hoogte van de voorzieningen. Immers, wanneer die niet toereikend zijn om de toekomstige verplichtingen te dekken, zal aanvulling vanuit het eigen vermogen moeten plaatsvinden. In geval van een gezonde financiële positie, is een ondergrens van 30% wenselijk, L&E zit hier ruim boven.

Rentabiliteit
Als indicator is de rentabiliteit een waardevol trendgegeven. Rentabiliteit geeft de verhouding weer tussen het exploitatieresultaat in relatie tot de totale baten. Te grote positieve verschillen roepen vragen op betreffende het bestedingspatroon. Negatieve verschillen duiden op een te ruim financieel management, met mogelijke consequenties in de komende jaren. Voor een gezonde bedrijfsvoering zou dit kengetal zich tussen de 0 en 5% moeten bevinden. De rentabiliteit ligt voor 2022 tussen deze bandbreedtes. In de nabije toekomst zien wij een minder gunstig beeld. Zoals al is opgemerkt is het beleid erop gericht te werken met een sluitende meerjarenbegroting waardoor het percentage rond de 0% zal schommelen.

Liquiditeit
Het kengetal liquiditeit geeft aan in hoeverre het bestuur in staat is om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen vlottende activa en de kortlopende schulden. Het inspectiekader geeft aan dat, gezien de totale baten, een liquiditeit onder de 0,75 als signaleringswaarde is genomen. Als absoluut minimum geldt € 100.000. L&E bevindt zich boven dit niveau.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de organisatie in staat is om risico's te ondervangen en om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. L&E heeft voor het weerstandsvermogen een onder- en bovengrens opgesteld (10% en 40%). De definitie van het weerstandsvermogen die hier gebruikt is: het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van alle baten in een jaar inclusief de financiële baten

en exclusief de buitengewone baten. De private bestemmingsreserve is in de berekening buiten beschouwing gelaten.

Het weerstandsvermogen van het Schoolbestuur L&E ultimo 2022 kan als volgt worden weergegeven:

	Vermogen 31-12-2021	Resultaat 2022	Vermogen 31-12-2022	Baten 2022 (incl. fin. baten)	Weerstands-vermogen
PO	4.346.112	474.553	4.820.665	14.457.563	33,34%
VO	3.947.918	450.260	4.398.178	15.056.722	29,21%
Bestuur en Financiën	-	-2		50.037	
Totaal publiek	8.294.030	924.811	9.218.843	29.564.322	
Privaat	459.583	10.946	470.529	32.594	
Totaal	**8.753.613**	**935.760**	**9.689.372**	**29.596.916**	**31,15%**

Het niveau van het weerstandsvermogen van het schoolbestuur L&E ligt binnen de bandbreedte. We kunnen concluderen dat we de risico's en toekomstige ontwikkelingen (zie hoofdstukken PO en VO) op korte en middellange termijn kunnen opvangen. In 2016 bedroeg het weerstandsvermogen 34,44%, in 2017 35,84%, in 2018 34,79%, in 2019 36,94%, 2020 39,61%, 2021 30,72 % en dit jaar 31,15%.

Nieuwe signaleringswaarde
In maart 2020 is een advies over een indicator en signaleringswaarde voor het detecteren van eventueel bovenmatig publiek eigen vermogen gegeven. Dit advies is geschreven naar aanleiding van vragen over de rapportage "Financiële staat van het onderwijs 2017". In het advies is een rekenmethode ontwikkeld voor de bepaling van bovengenoemde indicator en signaleringswaarde. Dit advies is medio juni 2020 aan de Tweede Kamer aangeboden en de aanbevelingen zijn overgenomen.

De rekenmethode bestaat uit 3 onderdelen:

- De helft van de aanschafwaarde van de gebouwen maal 1,27 (= de gebouwkostenindex van de afgelopen 15 jaar);
- Boekwaarde resterende materiële vaste activa;
- Omvangafhankelijke rekenfactor: 0,05 * totale baten.

De signaleringswaarde waarop de inspectie van OCW stuurt is de waarde hoger dan 1. Het kengetal van L&E is ultimo 2022 1,60. Hierbij is het volgende op te merken:

- In het kengetal zijn de bestemmingsreserves nog te besteden NPO-middelen opgenomen voor € 635.000. Naar verwachting worden deze in 2023 ingezet.
- In verband met het treffen van duurzaamheid en verbetering van het binnenklimaat zijn forse bedragen nodig. In ons risicoprofiel hebben wij in de begroting 2023 een bedrag van € 680.000 opgenomen. Na die tijd is de markt dermate veranderd dat een bedrag van ongeveer € 1,8 miljoen realistischer is. De lokale overheden hebben aangegeven geen bijdragen te verstrekken.

Beide elementen hebben wij in de ontwikkeling van de signaleringswaarde voor 2023 en verder verwerkt. De uitkomsten benaderen het kengetal van 1, hetgeen bijna overkomt met de signaleringswaarde van de inspectie van het onderwijs.

Als Schoolbestuur L&E hanteren wij werkgelegenheidsbeleid. Werkgelegenheidsbeleid houdt in dat al ons personeel in vaste dienst in principe een werkgelegenheidsgarantie heeft. Mochten wij deze garantie niet meer kunnen bieden dan moeten we Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) voeren met de vakcentrales.

2.4. Risico paragraaf

In nauwe samenwerking tussen de beide sectoren van L&E worden jaarlijks de risico's geïnventariseerd, besproken, gewaardeerd en vervolgens van beheersmaatregelen voorzien. Deze paragraaf betreft de risico-inventarisatie van beide sectoren, dus L&E breed. Deze paragraaf is ook in de begrotingen van beide sectoren onverkort opgenomen. Het instrumentarium, ontwikkeld door de VO-raad, dat veel overeenkomsten vertoont met het model van de PO-raad, is hierbij behulpzaam geweest. Jaarlijks wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

Hieronder volgt de top zes van de risico's zoals we die op dit moment bij het opstellen van de begroting 2023 inschatten:

- De negatieve ontwikkeling van het aantal leerlingen. Door diverse oorzaken waaronder de trek naar de stad Groningen, demografische ontwikkelingen, aardbevingsproblematiek, vergrijzing, neemt het aantal leerlingen de komende jaren af. Dit heeft gevolgen voor de bekostiging door het rijk, het ambitieniveau komt onder druk te staan, de gebouwen raken onderbezet, de basisdienstverlening en de centrale diensten komen onder druk te staan. Er wordt ingeschat dat het risico ongeveer € 1.500.000 bedraagt. Als beheersmaatregel is genoemd het instellen van flankerend beleid. Ook het verkennen van een intensievere samenwerking met VCPO-NG wordt gedaan voor het PO. Voor het VO is een vergelijkbaar onderzoek naar samenwerking opgezet tussen de besturen van Het Hogeland College en het VO Eemsdelta.
- Het aantal zorgleerlingen op onze scholen neemt toe, mede door de invoering van passend onderwijs en de landelijke tendens in zijn algemeenheid. Het gevolg is dat de docenten nog meer worden belast en het nemen van maatregelen ter vermindering van de werkdruk de lopende begroting belast. Het risico wordt ingeschat op € 500.000. Het organiseren van een interne rebound en een grotere omvang van het bovenschools ondersteuningsteam (BOT) zijn de beheersmaatregelen.
- Het wegvallen van incidentele subsidies waarvoor structurele lasten zijn aangegaan. Uiteraard proberen wij dat zoveel mogelijk te voorkomen. Als voorbeeld zijn te noemen de middelen van de prestatiebox, NPO middelen en werkdrukgelden. Maar ook het onderwijs verzorgen aan nieuwkomers, ook mede ingegeven door het grillig verloop van het aantal leerlingen, vormt een groot risisco. Het risico bestaat dat als deze incidentele inkomsten wegvallen er financiële tekorten ontstaan omdat niet gelijktijdig de lasten verminderen. Het risico is ingeschat op € 1.200.000. De gevolgen op langere termijn moeten in de meerjarenbegroting worden verwerkt en ook moet er beleid ontwikkeld worden dat op incidentele middelen alleen flexibel personeel kan worden ingezet.
- Onvoorziene reparatie/aanpassingen aan het schoolgebouw. De oorzaken zijn dat schoolgebouwen onvoldoende aangepast zijn aan de eisen van de tijd en de (aardbeving)schade. Het gevolg is extra kosten. Hierbij wordt genoemd dat we middelen verwachten van het scholenprogramma aardbevingsbestendigheid gebouwen; het gaat er alleen om dat maatregelen misschien lang uitblijven en/of dat we van de gelegenheid gebruik willen maken om ook andere verbeteringen in de schoolgebouwen aan te brengen. Dit risico wordt ingeschat op € 800.000. De beheersmaatregelen zijn beperkt.
- Derden hacken onze informatiesystemen en/of laptops van medewerkers en de systemen zijn onvoldoende beveiligd zodat eventueel informatielekken ontstaan. De redenen hiervoor kunnen zijn het onvoldoende bewustzijn van medewerkers en onzorgvuldig omgaan met gegevens. Het gevolg hiervan kan zijn dat het schoolbestuur aansprakelijk wordt gesteld voor schade, het openbaar worden van vertrouwelijk informatie en imagoschade. Het risico is ingeschat op € 920.000 (de maximale boete die ons bestuur vanuit de AVG kan krijgen). Het zoveel mogelijk afschermen van vertrouwelijk informatie, software aanschaffen, het bewustzijn van medewerkers vergroten en het aanstellen van functionarissen gegevensbescherming zijn de beheersmaatregelen.
- In het begin van 2020 heeft de pandemie Covid 19 de kop opgestoken. Dit heeft een forse impact gehad op de leerlingen, het personeel en het onderwijsproces. Op dit moment lijkt de pandemie redelijk onder controle. Wij verwachten wel dat voor de verbetering van het binnenklimaat nog aanvullende kosten moeten worden gemaakt. Wij schatten deze kosten in op € 1.800.000. Mocht dit realiteit worden dan zijn wij genoodzaakt maatregelen te treffen waarvan de gevolgen niet uit de reguliere exploitatie/begroting zijn te dekken en dus ten laste van het eigen vermogen zullen komen.

De totale ingeschatte risico's van PO en VO betreffen een bedrag van € 6.600.000. Het eigen vermogen (zonder bestemmingsreserves en private reserves) van L&E bedraagt ultimo 2022 € 7.032.000. Dit bedrag is voldoende om de ingeschatte risico's van beide sectoren te dragen, waardoor de continuïteit van onze organisatie niet in het geding komt. Als nuancering geldt ook dat het niet erg waarschijnlijk is dat alle risico's zich in één keer voordoen.

Conclusie Schoolbestuur L&E

Hierboven zijn de risico's van de beide sectoren in beeld gebracht. Het weerstandsvermogen van het schoolbestuur L&E (exclusief private middelen) kan per sector en in totaliteit als volgt worden weergegeven:

PO	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Resultaat	451.048	474.553	-89.544	-172.009	-258.582
Stand reserve ultimo	4.346.112	4.820.665	4.731.121	4.559.112	4.300.530
Baten	12.788.559	14.457.563	13.964.998	13.063.335	12.849.750
Weerstandsvermogen	33,98%	33,34%	33,88%	34,90%	33,47%
VO	**Werkelijk 2021**	**Werkelijk 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Resultaat	749.596	450.260	62.805	-153.298	-63.264
Stand reserve ultimo	3.947.918	4.398.178	4.460.983	4.307.685	4.244.421
Baten	14.016.720	15.056.722	14.721.407	13.673.133	13.275.092
Weerstandsvermogen	28,17%	29,21%	30,30%	31,50%	31,97%
Geheel L&E	**Werkelijk 2021**	**Werkelijk 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Weerstandsvermogen geheel L&E	30,94%	31,15%	29,71%	30,92%	30,30%

Bovengenoemde cijfers over 2023 t/m 2025 zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarplannen in november 2022. Het weerstandsvermogen is in 2022 31,15% en valt daarmee binnen de bandbreedte van 10 tot 40% en voldoende om de ingeschatte risico's genoemd in de risicoparagraaf mee op te kunnen vangen.

In het kader van de continuïteit worden nog de volgende onderwerpen onder uw aandacht gebracht.

Huisvestingsbeleid PO
Het huisvestingsbeleid is vooral gericht op efficiënter onderhoud en het terugdringen van de onderhouds- en energiekosten. Deels realiseren wij dit door te participeren in de ontwikkeling van nieuwbouw (brede scholen) en het realiseren van fusie/samenwerkingsscholen. Deels door insourcing en daarmee huisvesting in eigen beheer (met softwarematige ondersteuning) te nemen. Op dit moment beraden wij ons op de meest ideale vorm van huisvestingsbeheer; dit in overleg met VCPO-NG. De komende jaren zal het huisvestingsbeleid in het teken staan van verduurzaming en verbetering van het binnenklimaat.

Huisvestingsbeleid VO
De toekenning van het budget voor de versterkingsoperaties van de schoolgebouwen in Warffum en Uithuizen is in 2021 binnengekomen. In Warffum gaat het om enkele bouwkundige ingrepen binnen het gebouw, in Uithuizen om gedeeltelijke nieuwbouw. In het schoolgebouw in Winsum zijn de maatregelen ter verbetering van het binnenklimaat (zie ‘Ventilatie’) uitgevoerd.

Investeringsbeleid PO
Ten aanzien van het meerjarenperspectief van investeringen is het uitgangspunt dat hetgeen wat afgeschreven is opnieuw wordt geïnvesteerd rekening houdende met de daling van het aantal leerlingen. Hoewel als gevolg van de daling van het aantal leerlingen minder zal worden geïnvesteerd hebben we het uitgangspunt gekozen dat de vervangingsinvesteringen die wel zullen plaatsvinden in prijs zullen stijgen. Dit betekent dat de afschrijvingslasten voor de meeste onderdelen gelijk blijven.

Internationalisering
Dit is niet van toepassing voor het primair onderwijs van L&E. Voor het VO is internationalisering onderdeel van het staande beleid; hiervoor zijn geen extra investeringen nodig.

Kwaliteitszorg
De afgelopen jaren hebben we als sector PO hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en het beleidsvoerend vermogen van de scholen. Vanuit de beginsituatie van beide beleidsspeerpunten en het beeld van de professionele cultuur, is het beleid vormgegeven. Vervolgens heeft dit beleid zijn weerslag gekregen in het nieuwe Koersplan. De koers is duidelijk, de focus is scherp. Dit kwaliteitsbeleid zal het vliegwiel zijn voor verdere schoolontwikkeling en is ook een belangrijke actor in het bestendigen van kwaliteit. De organisatie kenmerkt zich door te willen leren en verbeteren, heeft inzicht in de te verbeteren punten en verlangt naar de ruimte om meer eigen verantwoordelijkheid te dragen.

Voor het VO is dit jaar extra aandacht uitgegaan naar de onderwijskwaliteit in de vestiging Uithuizen, met als resultaat dat de inspectie de kwaliteit als voldoende heeft vastgesteld.

We zien veel deskundigheid, inzet en betrokkenheid bij de medewerkers van Lauwers en Eems; al met al een uitstekend uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van ons onderwijs.

Ontwikkeling Fte's L&E

Vanuit de daling van het aantal leerlingen is de volgende ontwikkeling van het aantal fte's te maken. Eerst op L&E breed niveau en vervolgens per sector:

	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose
Leerlingaantallen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Totaal	**2418**	**2509**	**2463**	**2434**
Personele bezetting in fte's				
Directie	18,5	17,5	17,5	17,5
OP	182,5	195,5	189,1	182,2
OOP	50,9	52,6	51,3	50,8
Totaal	**251,9**	**265,6**	**257,9**	**250,6**

Ontwikkeling fte's PO

	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose
Leerlingaantallen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Totaal	**1230**	**1283**	**1243**	**1218**
Personele bezetting in fte's				
Directie	11,3	11,3	11,3	11,3
OP	89,8	93,7	90,8	88,9
OOP	24,8	25,8	25,0	24,5
Totaal	**125,9**	**130,8**	**127,1**	**124,8**

In het bestuursformatieplan 2022/2023 is invulling gegeven aan de daling van het aantal fte's. In de prognose van het aantal fte is ervan uitgegaan dat het ontvangen van de NPO-middelen of vervangende middelen in een of andere vorm een structureel karakter heeft. Is dat niet het geval dan zal het aantal OP en OOP met ongeveer 10 fte verminderd worden. De ervaring leert dat gedurende de verslagjaren OCW additionele middelen ter beschikking stelt.

Ontwikkeling fte's VO

Het Hogeland College is gevestigd in een krimpregio. De ontwikkeling van de leerlingaantallen en verwachte personele bezetting zien er voor de komende jaren als volgt uit:

Personele kengetallen volgens basisprognose (bron: VOION)

	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose
Leerlingaantallen	**2022**	**2.023**	**2024**	**2025**
Totaal	**1188**	**1226**	**1220**	**1216**
Personele bezetting in fte's				
Directie	7,2	6,2	6,2	6,2
OP	92,7	101,8	98,3	93,3
OOP	26,1	26,8	26,3	26,3
Totaal	**126,0**	**134,8**	**130,8**	**125,8**

De terugloop van het leerlingenaantal resulteert in een afname van de formatie, in eerste instantie zichtbaar gemaakt in de functiecategorie OP. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met afname van incidentele middelen, zoals NPO en Sterk Techniek Onderwijs. Dit zorgt ook voor een verlaging van de formatie in 2024 en 2025.

3. Bestuur & Financiën

3.1. Treasury

Beleid treasury
De financiële middelen worden beheerd conform het opgestelde treasurystatuut. Dit treasurystatuut is in 2016 volgens de aangescherpte Regeling Beleggen & Derivaten 2016 aangepast. In 2021 is deze geactualiseerd. Er geldt onder meer dat de organisaties waarbij belegd wordt tenminste een single A-rating van minimaal twee erkende rating-bureaus dienen te hebben als de looptijd van de belegging drie maanden of langer bedraagt. Als de looptijd korter dan drie maanden bedraagt, dient er tenminste een A-rating afgegeven te zijn. De nominale inleg moet gegarandeerd zijn op de expiratiedatum (hoofdsomgarantie). Daarnaast dient de uitgevende partij in de Europese Economische Ruimte (EER) gevestigd te zijn en onder toezicht te staan.

Bij het beleggingsbeleid laten de directeur-bestuurders zich adviseren door een DSI gecertificeerde beleggingsadviseur, die schriftelijk rapportage verstrekt, waarin de waardeontwikkeling van de effectenportefeuille nauwlettend wordt gevolgd en geanalyseerd. (Zie bijlage B). Lauwers en Eems is namelijk geen professionele belegger. In 2021 is, gezien de rente-ontwikkelingen en het terugbrengen van de advieskosten, besloten om niet actief te gaan beleggen, maar via een internetapplicatie van de huisbankier de beleggingen te beheren.

Overzicht en analyse van de huidige liquiditeits- en risicopositie
Het rendement van de beleggingsportefeuille dat over 2022 is behaald bedraagt 1,9%. Dit bestaat uit rentebaten € 52.000 verminderd met € 32.000 (2021 € 40.000) aan financiële lasten. Naast de beheerskosten van onze externe beleggingsadviseur bestaan deze ook uit betaalde rente. Ook de afschrijving van de geactiveerde rente (de geamortiseerde boekwaarde) behoort tot de kosten. Over tegoeden hoger dan € 100.000 zijn rentelasten betaald. Dit heeft ons aanleiding gegeven om over te gaan naar schatkistbankieren met ingang van januari 2021. Bij schatkistbankieren worden de middelen geparkeerd bij het ministerie van financiën. Hiervoor behoeft geen creditrente te worden betaald.

3.2. Toedeling resultaat aan de sector PO en VO

In 2018 is het besluit genomen geen eigen vermogen meer toe te kennen aan het onderdeel *Bestuur en financiën*. Het bestaande (negatieve vermogen) is over de sectoren verdeeld. Ook de kosten en opbrengsten van bestuur en financiën worden aan de beide sectoren toebedeeld.

3.3. Private Middelen

De private middelen kunnen bestaan uit de opbrengsten van bijvoorbeeld inzamelingsacties, fancy fairs en bijdragen voor schoolreizen. Kenmerkend voor deze middelen is dat deze bijeengebracht zijn door de bij de scholen betrokken leerlingen en ouders.

De private middelen vallen formeel gezien onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. De middelen staan op diverse bankrekeningen. De schooldirectie is in de praktische uitvoering verantwoordelijk voor de inzet van de middelen. Om de omvang van de private middelen te bepalen wordt gebruik gemaakt van centrale registratie bij de sector Primair Onderwijs.

Gelet op het doel waarvoor de middelen bijeengebracht zijn, de betrokkenheid van ouders, leerkrachten en de praktische bedrijfsvoering heeft Schoolbestuur L&E besloten de private middelen als apart onderdeel in de jaarrekening te verantwoorden. De omvang en het verschil tussen inkomsten en uitgaven, het zogenoemde resultaat, op de private middelen is inzichtelijk, maar dient niet betrokken te worden bij de vaststelling van het resultaat per school. De middelen blijven te allen tijde beschikbaar voor de individuele school. De inzet van de middelen vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de schooldirectie.

Het saldo van de private middelen bedraagt ultimo 2022 € 470.529 (2021 € 459.583) en is als bestemmingsreserve in de balans verantwoord.

3.4. Inkoopbeleid

In het inkoopbeleid binnen L&E is duidelijk vastgelegd wat de doelen zijn (kostenoptimalisering, helderheid in procedures en legitimiteit). Ook is vastgelegd wat onder het inkoopbeleid valt en welke instrumenten daarvoor aanwezig zijn. Eveneens is ingegaan op het Europees aanbesteden (beide sectoren zijn separaat aanbestedende diensten) en welke grenzen daarbij worden gehanteerd. Daarnaast is er beleid over aantrekken van extern personeel. Het flexibel kunnen inzetten van formatie is daar een reden voor.

4. Sector Primair Onderwijs

4.1. Algemeen beeld

De bouwplaats
De laatste jaren heeft de bouwplaats gediend als metafoor om de ontwikkelingen van L&E PO te duiden. Al een aantal jaren zien we dat de bouw, na het leggen van een stevig fundament, gestaag vordert. Onderwijl keken we tijdens de bouw ook naar het gebouw van onze naaste buren. Die wilden we ook graag in onze plannen betrekken. Het zou immers een sterker en steviger gebouw opleveren als we nog meer samen zouden optrekken. Hoewel we tijdens de bouw dit jaar goed contact hielden en in gesprek bleven met onze buren, bleek die samenwerking meer tijd van ons te vergen dan verwacht. Bovendien wilden we de plannen ook beter op elkaar afstemmen voor het moment dat de muur tussen de twee-onder-een-kap gesloopt gaat worden. Nu is de datum van oplevering bekend.

Inhoudelijke ontwikkeling
De essentie van de inhoudelijke ontwikkeling van L&E PO voltrekt zich vanaf 2017 op een beperkt aantal onderwerpen: verdiepende didactiek, onderzoekend onderwijzen en het vergroten van het beleidsvoerend vermogen. Die onderwerpen hangen nauw met elkaar samen. Als logisch gevolg van een ander belangrijk onderdeel van het jaarplan 2022, het toewerken naar een bestuurlijke fusie met VCPO-NG en het onderzoeken van de samenwerking met de kinderopvang in de regio, is de uitvoering van de inhoudelijke ontwikkeling enigszins onder druk komen te staan. Vaker dan gewenst werd de prioriteit verlegd van inhoud naar her-organisatie. Desondanks is er wel degelijk vooruitgang geboekt. Hoewel die het meest zichtbaar is bij die onderwerpen die zich net buiten de kernontwikkeling begeven. Vooral de professionele leeractiviteiten, zoals de professionaliseringsactiviteiten heten die we op sectorniveau met de directeuren vorm geven, dragen sterk bij aan het toenemen van het gezamenlijke zelfvertrouwen (collective efficacy). Dat is het essentiële bouwmateriaal dat moet garanderen dat het gebouw aan de wensen van de gebruikers gaat voldoen.

Financiële ontwikkeling
Uit de stukken blijkt dat L&E PO ook dit jaar financieel zwarte cijfers schrijft. Werd er door de afboeking van de vordering op OCW als gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging nog een tekort verwacht, is door aanpassing van de rijksbekostiging (oa CAO-gevolgen) en het resultaat van het onderwijs aan nieuwkomers een positief resultaat gerealiseerd.

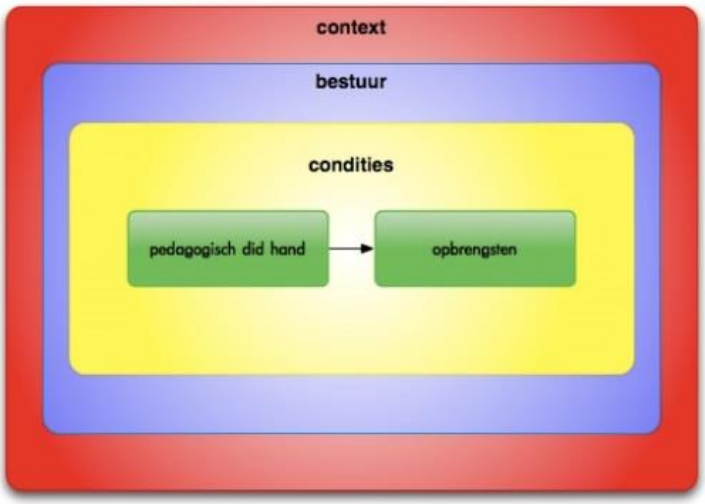
Samenvattend
Overzien we het kalenderjaar dan zien we dat de sector in de basis in control is. Dat vinden niet alleen wij, maar ook de Inspectie van het Onderwijs, die bij haar jaarlijkse risico-inventarisatie geen aanleiding zag voor een gesprek.

4.2. Strategie en beleid

Leeswijzer voor deze paragraaf

De opzet van deze paragraaf is gelijk aan die van vorig jaar. Dat wil zeggen dat de tekst in het verlengde ligt van het jaarplan en begroting 2022 en de lijn volgt van de managementrapportages die periodiek zijn aangeboden aan de toezichthoudende leden van het bestuur. De kwaliteitsontwikkeling is gebaseerd op het *Kwaliteitsbeeld*[1], aangevuld met andere data uit bijvoorbeeld de tevredenheidspeilingen onder leerlingen, ouders en personeel, het onderzoek naar het stafbureau PO, de evaluatie van het bestuursformatieplan, de uitkomsten van diverse gesprekken en vergaderingen en een analyse van de leerresultaten. Een andere belangrijke onderlegger is het onderzoek naar de professionele cultuur, dat in oktober 2018 is verschenen (Samen naar beter). Daarnaast spelen de gesprekken met schoolleiders/directeuren in de zogenoemde periodieke schoolbezoeken, input uit de verschillende schoolplannen, bijeenkomsten met stakeholders (toezichthoudende leden van het bestuur, GMR en met ouders en teams), het bestuurlijk onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs en de leerresultaten een belangrijke rol in de totstandkoming en aanpassingen van dit jaarplan. De ontwikkelingen binnen L&E PO zijn geplaatst in een referentiekader van domeinen binnen de onderwijsorganisatie.

Het referentiekader ziet er schematisch als volgt uit.

In het kort komt dat op het volgende neer. Het hart van het model zijn de groene velden: een gemeenschappelijk pedagogisch-didactisch repertoire dat een school in staat stelt om het maximale uit haar leerlingen te halen. Daarnaast gaat de aandacht uit naar beleidsmatige voorwaarden op het gebied van kwaliteitszorg, professioneel klimaat en onderwijskundig leiderschap (het gele veld). De context van de school (het rode veld) kan wel van grote betekenis zijn voor de doelmatigheid van het pedagogisch-didactisch handelen, maar is veelal lastig te beïnvloeden door de school. Daarbij valt te denken aan huisvesting, wet- en regelgeving, lokaal onderwijsbeleid, samenstelling van de leerlingenpopulatie, de financiële positie van de school en de beschikbaarheid van goede beleidsondersteuners en lerarentrainers. Het bestuur (het blauwe veld) vervult een verbindende rol tussen de school en de context.
De kleuren verwijzen naar de domeinen uit het eerder aangehaalde referentiekader.

[1] Kwaliteitsbeeld, juni 2017

Verdiepende didactiek en onderzoekend onderwijzen

Verdiepende didactiek en onderzoekend onderwijzen

Beleidscontext ten tijde van de begroting
In de schooljaarplannen wordt dit onderdeel nader uitgewerkt. Schooloverstijgend monitoren we de ontwikkeling in het directeurenoverleg en tijdens de periodieke schoolbezoeken. Waar nodig en/of wenselijk zullen we zelf trainingen/scholing verzorgen. De samenhang tussen aanbod (de leerinhoud), didactiek (de wijze van aanbieding) en differentiatie (omgaan met verschillen) krijgt al enige tijd vorm in de jaarplannen. Nadat in voorgaande jaren het aanbod en de didactiek extra aandacht hebben gekregen, zal dit jaar het accent liggen bij de differentiatie. Deze ontwikkeling sluit ook goed aan bij de eerder uitgevoerde evaluatie (2018) en inrichting (2019) van de ondersteuningsstructuur. Hierdoor wordt de intern begeleider meer in positie gebracht en krijgt de samenwerking tussen de intern begeleider en de directeur meer betekenis voor de schoolontwikkeling.

Richtpunt
In de lesplanningen op de school vloeien de beredeneerde keuzes in de differentiatie logisch voort uit de verkregen kennis uit de geobserveerde en uitgevoerde praktijk en leerresultaten. Bij de interventies bij dit veranderonderwerp spelen de uitkomsten van de professionele organisatie (Samen sterk) nadrukkelijk een rol.

Resultaat
De meeste resultaten op dit terrein zijn geboekt op de individuele scholen. Onder de noemer van verschillende veranderonderwerpen (formatief assessment, versterken analyse vaardigheden, formatieve evaluatie, ontwikkeling van de kleine zorgcyclus) hebben de scholen dit onderwerp versterkt. Ook sectoraal heeft dit onderwerp aandacht gekregen. Zo werd in de eerste helft van het jaar een eigen opgezette training voor directeuren en intern begeleiders opgezet waarin zij inzicht hebben gekregen in welke maatregelen effectief kunnen zijn, welke vooral niet en het schetsen van een kansrijk implementatietraject om de kern van differentiatie aan kracht te laten winnen. In oktober 2022 heeft de training een vervolg gekregen. Daarbij is stilgestaan bij de aansluiting van hoe de verkregen inzichten uit de vorige fase zich verhouden tot de data die verkregen is uit het leerlingvolgsysteem van de methode onafhankelijke toetsen. Bovendien is er aandacht geweest voor het stellen van reële schooldoelen voor opbrengsten en leerresultaten. De afspraak is gemaakt dat dit met ingang van het nieuwe schooljaar in het schooljaarplan op een uniforme wijze vastgelegd gaat worden.

Het vergroten van het beleidsvoerend vermogen

Beleidscontext ten tijde van de begroting
In 2022 zal elke school een zelfevaluatie uitvoeren. Dit keer zal een algemene onderzoeksvraag centraal staan. De restricties zijn dat er een positief effect te verwachten is op de leerresultaten van de school en dat het onderwijsleerproces een belangrijk onderzoeksterrein is.

Richtpunt
Scholen formuleren beleidsconsequenties voor een vak- of vormingsgebied naar aanleiding van een uitgevoerde zelfevaluatie in termen zoals we gewend zijn in het schooljaarplan.

Resultaat
In de eerste helft van 2022 zijn de voorbereidingen gestart voor het maken van een nieuw schoolplan. De basis voor het ontwikkelproces van dit beleidsinstrument voor de komende vier jaar is een meer algemene zelfevaluatie, die vervat zit in het format en de werkwijze die L&E PO heeft ontwikkeld. De ontwikkeling van het nieuwe schoolplan is in het directieberaad vormgegeven als professionele leeractiviteit van het directeurenoverleg. Bij dergelijke leeractiviteiten staat naast het product (in dit geval een nieuw schoolplan) vooral het proces en de ontwikkeling van competenties van de directeuren centraal. Naast het zelfstandig werken in kleine groepjes, beantwoorden we een aantal vragen gezamenlijk. In de kleine groepjes gaat het vooral om elkaar te scherpen in het proces van de regulatieve cyclus. Zo kunnen directeuren bijvoorbeeld onderling bespreken of de conclusies die door een collega getrokken zijn uit de tevredenheidsonderzoeken tot andere, en mogelijke scherpere inzichten leiden. Voorbeelden van vragen die we gezamenlijk hebben opgepakt zijn: hoe betrek je als directeur je team effectief bij de ontwikkeling van het nieuwe schoolplan? Hoe formuleren we zinvolle en reële schooldoelen voor leerresultaten? Voor het resterende deel van dit schooljaar staat een aantal andere vragen nog gepland.

Kennis en ervaring opdoen met interne audits

Beleidscontext ten tijde van de begroting
Aansluitend bij het vorige onderwerp zullen we in 2022 op beperkte schaal kennis en ervaring opdoen met interne audits. Een interne audit geeft een oordeel over de validiteit en betrouwbaarheid van de uitgevoerde zelfevaluatie. Belangrijk neveneffecten zijn het versterken van het scholennetwerk (Samen sterk op sectorniveau) en een blik van buiten naar binnen in de organisatie.

Richtpunt
Deze verkenning zal leiden tot een aanvulling op en versterking van het cyclisch ingerichte kwaliteitsbeleid van L&E PO.

Resultaat
Dit heeft, mede als gevolg van de covid-periode (met name door incomplete teams), vervangerstekorten en de fusiebesprekingen, nog geen vervolg gekregen. Het voornemen is om dit in de opzet van de nieuwe (fusie)stichting te agenderen, want de komende zelfevaluatie staat ten dienste van het ontwerpen van een schoolplan en leent zich daarom niet goed voor een (interne) audit.

Het versterken van professionele leeractiviteiten op sectorniveau

Beleidscontext ten tijde van de begroting
Analoog aan de wijze waarop we werken aan het vergroten van de professionele organisatie op schoolniveau, ontwikkelen we een manier van werken op sectorniveau. Daarvoor is het nodig om goed zicht te krijgen op de rol van de schoolleiding bij schoolontwikkeling, om zin- en waardevolle professionele leeractiviteiten te kunnen formuleren op het niveau van de schoolleiding. Dit sluit goed aan bij de nieuwe structuur van de aansturing van de basisscholen en bij de ontwikkeling die we dit jaar willen oppakken over interne audits.

Richtpunt
We hebben een gedeeld beeld van de rol van de schoolleiding bij de ontwikkeling van de school en hebben een aantal gedragingen die daar bij horen beschreven in termen van geoperationaliseerd leiderschap.

Resultaat
Het gedeelde kader waarin de aanvullende competenties beschreven staan voor een onderwijskundige directeur van L&E is vastgesteld. Het kader speelt inmiddels een belangrijke rol bij de ontwikkeling en opleiding van adjunct naar directeur. De competenties zijn richtinggevend voor de professionele leeractiviteiten, concreet gemaakt bij de ontwikkeling van het nieuwe schoolplan zoals hierboven beschreven is. Bovendien worden de competenties ingezet bij de individuele ontwikkeling van de schoolleiding.

Zoals hierboven geschetst is deze ontwikkeling gestart. Ook hebben we tweemaal de incidentmethode (intervisie) toegepast om onze deskundigheid verder uit te breiden.

Aardbevingsbestendige schoolgebouwen

Beleidscontext ten tijde van de begroting
Ook komend jaar is zeer wezenlijk voor de scholen in het bevingsgebied. Vond in de voorgaande jaren het proces vooral op bestuurlijk niveau plaats (samenwerkingsovereenkomst, verdeling van de gelden voor het Toekomstpakket, het inrichten van de organisatie, planning), nu ligt het accent op de uitvoering. Het betreft nog vijf scholen, Brunwerd in Uithuizen heeft in 2019 een nieuw gebouw betrokken, in 2020 is odbs Nijenstein versterkt. De Sterren zal versterkt worden en vier scholen (Jansenius de Vries, Usquert, De Klinkenborg en De Dobbe) krijgen nieuwbouw. Een dergelijke operatie vergt veel van de organisatie. Van de scholen, maar ook van de medewerkers van het stafbureau. Tegelijkertijd biedt het kansen op het gebied van duurzame(re) huisvesting en geeft het een impuls aan de samenwerking met het VCPO-NG.

Richtpunt
We ondersteunen de scholen zodanig met de interne (project)organisatie dat we niet alleen snel kunnen reageren op de actualiteit, maar ook de scholen zoveel mogelijk ontlasten.

Resultaat
Het scholenprogramma is in 2022 afgerond. Alle leerlingen van L&E PO zitten in bevingsbestendige gebouwen. Eerder dit jaar werd de nieuwbouw van obs De Klinkenborg (Kantens) en sws De Dobbe (Roodeschool) in gebruik genomen. Ook de versterking van nbs De Sterren (Uithuizermeeden) is eerder dit jaar uitgevoerd. Recentelijk betrokken obs De Noordster (Usquert), en obs Jansenius de Vries (Warffum) hun nieuwe gebouwen.

Samenwerking met VCPO-NG

Beleidscontext ten tijde van de begroting
In 2020 is een notitie verschenen waarin ingegaan wordt op het waarom van een verdergaande samenwerking met VCPO-NG, waaruit die samenwerking zou kunnen bestaan en in welke vorm dat het beste kan. Nadat die notitie is besproken met de toezichthouders, met de GMR en de schoolleiding is een plan van aanpak opgesteld. De inhoud van dat plan is, bij het schrijven van dit jaarplan nog niet vastgesteld. Op voorhand zullen de voornemens die in dat plan genoemd gaan worden, worden uitgevoerd.

Richtpunt
Het toewerken naar een bestuurlijke samenwerking met VCPO-NG. Richtdatum 1 januari 2023.

Resultaat
De ontwikkelingen rondom de voorgenomen fusie verkeren eind 2022 in de fase van het nemen van een voorgenomenbesluit door de beide directeur-bestuurders. Direct na de Kerstvakantie hebben de toezichthouders dit besluit goedgekeurd. Vervolgens is de FER, het fusierapport en de concept-statuten aan de beide GMR-en aangeboden. De beoogde fusiedatum is 1 augustus 2023.

Samenwerking met de kinderopvangorganisaties

Beleidscontext ten tijde van de begroting
In 2021 is met een tweetal regionale kinderopvangorganisaties en VCPO-NG gesproken over de kansen van een betere afstemming en verdergaande samenwerking tussen de verschillende organisaties. Dat heeft geresulteerd in een notitie. Die notitie is in het najaar 2021 besproken met de toezichthouders, de GMR en met de directeuren van de basisscholen. Uit de terugkoppeling is geconcludeerd dat een volgende stap gezet kan worden. De volgende stap is dat op korte termijn een intentieverklaring wordt opgesteld die daarna wordt voorgelegd aan het directeurenoverleg en daarna aan het Algemeen Bestuur en de GMR. Tegelijkertijd met de intentieverklaring presenteren we een stappenplan, waarin naast de volgorde van de stappen richting wordt gegeven aan de beoogde realisatie. Dat stappenplan wordt, in nauwe samenhang met het beoogde fusietraject met VCPO-NG, vervolgens uitgevoerd.

Richtpunt
Het tekenen van een intentieverklaring door beide scholenbesturen en beide kinderopvangorganisaties. Op grond van de tekst van de intentieverklaring zal een haalbaarheidsonderzoek worden uitgevoerd.

Resultaat
De intentieverklaring is in het Algemeen Bestuur en de GMR aan de orde geweest en door de directeur-bestuurder vlak voor de zomervakantie getekend. Daarna is het haalbaarheidsonderzoek gestart, onder leiding van een extern deskundige die door de gezamenlijke besturen daarvoor de opdracht heeft gekregen. Voorafgaand aan een definitief besluit zullen de twee kinderopvangorganisaties zelf op enigerlei wijze een (hecht) samenwerkingsverband gaan vormen. Het lijkt er nu sterk op dat dit haalbaarheidsonderzoek rondom de beoogde bestuurlijke fusiedatum gereed zal zijn. De besluitvorming zal, zo laat het zich nu aanzien, na de werkelijke fusiedatum plaatsvinden.

Overige onderwerpen

Van de overige onderwerpen die in het jaarplan genoemd worden is de deelname aan de Gelijke Kansenalliantie, de samenwerking met betrekking tot de aanpak van personeelstekorten en verbeteren van het binnenklimaat vermeldenswaardig.

Kansengelijkheidsalliantie

Voor alle schoolbesturen (PO en VO) in Het Hogeland en de Gemeente Het Hogeland is de aanvraag gehonoreerd om deel te mogen nemen aan een programma dat het verkleinen van kansenongelijkheid voor leerlingen beoogt. L&E PO zal optreden als penvoerder van het traject. Voor de uitvoering van het plan sluit deze kansenalliantie aan bij de projecten van Kansrijke Groningers, die dit eveneens verzorgt voor het gebied Eemsdelta. Daarmee is ook meteen de continuïteit na de subsidieperiode gegarandeerd.

Samenwerking lerarentekort

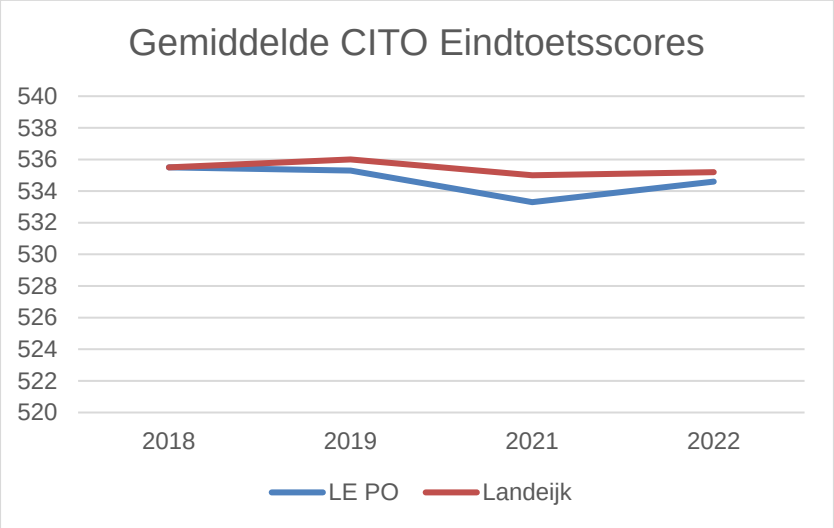
De schoolbesturen in de provincie Groningen, Friensland en Drenthe werken om het tekort aan leraren terug te dringen nauw samen met Schoolplein Noord. Deze organisatie, die voortkomt uit een initiatie van de schoolbesturen in Groningen, pakt in opdracht van de schoolbesturen de arbeidsmarktvraagstukken aan door samen te werken, kennis te delen en het imago van het onderwijs te versterken. Speciaal voor onze deelregio hebben de schoolbesturen in Het Hogeland en Eemsdelta ook de Noordpool opgericht. We vormen samen een vervangingspool en stemmen personeelsbeleid op elkaar af die concurrentie afremt. Een voorbeeld hiervan is dat we de hoogte van de stagevergoeding voor Leraren-in-Opleiding (LIO) gelijk hebben getrokken. Buiten deze activiteiten nemen we deel aan de Regionale Aanpak Lerarentekort/Personeelstekort. Verder intensiveren we onze contacten met de PABO’s en zijn we actief tijdens wervingsacties die zij organiseren.

Verbetering binnenklimaat

In 2022 is voor een drietal scholen in het kader van Suvis-regeling subsidie aangevraagd voor de verbetering van het binnenklimaat. Dit zijn de scholen in Pieterburen, Adorp en Kloosterburen. De landelijk overheid geeft 30% subsidie in de kosten van deze verbetering. Van de overige 70% wordt verwacht dat dit gezamenlijk door de gemeenten en de onderwijsbesturen wordt gedragen. De gemeente Het Hogeland heeft aangegeven hiervoor geen geld beschikbaar te hebben. Gezien het belang van dit onderwerp heeft het bestuur besloten om dit zelf te dragen. Begin 2023 zal dit project worden afgesloten. Voor de twee scholen in de gemeente Westerkwartier wordt in 2023 een onderzoek gedaan naar de verbetering van het binnenklimaat.

4.3 Onderwijs

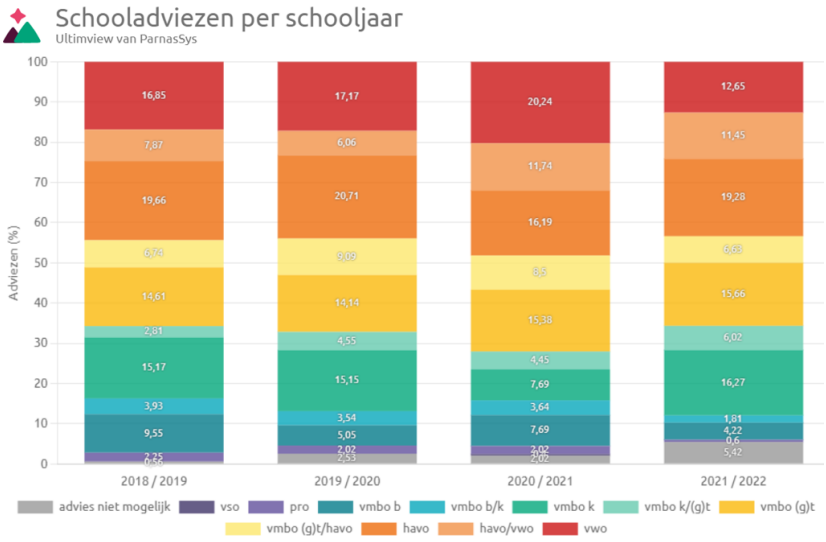
4.3.1. Centrale Eindtoets, leerwinst en referentieniveaus

De gemiddelde scores op de CITO Eindtoets lopen de afgelopen vier jaar redelijk in de pas met het landelijk gemiddelde. In 2020 is, door de Corona uitbraak, landelijk geen Eindtoets afgenomen. Het jaar na de Corona uitbraak, zien we dat L&E iets afwijkt van het landelijk gemiddelde. In 2022 bewegen de lijnen weer naar elkaar toe.

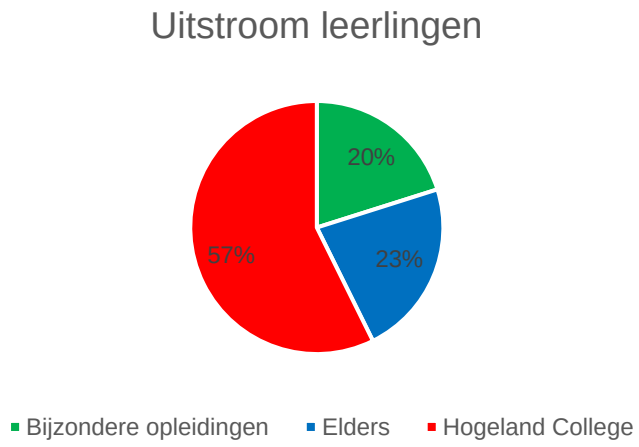
4.3.2. Vervolgonderwijs

Onderstaande figuur geeft de adviezen weer van de laatste vier jaren die de L&E-basisscholen aan haar leerlingen in groep 8 heeft gegeven voor het voortgezet onderwijs. De conclusie daarbij is dat het beeld over de verschillende schooljaren redelijk overeenkomt. Ook hier geldt dat met de schoolgegevens directer gestuurd kan worden dan met cijfers op sectorniveau. Belangrijke informatie in dit verband is de rijke rapportage naar aanleiding van het nationaal cohortonderzoek onderwijs (NCO). In die rapportage krijgt de school onder andere informatie over de schoolpopulatie, schooladviezen, succes in het VO (prestaties en uitval) en de voorspellingskracht van de eindtoets en het schooladvies. Deze rapportages spelen een rol in de eerder aangehaalde datamuurbespreking en bij het bepalen van beleid. Ook het doel is gelijk: het effectiever kunnen interveniëren.

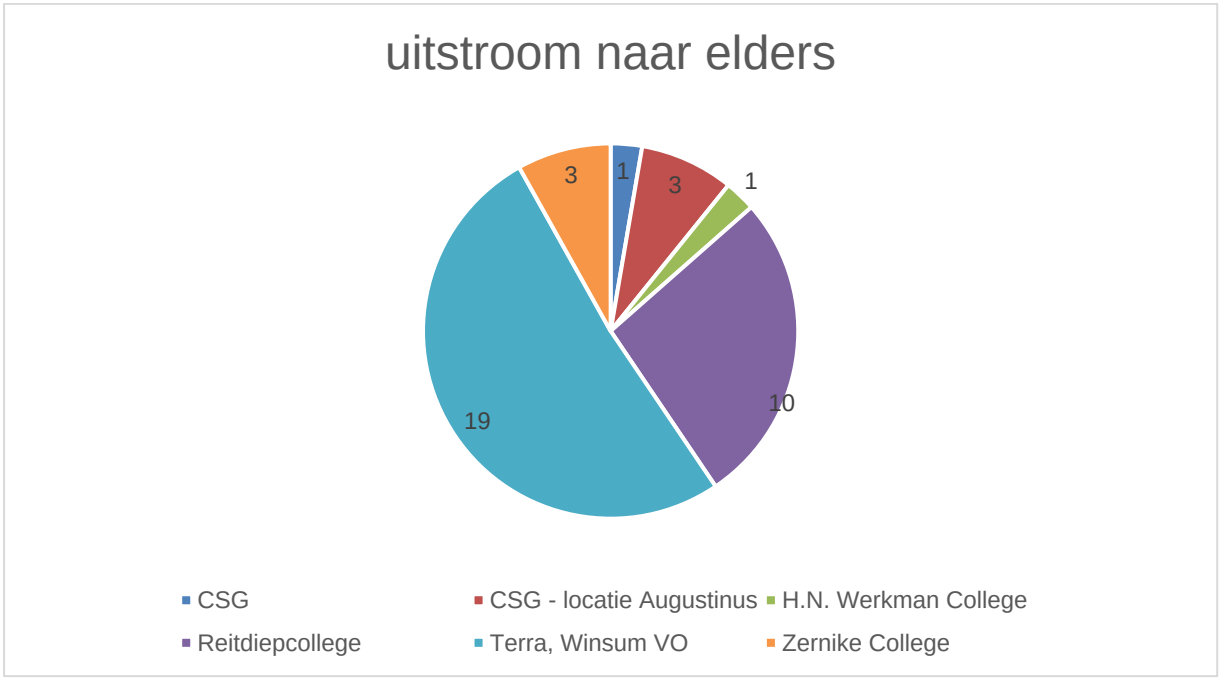

Uitstroom leerlingen

In de volgende grafiek is de uitstroom van de leerlingen onderverdeeld naar uitstroom naar Het Hogeland College, naar elders en naar scholen met opleidingen die het Hogeland college niet aanbiedt (denk aan gymnasium, sportklas en dergelijke). Zoals uit de grafiek blijkt, stroomt 57% (2021 54%) uit naar het Hogeland College. Naar elders stromen er 23% uit; dit was in 2021 28%.

De volgende grafiek geeft inzicht in naar welke school de leerlingen elders uitstromen:

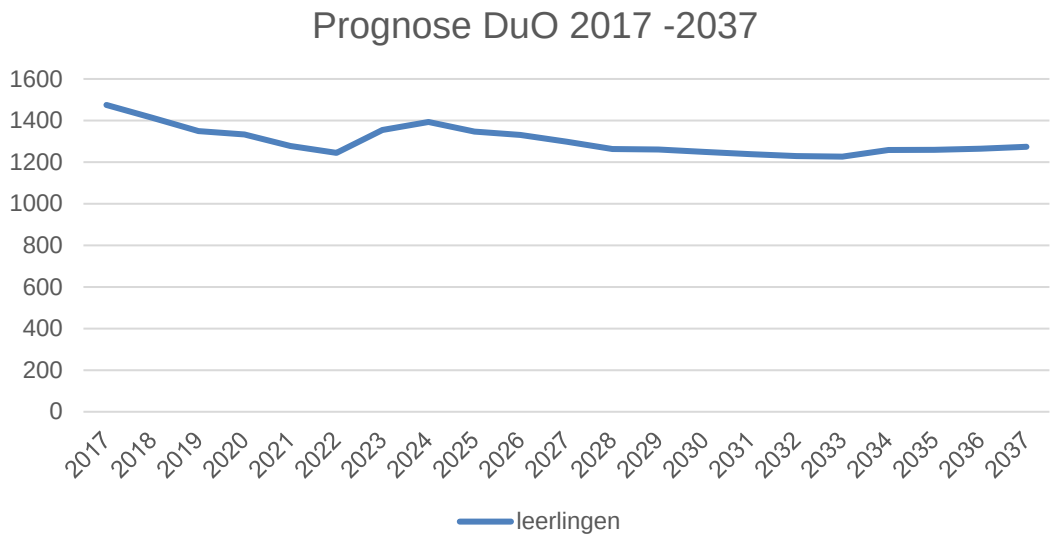

Het aandeel leerlingen dat van L&E PO naar Het Hogeland College (HHC) uitstroomt is weer iets gestegen. We verwachten dat door een intensievere samenwerking, zoals bijvoorbeeld in het project TaalTil en Vakland Hogeland, dat onder andere een soepelere overgang van PO naar VO tot doel heeft, dit percentage de komende jaren zal toenemen.

4.4. Schoolgegevens

4.4.1. Ontwikkeling leerlingaantallen

Onderstaande grafiek geeft de leerlingentelling van 2016 tot en met 2022 weer en de prognose van DUO vanaf 2023 tot en met 2037.

Ontwikkeling en prognose leerlingenaantal
Tot aan 2027 zal de leerlingendaling nog doorzetten en daarna zal het leerlingaantal stabiliseren.

De ontwikkeling van het leerlingenaantal in procenten per jaar van 2017 tot 2037.

Tot 2026 zien we een daling van gemiddeld ongeveer 3% per jaar, daarna is het leerlingenaantal redelijk stabiel (gemiddeld 1200 leerlingen in de laatste tien jaren).

4.4.2. Gemiddelde schoolgrootte

De gemiddelde schoolgrootte van onze scholen daalde tot 2021; in 2022 gestegen. De gemiddelde schoolgrootte lag in 2015 op 93 leerlingen en al jaren ruim onder de 145 leerlingen die in de bekostiging als grens wordt gezien van kleine scholen. Ondanks dat het scholenaantal is afgenomen, blijft de gemiddelde schoolgrootte tot 2021 dalen. In 2022 is een stijging waar te nemen. Onze leerlingaantallen bevinden zich nog boven de gemeentelijke opheffingsnorm. L&E heeft op dit moment geen plan om scholen op te heffen.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde schoolgrootte	**93**	**92**	**91**	**89**	**86**	**85**	**82**	**86**

4.4.3. Personeel

CAO

Na instemming van de achterbannen hebben de vakbonden en de PO-Raad het definitieve akkoord voor de cao primair onderwijs 2022-2023 ondertekend.

De cao primair onderwijs 2022-2023 volgt kort op de in het voorjaar 2022 afgesloten cao die de loonkloof heeft gedicht. Op het vlak van loonontwikkeling houdt de cao primair onderwijs 2022-2023 gelijke tred met de in juni afgesloten cao voor het voortgezet onderwijs. In die cao is een loonstijging van 4,75 procent afgesproken. In de cao primair onderwijs 2022-2023 is dezelfde stijging van 4,75 procent voor het primair onderwijs afgesproken.

Eenmalige uitkering en ouderschapsverlof

Aanvullend krijgen werknemers in het primair onderwijs komende maand eenmalig 500 euro overgemaakt, naar rato van de werktijdfactor, en zijn er afspraken gemaakt over het betaald ouderschapsverlof.

De onderhandelaars hebben ten slotte afspraken gemaakt over de invulling van de 65 miljoen euro die minister Wiersma dit voorjaar beschikbaar stelde voor de professionalisering van leraren.

Werkdruk

Uitgangspunt van het akkoord is dat de aanpak van werkdruk vorm moet krijgen in de teams op de scholen. Daar wordt de dialoog gevoerd over waar medewerkers knelpunten ervaren en welke oplossingen zij voorzien in het kader van dit werkdrukakkoord. Op basis van deze input wordt er een bestedingsplan opgesteld voor de inzet van de werkdrukmiddelen. Dit plan wordt ter instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de MR, de P-MR.

Bestuurder en directeuren zijn gezamenlijk, ieder vanuit een eigen bevoegdheid, verantwoordelijk voor een goed werkklimaat. De bestuurder stimuleert en faciliteert de professionalisering. Directeuren bevorderen en bewaken goede arbeidsomstandigheden, waaronder het verlagen van de werkdruk. Daarnaast hebben de medewerkers als onderwijsprofessionals een eigen verantwoordelijkheid over de verlaging van hun werkdruk.

Op bestuursniveau zal er ook specifiek verantwoording afgelegd moeten worden in het jaarverslag. Dit omvat een beschrijving van het proces waarbij de rol en instemming van het team aan de orde komt en een overzicht van besteding van de werkdrukmiddelen

In het schooljaar 2021-2022 bedroeg het bedrag € 252,78 per leerling en dit is in schooljaar 2022/2023 verhoogd naar € 268,52 per leerling. De werkdrukmiddelen zijn binnen onze scholen verschillend ingezet. De middelen zijn onder andere ingezet voor:

- inzet van onderwijsassistenten;
- inzet van extra leerkrachtformatie zodat de reguliere leerkracht tijd beschikbaar heeft voor bijvoorbeeld administratieve taken;
- inzet van vakleerkrachten muziek/techniek

Mobiliteit en ziekteverzuim
Het mobiliteit- en taakbeleid is vastgesteld, met instemming van de P-GMR.

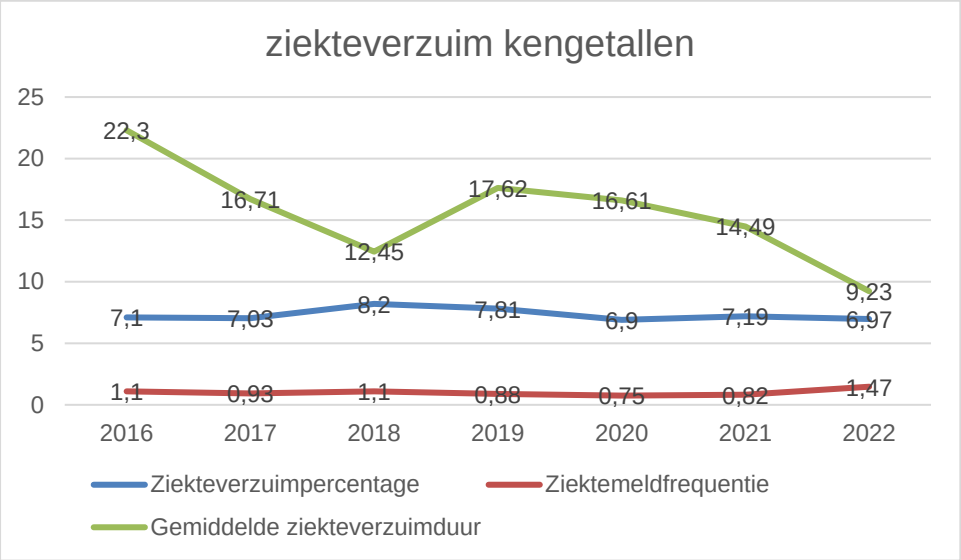
Onderwijsachterstandenbeleid
Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft het onderwijsachterstandenbeleid voor het primair onderwijs herzien. In het nieuwe beleid, dat in 2019 van kracht is geworden, maakt zij gebruik van de onderwijsachterstandenindicator die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) eerder in opdracht van het ministerie heeft ontwikkeld (zie Referenties). Dat kan door met de indicator de onderwijsscores per leerling te berekenen en die met een bepaalde formule (zie Achterstandsscores) op te tellen tot achterstandsscores per basisschool vestiging (hierna: school). Deze scores drukken dan de verwachte onderwijsachterstand op scholen uit, op basis waarvan OCW het onderwijsachterstandenbudget over scholen kan verdelen.

Het ministerie van OCW verdeelt de onderwijsachterstandsmiddelen jaarlijks op basis van door het CBS berekende achterstandsscores per school. De verwachte onderwijsachterstand van een leerling wordt niet langer alleen bepaald door het opleidingsniveau van de ouders, maar wordt door het CBS voor iedere leerling berekend op basis van een combinatie van vijf omgevingsfactoren:
- het opleidingsniveau van de vader en het opleidingsniveau van de moeder;
- het herkomstland van de moeder;
- de verblijfsduur van de moeder in Nederland;
- het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders op school;
- of de ouders in de schuldsanering zitten.

Deze gegevens hoeven scholen niet zelf aan te leveren, maar worden gehaald uit centraal beschikbare databestanden van het CBS. Met deze vijf factoren berekent het CBS voor iedere leerling een verwachte achterstandscore. Op basis van deze scores worden de beschikbare middelen aan de scholen toegekend.

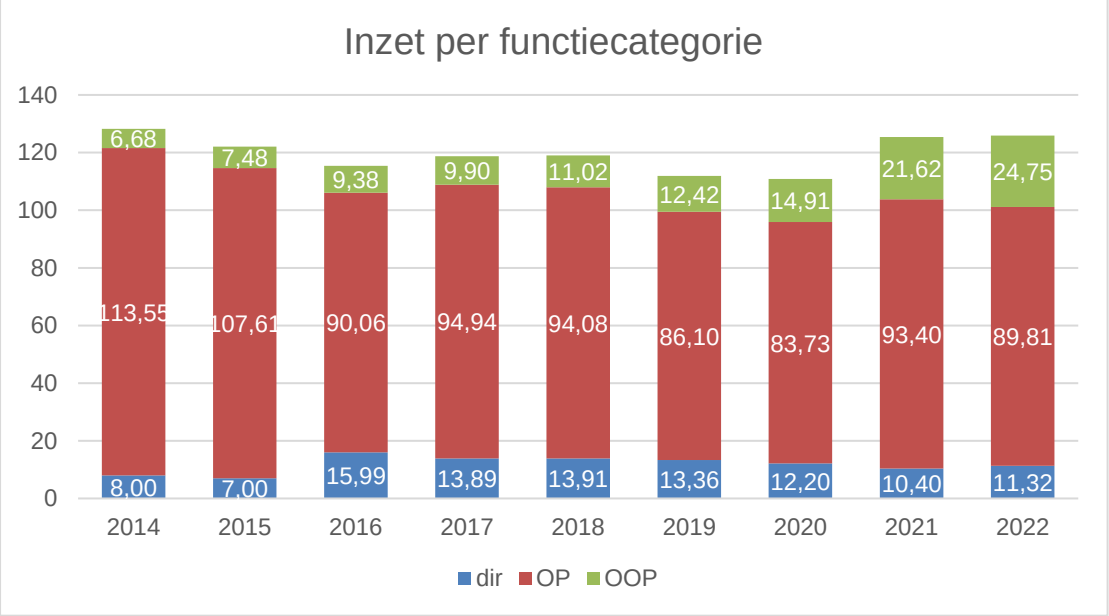
Personele kengetallen

De ontwikkelingen met betrekking tot het ziekteverzuim wordt in de volgende grafiek weergeven.

Uit de registratie blijkt dat het voortschrijdend gemiddelde van ons ziekteverzuim over 2022 op 6,97% lag. Het landelijk niveau bedraagt volgens cijfers 2022 tot en met het tweede kwartaal van het CBS 5,6%. Het percentage ligt boven het landelijk gemiddelde. De verzuimprotocollen worden nauwgezet gevolgd. Met het Vervangingsfonds en de bedrijfsarts wordt geanalyseerd wat de achterliggende oorzaken van het verzuim zijn en worden handreikingen gedaan om het ziekteverzuim terug te dringen. In verband met onvrede over de bedrijfsarts en de voorgenomen fusie heeft dit geen vervolg gekregen. Uiteraard spelen de directeuren (i.c. de casemanagers) hierin een belangrijke rol.

De ingezette daling van het aantal ziekteverzuimdagen zet zich in 2022 voort maar de ziektemeldfrequenties stijgt. Dus de medewerkers melden zich vaker ziek maar de duur is korter.

De tabel laat op totaalniveau een daling in de formatieve inzet tot 2017, daarna stabiliseert die zich in 2018 en daalt licht in 2019 en 2020. De eenmalige stijging in 2018 in de functiecategorie OOP (onderwijsondersteunend personeel) wordt veroorzaakt door het beëindigen van de relatie met het administratiekantoor, waardoor we een aantal mensen in dienst hebben genomen om de werkzaamheden te verrichten. De overige categorieën zijn ongeveer op hetzelfde niveau gebleven. De stijging van het OOP heeft met name te maken met de stijging van de budgetten van de werkdrukgelden: deze zijn met name door onderwijsassistenten ingezet vanaf 2019. In 2021 en 2022 valt een behoorlijk stijging op met name veroorzaakt door de extra inzet vanuit de NPO-middelen en de subsidieregeling Hulp voor de klas.

Passend onderwijs

Het is goed dat wij in ons jaarverslag een korte verantwoording geven over de middelen voor passend onderwijs die wij ontvangen van het samenwerkingsverband. In 2022 hebben wij in totaal € 350.000 aan middelen ontvangen. Aan personeelslasten hebben wij € 660.000 besteed die betrekking hebben op de ondersteuning die wij besteden aan leerlingen. Denk hierbij aan het bovenschools ondersteuningsteam, IB‘ers en dergelijke. Ook hebben wij externe expertise (€ 41.000) ingehuurd onder andere voor het uitvoeren van aangevraagde arrangementen. Daarnaast is voor de materiele ondersteuning (waaronder ICT-licenties) nog een bedrag van € 17.000 uitgegeven. De conclusie is dan ook te trekken dat wij beduidend meer dan de ontvangen subsidies besteden aan de ondersteuning van onze leerlingen.

Basisondersteuning

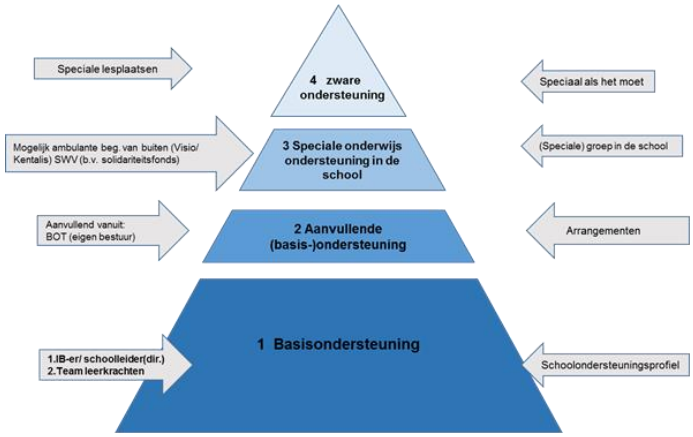
Het overgrote deel van onze leerlingen valt onder de zogenaamde basisondersteuning. De basisondersteuning is primair de verantwoordelijkheid van de school. Er is hierbij een cruciale rol weggelegd voor het duo intern begeleider en schoolleider/directeur. Zij vormen samen met het team van leerkrachten, de gouden driehoek voor de inhoud en vormgeving van de basisondersteuning. Ook het BOT is ondersteunend bij het versterken van de basisondersteuning.

Aanvullende ondersteuning

Voor aanvullende ondersteuning kennen we binnen L&E drie routes: de Taalschool, de Plusklas en het bovenschools onderzoeksteam (BOT). In dit verslag zijn alleen de ondersteuningsvragen weergegeven die zijn ingediend bij het BOT. Wanneer de basisschool alle mogelijkheden binnen de eigen school heeft benut en er vragen zijn over de ontwikkeling van kinderen, leggen de intern begeleiders – IB’ers - de vragen tijdens de routinggesprekken voor aan het BOT. Een medewerker van het BOT kijkt met de school mee welke ondersteuning nodig is voor leerling, leerkrachten en ouders.
Wanneer de ondersteuningsaanvraag wordt gehonoreerd, spreken we van een arrangement. Tijdens de routinggesprekken kan ook worden aangegeven over welke leerlingen de IB’er graag zou willen sparren. De routinggesprekken zijn opgenomen in de L&E-jaarplanner en worden drie keer per jaar gehouden. Het derde gesprek is facultatief.
Vanwege de schoolsluiting in 2020-2021 ten gevolge van Covid-19 zijn bepaalde onderzoeken in die periode niet uitgevoerd. Ondersteuningsvragen zijn waar mogelijk op afstand beantwoord. Het arrangement TLV - het schrijven van een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs - en het schrijven van handelingsplannen voor sociaal emotionele problematiek is wel uitgevoerd. De overige ondersteuningsvragen zijn in maart 2022 weer opgepakt.

Ondersteuningsvragen per categorie

Alle beschikbare arrangementen van L&E staan beschreven in het arrangementenboek. Er is een verdeling gemaakt in het arrangementenaanbod volgens de zorgpiramide, zie afbeelding. We onderscheiden vier niveaus. De basisondersteuning, niveau 1; de aanvullende ondersteuning, niveau 2; de speciale onderwijs ondersteuning in - of buiten - de school, niveau 3 en de zware ondersteuning, niveau 4 van de ondersteuningsdriehoek van Lauwers & Eems.

Het aantal ondersteuningsvragen per school loopt sterk uiteen. Er zijn scholen met een enkelvoudige ondersteuningsvraag, maar er zijn ook scholen met verschillende ondersteuningsvragen. Het aantal ondersteuningsvragen varieert sterk tussen de scholen, los van het aantal leerlingen.

Het aantal ondersteuningsvragen per schooljaar

Schooljaar	Totaal aantal leerlingen	Totaal aantal ondersteuningsvragen	%
2016-2017	1611	88	5%
2017-2018	1552	148	10%
2018-2019	1504	184	12%
2019-2020	1478	198	13%
2020-2021	1236	195	15%
2021-2022	1230	191	16%

De ondersteuningsvragen nader bekeken

Schooljaar	Totaal aantal Ondersteuningsvragen	Leerlingen die begeleiding kregen vanuit het BOT	%	Ondersteuningsvragen na overleg terug naar de basisondersteuning	%
2016-2017	88	88	100%	onbekend	-
2017-2018	148	126	85%	22	15%
2018-2019	184	110+7 groepen	60%	74	40%
2019-2020	198	126 + 7 groepen	64%	72	36%
2020-2021	195	127 + 5 groepen	65%	68	35%
2021-2022	191	128 + 5 groepen	65%	66	35%

In het schooljaar 2018-2019 zijn voor het eerst ook toegevoegd: de ondersteuningsvragen voor Remedial Teaching en de leerlingen die werden begeleid.

Uit bovenstaande overzichten is te zien dat het totaal aantal leerlingen van L&E jaarlijks daalt, maar dat het aantal ondersteuningsvragen nagenoeg gelijk is gebleven. We duiden dit als een positieve ontwikkeling. Scholen lijken eerder te signaleren en deze signalen direct te bespreken met het BOT. Gezamenlijk bepalen ze wat de beste vervolgstappen kunnen zijn. In het beoordelen van de ondersteuningsaanvragen wordt kritisch gekeken of het vragen zijn die de basisondersteuning

overstijgen. Door deze werkwijze werden bepaalde vragen terug naar de basisondersteuning gedirigeerd. In sommige gevallen heeft het BOT hier tijdelijk bij ondersteund. Wanneer echter bleek dat de interventies onvoldoende resultaat hadden, is alsnog aanvullende ondersteuning geboden.

In samenwerking met enkele andere schoolbesturen uit het samenwerkingsverband, is er voor de IB'ers een scholing georganiseerd voor het vak rekenen. Daarbij werd het landelijk protocol dyscalculie (ERWD) als leidraad gehanteerd en daarmee is de eerste stap gezet voor de implementatie van het protocol. Daarnaast was de scholing gericht op het vergroten van kennis van de vakdidactiek en van effectieve werkwijzen voor het behalen van het 1 S-streefniveau voor rekenen.

Samenwerking externe ketenpartners
Afstemming tussen onderwijs-jeugdzorg verdient meer aandacht. We kunnen pas uitvoering geven aan het werken met: één kind- één plan wanneer er duidelijke afspraken liggen tussen onderwijs en gemeente (Sociaal Team Jeugd) wat betreft de onderwijs-zorgroute. Hierdoor wordt gezamenlijk aangesloten bij de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling.

5. Sector Voortgezet Onderwijs

5.1 Algemeen beeld VO

Beleidsplan VO 2022 – jaarverslag

Motto	Op volle kracht vooruit!
Speerpunten	A Onderwijs nu en straks B Personeel op weg naar straks C Voorzieningen up-to-date D Regionale samenwerking versterken

Inleiding
Het schooljaar 2021-2022 is het jaar waarin de eerste concrete stappen naar de school van straks zichtbaar worden en effect hebben op het dagelijkse proces van onderwijzen, begeleiden en ondersteunen van leerlingen. De school van nu en de school van straks schuiven dus meer en meer in elkaar en komen in elkaars verlengde te staan. Dit proces ondersteunen we intern met ontwikkelingsgericht personeelsbeleid en extern door samenwerking met andere partners binnen en buiten het onderwijs. Zo geven we meteen ook vorm en inhoud aan de doelen van het Nationaal Programma Onderwijs: niet alleen gericht op de korte termijn (het bijsturen van de Corona-effecten voor individuele leerlingen en groepen), maar tegelijk ook op het ontwikkelen van duurzaam kwalitatief sterk en thuisnabij onderwijs voor leerlingen op Het Hogeland.

Ontwikkelingen sinds het begin van de planperiode
De belangrijkste ontwikkeling die zich sinds het begin van de planperiode heeft voorgedaan zijn de voortgaande effecten van corona en de landelijke maatregelen om verspreiding van het virus in te dammen. Bij de uitvoering van de NPO-plannen is hier en daar vertraging opgetreden, omdat de continuïteit van het onderwijs nog steeds beperkingen bleef ondervinden door uitval van leerlingen en docenten wegens ziekte of quarantaine. Weliswaar kon door inzet van afstandsonderwijs enige voortgang gerealiseerd worden, maar een normale regelmaat in de schooldag zat er nog niet in. Bovendien maakten we ons in toenemende mate zorgen over het sociaal-emotioneel welbevinden van onze leerlingen. Dezelfde zorgen kwamen naar voren in een landelijk onderzoek onder jongeren. Al met al betekent dit dat we in januari 2022 hebben besloten tot een herijking van de NPO-plannen.

Een belangrijke ontwikkeling op het punt van huisvesting is dat we groen licht hebben gekregen voor de versterkingsoperatie in Warffum en de gedeeltelijke nieuwbouw in Uithuizen. De operatie in Warffum wordt gepland ergens in 2023. In Uithuizen beginnen bouwwerkzaamheden in 2023; ze zullen, naar we hopen, tegen de zomer van 2024 worden afgerond.

Voor de toekomst van de school heeft het bestuur van Het Hogeland College met instemming van de MR en goedkeuring van de toezichthouders gekozen voor een transitieperiode van drie jaar: augustus 2022 tot en met juli 2025. In deze jaren wordt de basis gelegd voor de continuïteit van thuisnabij, breed en kwalitatief onderwijs op Het Hogeland en voor een bestuurlijk verband dat de duurzaamheid van het onderwijs in onze regio ondersteunt en bestendigt. Deze keuze heeft gevolgen voor rollen en taken in directie en bestuur.

De gemeente Het Hogeland heeft in 2022 samen met de schoolbesturen en de kinderopvang besloten om gebruik te maken van de mogelijkheid om een GKA (Gelijke Kansen Alliantie) op te richten, bedoeld om ontwikkelkansen van kinderen en jongeren te ondersteunen. De startsubsidie, gevoegd bij de NPO-

middelen en middelen uit het Nationaal Programma Groningen maken het mogelijk om de plannen van de LEA (Lokaal Educatieve Agenda) voor een aantal jaren uit te voeren.

A Onderwijs nu en straks

Doel
We brengen een versnelling aan in ons vierjarenplan op weg naar de school van straks. We merken dat de school van nu en de school van straks sneller in elkaar grijpen dan we aanvankelijk hadden gedacht, mede omdat in het kader van het NPO de korte termijn en de langere termijn in elkaars verlengde komen te staan. Factoren die versnelde actie mogelijk maken: • De ontwerpgroepen voor de school van straks hebben tegen het einde van het schooljaar 2020-2021 een scenario ontwikkeld als stip op de horizon en ze hebben pilots ontworpen waarmee elementen van dit scenario in de praktijk worden uitgeprobeerd. • De persoonlijke ontwikkelplannen voor leerlingen die we opstellen en uitwerken in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs zetten we mede in het perspectief van de in de ontwerpgroepen ontwikkelde leerlingprofielen voor de school van straks. • Er komt nu toch eindelijk schot in de bouwactiviteiten die de aardbevingsbestendigheid moeten garanderen voor de schoolgebouwen in Uithuizen en Warffum. Dit biedt op beide locaties kansen om bij de (her)inrichting van de gebouwen rekening te houden met ontwikkelingen in de school van nu én de school van straks. • In Winsum krijgt de samenwerking tussen Het Hogeland College en Terra een stimulans door de subsidiegelden in het kader van het Actieplan Leerlingendaling VO in de regio Noord-Groningen. • Het project Vakland Het Hogeland biedt op alle locaties mogelijkheden voor samenwerking om 'Het Hogeland als klaslokaal' in de praktijk vorm te geven. De bovengenoemde mogelijkheden om onderling verbonden stappen te zetten die goed zijn voor de school van nu én de school van straks brengen we samen in drie ontwikkellijnen: [1] kwaliteitszorg in het dagelijkse onderwijsproces [2] kwaliteitszorg in het coachen en ondersteunen van leerlingen [3] onderwijsconcept & onderwijsprogrammering.

1.	**Kwaliteitszorg in het dagelijkse onderwijsproces**

	Beleidsvoornemen
1.1	**NPO: Corona-effecten bijsturen**
	Actie en resultaat
	Actie Eventuele leerachterstanden bij leerlingen en groepen als gevolg van de Corona-maatregelen sporen we op en lossen we op door het dagelijkse onderwijsproces in te richten op het bijsturen ervan: de analyse aanscherpen, het onderwijsprogramma (tijdelijk) aanpassen en individueel maatwerk bieden, zoveel en zolang als het nodig is om al onze leerlingen weer goed op koers te krijgen in hun leertraject. *Resultaat* Bij de uitvoering van de NPO-plannen trad vertraging op, omdat de continuïteit van het onderwijs nog steeds beperkingen bleef ondervinden door uitval van leerlingen en docenten wegens ziekte of quarantaine. Door inzet van afstandsonderwijs kon voortgang gerealiseerd worden, maar een normale regelmaat in de schooldag zat er nog niet in. Bovendien maakten we ons in toenemende mate zorgen over het sociaal-emotioneel welbevinden van onze leerlingen. Dezelfde zorgen kwamen naar voren in een landelijk onderzoek onder jongeren. Daarom hebben we in januari 2022 besloten tot een herijking van de NPO-plannen. Voor alle leerlingen is individueel de stand opgemaakt met betrekking tot de vorderingen op leergebied en met betrekking tot het sociaal-emotioneel welbevinden. Op grond daarvan zijn en worden waar nodig gerichte interventies ingezet om de leerling weer goed op koers te krijgen. Op deze wijze kon op alle locaties het schooljaar 2021-2022 naar behoren worden afgesloten. Het schooljaar 2022-2023 ging gelukkig zonder beperkende maatregelen van start. Wel zijn enkele eerder ingezette

	maatregelen voor extra ondersteuning op leergebied en betrekking tot sociaal-emotioneel welbevinden voortgezet.

	Beleidsvoornemen
1.2	**Kwaliteit van het didactisch handelen planmatig onderhouden en uitbreiden**
	Actie en resultaat
	Actie De vinger aan de pols van het dagelijkse onderwijsproces mag geen natte vinger zijn: het is van belang om planmatig en cyclisch de onderwijskwaliteit te onderhouden en steeds een stapje verder te verbeteren of uit te breiden. Hierin hebben alle betrokkenen een rol. Leerlingen, docenten, ondersteunend personeel, schoolleiding: ieder draagt vanuit eigen kwaliteitsbewustzijn bij aan de kracht van het leren op Het Hogeland College. De concrete stappen die op het punt van systematische kwaliteitszorg in het schooljaar 2021-2022 worden gezet, verschillen per locatie, omdat per locatie ook de uitgangssituatie verschilt. *Resultaat* Dit actiepunt heeft onder druk gestaan, omdat voor in de eerste periode van het schooljaar 2021-2022 de regelmaat van de schooldag en het dagelijkse onderwijsproces nog te vaak werd verstoord door (de maatregelen rond) corona. Natuurlijk houden we wel steeds de vinger aan de pols van de onderwijskwaliteit, maar voor de voorgenomen ontwikkeling van een systematiek voor planmatig en cyclisch handelen op dit punt moet er wat meer regelmaat in de schooldag en in het schooljaar zitten. Daarom verschuiven we dit actiepunt naar 2023.

	Beleidsvoornemen
1.3	**Systematiek van de kwaliteitszorg**
	Actie en resultaat
	Actie Voor het planmatig werken aan onderwijskwaliteit en het versterken van het kwaliteitsbewustzijn op alle locaties wordt in het schooljaar 2021-2022 een schoolbrede aanpak ontwikkeld in samenspraak met de conrectoren van alle locaties. De aanpak is enerzijds schoolbreed (afspraken over het verzamelen en analyseren van data, evaluatiemomenten, enz.) en sluit anderzijds aan bij de actuele situatie en de ijkpunten, die per locatie kunnen verschillen. *Resultaat* In dit schooljaar 2021-2022 hebben we in het kader van het planmatig werken een start gemaakt met meer kwaliteitsbewust werken op alle locaties. In sessies met het MT en op de locaties is gesproken over de ontwikkeling van het proces kwaliteitsbewust handelen, aanwezige sturing en het aansluiten bij al bestaand beleid. Aan de hand van een balance scorecard is een start gemaakt met periodiek aanleveren van beschikbare data, die vervolgens worden geanalyseerd en besproken met de conrector, waarna afspraken gemaakt worden over verbeteracties en evaluatie. Instrumenten die hierbij worden ingezet zijn o.a. de nationale cohortanalyse. Dit leidt dit tot een inzichtelijke kwaliteitskalender met afspraken gekoppeld aan de PDCA cyclus. Hiermee ontstaat een kwaliteitsbeeld van ons onderwijs op de verschillende scholen. Het Hogeland College anticipeert daarmee op de ontwikkeling van het waarderingskader van de inspectie.

2.	Kwaliteitszorg in het coachen en ondersteunen van leerlingen

	Beleidsvoornemen
2.1	**NPO: persoonlijk ontwikkelplan per leerling**
	Actie en resultaat
	Actie De mentor/coach begeleidt zijn leerlingen aan de hand van een persoonlijk ontwikkelplan per leerling. Dit POP is in 2021 opgesteld om in kaart te brengen waar iedere individuele leerling staat in zijn leertraject. Leerling en mentor/coach bespreken regelmatig de voortgang en bepalen dan in onderling overleg wat de volgende stappen zijn in het leertraject van de leerling. *Resultaat Warffum* Het POP wordt gebruikt in de leerlingbespreking en bij de driehoekgesprekken. Het helpt de coach om in de leerlingbespreking met docenten een beeld te kunnen schetsen wat het plan is van de leerling en op welke wijze doelen gehaald moeten worden. In de driehoekgesprekken wordt het POP besproken met leerling en ouders om te bepalen of de leerling op 'schema' is of dat het POP aangepast moet worden. *Resultaat Winsum* Elke leerling in de klassen 1 t/m 3 heeft een portfolio met een POP. Er worden twee keer per jaar portfoliogesprekken gevoerd. Leerlingen kunnen extra vakondersteuning of huiswerkbegeleiding krijgen naar aanleiding van hun POP. *Resultaat Uithuizen* Voor de reguliere POP werken we met het programma Leerlingbegeleiding.nl. Leerlingen reflecteren hierin zelf op hun ontwikkeling en leerprestaties en docenten kunnen feedback geven. Op basis van deze gegevens worden driehoekgesprekken gevoerd leerling, mentor en ouders. Docenten zijn toegerust voor deze gesprekken met trainingen: Het geven van leerlinggericht feedback. Specifiek in het kader van NPO is er een aanvullend Persoonlijk ontwikkelingsformat ontwikkeld. Ouders en leerlingen kunnen hierin nog specifieke aanvullende begeleidingsbehoeften invullen.

	Beleidsvoornemen
2.2	**Ondersteuningsstructuur & ondersteuningscultuur**
	Actie en resultaat
	Actie We werken de interne ondersteuningsstructuur uit in een ondersteuningscultuur die enerzijds vooral recht doet aan wat onze leerlingen nodig hebben en anderzijds aan wat werkt in de teams op onze school. De bijna volledig nieuwe bezetting van het ondersteuningsteam op Het Hogeland College vormt daarbij een uitdaging, maar ook een kans om de rollen en taken van alle betrokkenen te herijken. Richtpunt voor dit schooljaar is dat op alle locaties ieders plek in de ondersteuningsstructuur is verhelderd, zodat de betrokkenen ook daadwerkelijk hun rol in het geheel goed kunnen oppakken. *Resultaat* In de eerste helft van het schooljaar 2021-2022 is een nieuw ondersteuningsplan voor vier jaar geschreven en vastgesteld (conform de cyclus van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs GO). Aansluitend zijn per locatie de ondersteuningsplannen op uitvoeringsniveau uitgewerkt. We werken inmiddels volgens de nieuw vastgestelde ondersteuningsstructuur met beschreven rollen en taken. Met evaluaties brengen we kaart in hoeverre de implementatie van de nieuwe ondersteuningsstructuur goed ingericht is.

3.	Onderwijsconcept & onderwijsprogrammering

	Beleidsvoornemen
3.1	**NPO: leerlingprofiel en onderwijsconcept**
	Actie en resultaat
	Actie De ervaring die we samen hebben opgedaan in de periode van de Corona-maatregelen willen we koppelen aan de onderwijsontwikkeling op de verschillende locaties en de door de ontwerpgroepen ontwikkelde leerlingprofielen en scenario's voor onderwijsprogrammering in de school van straks. *Resultaat* Dit is er nog niet van gekomen, enerzijds omdat we nog midden in de periode van de Corona-maatregelen bleken te zitten, anderzijds omdat de uitwerking van de scenario's voor de school van straks nog niet concreet genoeg was om de koppeling te leggen. Wordt vervolgd in 2023!

	Beleidsvoornemen
3.2	**Onderwijsprogrammering voor de school van straks uitwerken**
	Actie en resultaat
	Actie De ontwerpgroepen vmbo en havo/vwo hebben ieder een scenario ontwikkeld voor de onderwijsprogrammering in de school van straks. De uitwerking van deze scenario's, de pilots waarmee aspecten van de scenario's alvast eens in praktijk worden gebracht en het maken van een plan van aanpak voor de invoering staat centraal in de vervolgopdracht voor het schooljaar 2021-2022. Het streven is om medio 2022 perspectiefrijke scenario's vast te stellen voor het havo/vwo en het vmbo in de school van straks met een beeld van de weg die nog te bewandelen zal zijn om deze scenario's volledig ingevoerd te krijgen. *Resultaat* De scenario's zijn en worden uitgewerkt in ontwikkelgroepen per locatie onder aanvoering van twee regiegroepen, een voor havo/vwo en een voor vmbo. De pilots zijn uitgevoerd op alle locaties en meteen ook geëvalueerd. In twee stappen (april en juni 2022) is de tussenstand opgemaakt aan de hand van vooraf door de regiegroepen en de schoolleiding geformuleerde ijkpunten, die met instemming van de MR waren vastgesteld. Het beeld is voorzichtig positief, het perspectief wordt gekenmerkt als 'ja, mits', dat wil zeggen: de scenario's voor de school van straks zijn te realiseren, als aan de door de regiegroepen en de schoolleiding/locatieleidingen samen geformuleerde voorwaarden wordt voldaan. Deze voorwaarden zijn door de regiegroepen en de stuurgroep uitgewerkt tot een actieplan voor het schooljaar 2022-2023. In het voorjaar van 2023 zal na evaluatie van de dan te houden pilots een ontwikkelplan worden uitgewerkt voor 2023-2024 en 2024-2025.

	Beleidsvoornemen
3.3	**Samenwerken aan onderwijsinnovatie**
	Actie en resultaat
	Actie Voor de inrichting van de school van straks zoeken we de samenwerking met andere VO-scholen in de regio op, om elkaar in de ontwikkeling te ondersteunen en te versterken. Samenwerkingsverbanden: • Samen met Terra één onderwijsvoorziening voor het vmbo in Winsum realiseren • Sterk Techniekonderwijs regio Noord-Groningen • Kansrijke Groningers • Vakland Het Hogeland • Actieplan Leerlingendaling VO regio Noord-Groningen *Resultaat Sterk Techniekonderwijs*

De geplande activiteiten in het programma voor Sterk Techniekonderwijs hebben in het schooljaar 2020-2021 en de eerste periode van 2021-2022 sterke hinder ondervonden van (de maatregelen rond) Corona. Dit geldt natuurlijk landelijk; daarom wordt het hele programma met een halfjaar verlengd. De projectpartners in de regio Noord-Groningen hebben in het najaar van 2021 een herijking van de voornemens uitgevoerd: van het oorspronkelijke actieplan is vastgesteld, welke activiteiten alsnog (zo nodig met enkele aanpassingen) kunnen worden uitgevoerd en welke activiteiten door de realiteit zijn ingehaald. Voor die laatste categorie zijn nieuwe/aanvullende activiteiten opgenomen, die in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 worden uitgevoerd. De voor 2022 gestelde doelen zijn grotendeels gehaald, ook al hebben ook hierbij vertragende factoren een rol gespeeld. Naast de effecten van Corona gaat het in dit geval ook om de beperkte beschikbaarheid van techniekdocenten: het is voor alle scholen in toenemende mate lastig tot onmogelijk om (vooral tijdelijke) vacatures te vervullen. Onder deze omstandigheden gaan de reguliere lessen vaak voor, zodat voor de docenten de beschikbare ontwikkeltijd geringer is dan we graag hadden gezien. En er is weinig zicht op verbetering van deze situatie.

Resultaat Vakland Het Hogeland
Vakland Het Hogeland heeft in 2021 een vliegende start gemaakt met allerlei ontwikkelactiviteiten, workshops, cursussen voor verschillende doelgroepen. Ook leerlingen van Het Hogeland College hebben al van het aanbod gebruik gemaakt. Het tweede jaar van Vakland Het Hogeland staat in het teken van het structureren, uitlijnen, onderling verbinden en inzichtelijk maken van de programma's. Hiertoe worden kerngroepen ingericht vanuit vier belangrijke groepen stakeholders: overheid, onderwijsinstellingen, ondernemers/ondernemingen, inwoners/dorpsinitiatieven. In de kerngroep onderwijs zijn alle sectoren (PO-VO-MBO-HBO-WO) vertegenwoordigd. De opdracht is om de kwaliteit van het aanbod te borgen en (nieuwe/innovatieve) ontwikkellijnen uit te werken. Ook Het Hogeland College participeert in de kerngroep onderwijs. Onze leerlingen profiteren van het aanbod van Vakland Het Hogeland bijvoorbeeld via bedrijvenbezoeken (de zogenaamde 'roadshows' voor vmbo-leerlingen van Het Hogeland College en Terra samen) of de mogelijkheden om profielwerkstukken rond onderzoeksvragen van lokale bedrijven of instellingen uit te voeren.

Resultaat Actieplan Leerlingendaling VO Noord-Groningen
In de zomer van 2021 werd bekend dat de subsidieaanvraag is gehonoreerd. De drie schoolbesturen die scholen hebben in Noord-Groningen (VO Eemsdelta, Lauwers en Eems, Onderwijsgroep Noord) zijn aan de slag gegaan met de afgesproken actielijnen:

1 het scheppen van een bestuurlijke context waarbinnen inhoudelijke samenwerking, bijvoorbeeld op het punt van onderwijsontwikkeling, optimaal kan gedijen;
2 onderwijsontwikkeling met betrekking tot de toekomst van het vmbo (de beroepsgerichte opleidingen en de vernieuwingen in de theoretische leerweg), de aansluiting tussen vmbo en MBO en de toekomst van de havo/vwo-bovenbouw;
3 het delen van personeel en voorzieningen, bijvoorbeeld stafdiensten ter ondersteuning van het onderwijsproces

De eerste stap in actielijn 1 is de intensivering van de bestuurlijke samenwerking tussen VO Eemsdelta en Het Hogeland College (zie 8.1). In actielijn 2 staat voor onze school de samenwerking met Terra Winsum centraal (zie onder), maar in het voorjaar van 2022 is ook een start gemaakt met een bredere regionale samenwerking aan de toekomst van het vmbo en de samenwerking met het MBO. Actielijn 3 staat in het eerste subsidiejaar nog niet gepland, mede omdat de te zetten stappen samenhangen met beslissingen in actielijn 1.

Resultaat één onderwijsvoorziening vmbo Winsum
Na steeds weer uitstel wegens (de maatregelen rond) Corona konden we in het begin van het schooljaar 2021-2022 eindelijk voor het eerst alle medewerkers van Terra Winsum en het Hogeland College Winsum bij elkaar brengen. Het werd een inspirerende dag met veel uitwisseling - en het startschot voor enkele mooie gezamenlijke (LOB-)activiteiten voor leerlingen van beide scholen. Het plan van aanpak om in toenemende mate op het gebied van onderwijs en leerlingbegeleiding dingen samen op te pakken werkt goed. Voor het schooljaar 2022-2023 is al afgesproken dat leerlingen over en weer keuzevakken kunnen volgen. Ook in een voortzetting van de geslaagde LOB-activiteiten is voorzien, evenals in

	een gezamenlijk plan voor de besteding van de gemeentelijke NPO-middelen voor het VO in Winsum.

B Personeel

Doelen
Het accent voor het personeelsbeleid ligt op professionele ontwikkeling in alle personeelscategorieën om ervoor te zorgen dat we klaar zijn voor de toekomst. *Bestuur en schoolleiding* De functie van rector-bestuurder op Het Hogeland College houdt op te bestaan (zie ook § 8): in de toekomst gaat onze school een bestuurder delen met een of meer andere VO-scholen. Het functioneren van de school in een bredere bestuurlijke context heeft gevolgen voor de leidinggevende rollen binnen de school. De professionele ontwikkeling van bestuur en schoolleiding is gericht op versterking van het beleidsvoerend vermogen in alle lagen van de organisatie: binnen de locatieleiding, binnen de schoolleiding en in de nieuw te vormen relatie tussen de rector en de bestuurder-op-grotere-afstand. *Onderwijspersoneel* Veranderingen in het onderwijs vragen andere vaardigheden en competenties van docenten en onderwijsassistenten - en ook om aanpassingen in de ondersteuning. De regiegroepen ontwerpen docentenprofielen voor de school van straks. Iedere locatie voert een professionaliseringsplan uit dat past bij de voorgenomen ontwikkelstappen in het onderwijs. *Onderwijsondersteunend personeel* Veranderingen in het onderwijs en in de manier waarop bestuur en schoolleiding worden georganiseerd hebben direct effect op het dagelijks werk van mensen in de facilitaire dienst. We besteden aandacht aan de vraag wat de ontwikkelingen betekenen voor het werk in de locatieteams en in het schoolbrede OOP. *Strategisch personeelsbeleid* Twee regionale ontwikkelingen hebben invloed op het strategisch personeelsbeleid van onze school: de terugloop in leerlingenaantallen en het verwachte personeelstekort in het onderwijs. In toenemende mate speelt ook een derde factor een rol: de herinrichting van het onderwijs vraagt om aanpassing van de competentieprofielen voor docenten en onderwijsassistenten. Op al deze punten werken we al samen met andere VO-scholen in het Platform VO-MBO. Het accent in 2022 ligt op het uitlijnen van al deze ontwikkelingen tot één strategisch beleid.

4.	**Teamontwikkeling**

	Beleidsvoornemen
4.1	**NPO: Professionaliseringsplan OP**
	Actie en resultaat
	Actie • We werken aan docentprofielen: wat voor soort docenten heeft de leerling nodig om goed uit de voeten te kunnen met het onderwijs in de school van nu en de school van straks? En wat hebben die docenten nodig (aan competenties én aan faciliteiten) om goed en prettig te kunnen functioneren in dat onderwijs? En hoe kunnen we onze docenten en onderwijsassistenten het beste ondersteunen in deze ontwikkeling? Aan het einde van het schooljaar 2021-2022 ligt er een (voorlopig) antwoord op deze vragen en zijn de eerste stappen gezet • We werken aan rollen, taken en verantwoordelijkheden in de ondersteuning van leerlingen. Immers: als het onderwijs verandert, verandert ook de ondersteuningsbehoefte van leerlingen. De nieuwe ondersteuningsstructuur waaraan in het afgelopen schooljaar is gewerkt, krijgt in het schooljaar 2021-2022 op alle locaties concreet handen en voeten. *Resultaat*

	In het schooljaar 2021-2022 zijn door beide regiegroepen voor de school van straks bouwstenen verzameld voor de docentenprofielen die nodig zijn voor de school van straks. Op basis daarvan zijn voor het schooljaar 2022-2023 professionaliseringsplannen opgesteld. Voor de ondersteuning van leerlingen: zie 2.2.

	Beleidsvoornemen
4.2	**Locatieteams OOP versterken**
	Actie en resultaat
	Actie In de locatieteams wordt de impact van onderwijskundige veranderingen en andere veranderingen (bijvoorbeeld bouwactiviteiten) voor het dagelijks werk regelmatig besproken en de professionele ontwikkeling binnen het locatieteam wordt afgestemd op wat er nodig is om de voorgenomen onderwijsontwikkelingen goed te ondersteunen. *Resultaat Warffum* In Warffum bestaat het OOP-locatieteam uit zes leden die om de 14 dagen vergaderen. Ondersteunende taken worden aan de hand van de jaaragenda besproken. Inhoud van onderwijsontwikkelingen zijn onderwerp van gesprek als dat functioneel is. Er staat nu een team, waarin elkaars taken incidenteel kunnen worden overgenomen. Sommige taken vragen veel routine (repro en werken met Magister), waardoor de interne scholing vooralsnog weinig rendement heeft gehad. Er is wel een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het bemensen van de keuken, telefoon, de receptie en de absentieregistratie. *Resultaat Winsum* Er is wekelijks overleg met het kleine team; bij ziekte of afwezigheid worden taken van elkaar overgenomen. *Resultaat Uithuizen* Het locatieteam Uithuizen is een klein team waardoor er korte lijnen zijn als het gaat om afstemming. Eens per twee weken komt het team bijeen voor overleg over de organisatie van taken en onderwijsontwikkelingen.

	Beleidsvoornemen
4.3	**Schoolbrede stafdienst opzetten**
	Actie en resultaat
	Actie Het schoolbrede OOP vormen we om tot een stafdienst die de bestuurder, de rector en de schoolleiding ondersteunt. De medewerkers van de stafdienst werken binnen een vastgesteld beleidskader, bewaken de termijnen en protocollen uit het kwaliteitshandboek en bereiden tijdig de vaste onderdelen voor in de afgesproken cyclus. Proactief handelen is zichtbaar door relevante gegevens te verzamelen rond aangegeven indicatoren, te analyseren en conclusies en aanbevelingen te formuleren voor de schoolleiding. Ook ligt er een taak in verslaglegging en beleidsarchivering. *Resultaat* - Er is een start gemaakt met het werken met een beleidskalender, waarin de acties voor stafdienst en schoolleiding gedurende het schooljaar staan (zie ook 7.2) - Voor de inrichting van de stafdienst richten we ons op de vijf domeinen: communicatie, financiën, ict, kwaliteit en personeel. De inventarisatie van de werkzaamheden is gedaan. Volgende stappen zijn: inzetten op effectiever gebruik van digitale programma's en efficiënte werkprocessen, waarin helder de taken en verantwoordelijkheden per fase worden vastgelegd. In dit proces zullen ook de scholings- en ontwikkelingsvragen naar voren komen.

	Beleidsvoornemen
4.4	**Schoolleiding inrichten op de toekomst**
	Actie en resultaat
	Actie • Met het opsplitsen van 'bestuurstaken' en 'rectortaken' wordt geoefend door (met handhaving van de huidige functiepatronen) een verdeling van taken tussen de rector-bestuurder en de plaatsvervangend rector. De ervaring die we hiermee opdoen geeft input voor de functieprofielen van rector en bestuurder: in (het voorjaar van) 2022 speelt de opvolging van de huidige rector-bestuurder. • De locatieconrectoren krijgen de integrale verantwoordelijkheid voor het dagelijks proces en de ontwikkelingen van hun locatie. • Om al deze ontwikkelingen te ondersteunen en te bestendigen werken we het beleidskader voor de school en voor de locaties uit en stellen we een kwaliteitshandboek op waarin ieders verantwoordelijkheden en de steeds te zetten stappen worden vastgelegd (zie § 7.2). *Resultaat* Met deze ontwikkelingen is een start gemaakt. De rollen en taken van de verschillende rollen in bestuur en directie (bestuurder, rector, locatieconrector) zijn met instemming van de MR vastgelegd in een nieuw managementstatuut, dat meteen is ingegaan. Dit managementstatuut vormt ook de basis voor de rollen en taken in bestuur en directie van Het Hogeland College in de transitieperiode, die loopt van augustus 2022 tot augustus 2025 (zie 8.1. en 8.2.). In deze periode zal de school van straks worden gerealiseerd en zal het beleidskader met het kwaliteitshandboek op alle locaties worden ingevoerd. Een nieuwe ontwikkeling is dat de locatie-conrector van Uithuizen een andere baan heeft aanvaard, waardoor er een vacature ontstond. Er is een interim-oplossing gevonden voor de rest van het schooljaar 2021-2022 en de procedure voor de invulling van de vacature in de transitieperiode heeft geresulteerd in de benoeming van een nieuwe locatieconrector voor Uithuizen, die vanaf 1 oktober 2022 in dienst is getreden.

	Beleidsvoornemen
4.5	**Schoolleiding per locatie**
	Actie en resultaat
	Actie • De locatieconrectoren krijgen de integrale verantwoordelijkheid voor het dagelijks proces en de ontwikkelingen van hun locatie. • Binnen de locatieleiding willen we op alle locaties gaan werken met twee functies: die van locatieconrector en die van teamleider. Deze constructie bestaat al in Warffum, waar in het schooljaar 2021-2022 het accent ligt op de personele wisselingen in de locatieleiding. Voor de vmbo-locaties vullen we in het schooljaar 2021-2022 de nieuwe situatie concreet in. *Resultaat* Integrale verantwoordelijkheid begint vorm te krijgen: de locatieconrectoren beheren zelf het beleidsplan per locatie, en krijgen in toenemende mate een rol in de begroting en de formatieplanning. Dit proces loopt parallel met het ontwikkelen van een stafdienst, een beleidskalender en een kwaliteitshandboek (zie 4.3 en 7.2) In de eerste helft van het schooljaar 2021-2022 is het plan voor de locatieleiding van het vmbo uitgewerkt: per locatie een locatieconrector en één teamleider. Met instemming van de MR is dit plan uitgewerkt in een sollicitatieprocedure die in het voorjaar van 2022 ia afgerond met de benoeming van twee nieuwe teamleiders, een in Winsum en een in Uithuizen. De nieuwe situatie is met ingang van het schooljaar 2022-2023 ingegaan.

5	Strategisch personeelsbeleid in regionale context

	Beleidsvoornemen
5.1	**Strategisch personeelsbeleid herijken**
	Actie en resultaat
	Actie • Het Hogeland College is penvoerder van het Actieplan Leerlingendaling VO in Noord-Groningen. Onderdeel van dit plan is bestuurlijke verbreding (zie § 8.1). Dit wordt dus een nieuwe factor in ons 'personeelsbeleid bij krimp'. • Het Hogeland College is penvoerder van het provinciebrede project Regionale Aanpak Personeelstekort. Dit project werkt aan mogelijkheden om voldoende en voldoende gekwalificeerd onderwijspersoneel voor het VO in de provincie Groningen te kunnen blijven inzetten, bijvoorbeeld door gezamenlijke werving & opleiding, maar ook door herinrichting van het onderwijslandschap. • De samenwerking met Vakland Het Hogeland is gericht op het delen van docenten en voorzieningen met allerlei andere 'lerende' doelgroepen. In 2022 ligt het accent voor onze eigen school op het zoeken naar aansluiting bij deze ontwikkelingen, mede vanuit de docentenprofielen die wij zien ontstaan in het kader van de school van straks, om daaruit één strategisch personeelsplan te vormen. *Resultaat* De voorkeur voor bestuurlijke integratie tussen Het Hogeland College en VO Eemsdelta betekent dat de consequenties voor het personeelsbeleid minder groot zijn dan wanneer we (rechtstreeks) zouden afkoersen op een juridische integratie (zie 8.1.). Daarom hoeft dit punt in deze fase nog niet verder te worden uitgewerkt. Met het project Regionale Aanpak Personeelstekort werken we als school samen in het ontwikkelen van docentprofielen voor de school van straks. Ook kan de school via dit project bij het werven van personeel gebruik maken van de vacaturesite 'Schoolplein Noord'; deze website bestaat al voor het PO en wordt uitgebreid voor gebruik in het VO en MBO. De samenwerking met Vakland Het Hogeland in het delen van docenten en voorzieningen met allerlei andere 'lerende' doelgroepen begint op gang te komen: er zijn al enkele voorbeelden van gezamenlijk gebruik van voorzieningen (bijvoorbeeld ICT-voorzieningen in 't Wieshoes). Bij het verder structureren van het Vakland-aanbod kan dit aspect ook verder worden uitgebouwd.

C Voorzieningen up-to-date

Doel
Huisvesting De versterkingsoperaties in Warffum en Uithuizen geven enerzijds de kans om 'de school van straks' concreet in stenen uit te drukken, anderzijds zullen ze voor overlast zorgen in het dagelijkse proces, o.a. met tussentijdse huisvesting. In ieder geval zal op alle locaties het verbeteren van de ventilatie in de gebouwen op de huisvestingsagenda staan. Dit punt werken we uit in een concreet actieplan per locatie, zo gauw we duidelijkheid hebben. *Financiën & Formatie* Voor financiën & formatie werken we verder aan de budgettering per locatie, waarbij we tegelijkertijd de effecten van de nieuwe bekostigingssystematiek verwerken in ijkpunten voor de besteding van middelen (reguliere en incidentele middelen). De eerste versie hiervan is verwerkt in de voorliggende begroting. *Kwaliteitszorg* De kwaliteitszorg maken we concreet door het opstellen van een kwaliteitshandboek. Het handboek is dynamisch, dit wil zeggen dat we het jaarlijks bijstellen en dat het mogelijk is om jaarlijks verschillende accenten te leggen.

6	**Huisvesting aanpassen aan nieuwe eisen**

	Beleidsvoornemen
6.1	**Bouwactiviteiten Warffum**
	Actie en resultaat
	Actie Versterking, al dan niet met tijdelijke huisvesting. *Resultaat* Er is groen licht - er hoeft minder versterkt te worden dan we eerst dachten, dus tijdelijke huisvesting is niet aan de orde. We zullen van de gelegenheid gebruik maken om in het kader van het 'toekomstpakket' bouwkundige ingrepen uit te voeren die het onderwijsconcept van de school van straks versterken. De uitvoering is voorlopig gepland voor 'ergens in 2023'.

	Beleidsvoornemen
6.2	**Bouwactiviteiten Uithuizen**
	Actie en resultaat
	Actie Versterking en tijdelijke huisvesting *Resultaat* Er is groen licht - de gedeeltelijke nieuwbouw wordt inmiddels voorbereid. Er is in overleg met de gebruikers een programma van eisen opgesteld, waarbij is aangesloten bij de wensen met betrekking tot de school van straks. De plannen voor de gedeeltelijke nieuwbouw zijn klaar voor de start. Ook een plan voor tijdelijke huisvesting (in en rond een van de oude basisscholen in Uithuizen) is uitgewerkt. De verhuizing naar de tijdelijke huisvesting is gepland in en rond de voorjaarsvakantie van 2023, zodat het onderwijs in de tijdelijke omgeving kan worden hervat vanaf 7 maart 2023. Dan kan het plan voor de gedeeltelijke sloop en nieuwbouw worden uitgevoerd. Volgens plan zouden we nog voor de zomer van 2024 terug kunnen verhuizen naar de vertrouwde locatie in een prachtig fris opgetrokken gebouw.

	Beleidsvoornemen
6.3	**Bouwactiviteiten Winsum**
	Actie en resultaat
	Actie Techniekokaal, Ventilatie. *Resultaat* Het techniekokaal is in het schooljaar 2021-2022 in gebruik genomen, dat wil zeggen: het basismateriaal is aanwezig en vanuit de plannen voor Sterk Techniek Onderwijs wordt de ruimte stukje bij beetje verder ingericht. De aanpassing van de ventilatie was gepland voor de periode april t/m augustus 2022. Helaas is de planning niet helemaal gehaald, vooral wegens lange levertijden van het (bouw)materiaal. Wel is de locatie met ingang van het schooljaar 2022-2023 weer goed voor onderwijs te gebruiken. De resterende werkzaamheden zijn in het najaar van 2022 uitgevoerd. In de laatste week voor de kerstvakantie kon de 'heropening' van het schoolgebouw samen met de kerstmarkt worden gevierd.

7	Ondersteunende dienstverlening versterken

	Beleidsvoornemen
7.1	**Financiën en formatie uitwerken**
	Actie en resultaat
	Actie De meerjarenbegroting 2022-2025 baseren we op een nieuwe budgetstructuur voor financiën en formatie. Deze structuur werken we uit in een draaiboek voor de administratieve organisatie van de school als geheel en iedere locatie. Tegelijkertijd werken we aan een administratieve organisatie waarin rollen en taken duidelijker worden ondergebracht en een effectieve inzet van verschillende leden van het schoolbrede OOP (zie § 4.3) naast externe ondersteuning vanuit het administratiekantoor Confina. *Resultaat* In de meerjarenbegroting begint de budgetstructuur per locatie vorm te krijgen. Ook bij het opstellen van de formatie voor het schooljaar 2022-2023 vormt budgetverdeling over de verschillende locaties de basis voor de aangepaste aanpak bij het alloceren van middelen, die we nu voor het eerst invoeren, rekening houdend met de nieuwe bekostigingsstructuur. Deze werkwijze is in de formatieplanning voor 2022-2023 dus voor het eerst toegepast en zal in het schooljaar 2022-2023 worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. In de meerjarenbegroting voor 2023-2026 zal de vorig jaar voor het eerst gehanteerde systematiek worden verfijnd en waar nodig bijgesteld.

	Beleidsvoornemen
7.2	**Kwaliteitshandboek opzetten**
	Actie en resultaat
	Actie We stellen een kwaliteitshandboek op met als onderdelen: het beleidskader, indicatoren (meetgegevens), meetinstrumenten (kwantitatief en kwalitatief), bijbehorende cycli en een jaarplanning, die we gebruiken om te controleren of we de goede dingen doen en onze doelen bereiken. Ook bevat het een verwijzing naar relevante beleidsdocumenten en werkprocessen en een overzicht met een korte indicatie van rollen en verantwoordelijkheden, schoolbreed zowel als per locatie. *Resultaat* Er is een start gemaakt met een beleidskalender om een goede jaarplanning en aansturing van acties mogelijk te maken. Hier wordt inmiddels mee gewerkt en in dit proces zien we wat er nodig is en werken we aan wat beter moet en kan.

D Regionale samenwerking versterken

Doel
Bestuurlijke context In het kader van het Actie Leerlingendaling Regio Noord-Groningen werken we aan bestuurlijke verbreding. Intern ligt het ontwikkelaccent in de samenwerking op het versterken van de organisatie en op het nemen van verantwoordelijkheden in de communicatie. Daarom werken we aan het versterken van het beleidsvoerend vermogen op alle niveaus van de organisatie (zie § 4.4 en 4.5) en aan het versterken van de onderlinge verbinding tussen alle verschillende ontwikkelacties die gaan leiden van de school van nu naar de school van straks. *Positie van de school in de regio* Intern werken we al aan de school van straks, maar ook extern moeten we eraan werken aan vertrouwen in de toekomst van het voortgezet onderwijs op Het Hogeland. Het is van belang dat de school krachtiger naar buiten treedt, zowel met de verworvenheden van de school van nu als met het verhaal over de school van straks.

8	**Bestuurlijke context en positie van de school in de regio**

	Beleidsvoornemen
8.1	**Bestuurlijke context versterken**
	Actie en resultaat
	Actie In het kader van het Actie Leerlingendaling Regio Noord-Groningen werken we aan bestuurlijke verbreding. In het bijzonder onderzoeken we de haalbaarheid van een besturenfusie tussen L&E-VO en VO Eemsdelta. Medio 2022 willen we duidelijkheid hebben over de bestuurlijke toekomst van Het Hogeland College. *Resultaat* Aan het begin van het schooljaar 2021-2022 hebben de bestuurders besloten om niet meteen met het voorgenomen haalbaarheidsonderzoek te beginnen, maar om eerst in beide organisaties een draagvlakonderzoek uit te voeren aangaande de voornemens in de startnotitie. De rapportage van het draagvlakonderzoek laat zien dat er voldoende draagvlak is om de bestuurlijke samenwerking te intensiveren, maar dat een minderheid aarzelingen heeft bij het volledig integreren van beide bestaande stichtingen tot één gezamenlijke stichting als bevoegd gezag van beide scholen. Ook klinkt vanuit beide organisaties de vraag: moet het beslist nu? Op basis van deze uitslag zijn de bestuurders verdergegaan op de ingeslagen weg, maar met een aangepaste aanpak: nu niet (in een keer) de stap zetten naar juridische integratie (het volledig integreren van beide stichtingen), maar inzetten op bestuurlijke integratie, dat wil zeggen: beide stichtingen blijven bestaan als bevoegd gezag voor de eigen scholen, maar hebben samen één bestuur en één Raad van Toezicht. Tegen deze achtergrond is het haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd in het voorjaar van 2022. Op basis van dit haalbaarheidsonderzoek hebben beide bestuurders, ieder binnen hun eigen organisatie, een voorgenomen besluit tot het vormen van een holding (bestuurlijke integratie) ter advisering voorgelegd aan de (G)MR en ter goedkeuring aan de toezichthouders. Aan de zijde van Het Hogeland College heeft de MR positief advies gegeven en de toezichthouders hebben goedkeuring verleend. Bij VO Eemsdelta heeft de GMR negatief geadviseerd; de Raad van Toezicht heeft goedkeuring verleend. De beoogde startdatum voor de nieuwe bestuurlijke situatie is 1 augustus 2023. In het najaar van 2022 zijn verschillende werkgroepen met toezichthouders vanuit beide organisaties aan de slag gegaan om de concrete uitwerking van dit besluit ter hand te nemen. Ook de medezeggenschapsorganen van VO Eemsdelta en Het Hogeland College hebben elkaar ontmoet en afspraken gemaakt over verder gezamenlijk overleg over de rol van de medezeggenschap in (het tot stand komen van) de nieuwe bestuurlijke situatie.

	Beleidsvoornemen
8.2	**Positie van de school in de regio versterken**
	Actie en resultaat
	Actie De school treedt naar buiten met o.a. de volgende acties: • basisscholen gericht benaderen; • investeren in ‘Het Hogeland als klaslokaal’ onder gebruikmaking van Vakland Het Hogeland, liefst in samenwerking met bestaande verbanden als Kansrijke Groningers en STO; • communiceren over de toekomst van het onderwijs op Het Hogeland in de school van straks. *Resultaat* Nadat de geplande PO-VO-bijeenkomst in het najaar van 2021 geannuleerd moest worden als gevolg van de corona-maatregelen, is het wel gelukt om in november 2022 een bijeenkomst te organiseren voor collega’s uit het PO. Daarnaast zijn in het voorjaar en in het najaar van 2022 de basisscholen in totaal drie keer bezocht voor een kennismaking en het uitdelen van posters en magazines.

	‘Het Hogeland als klaslokaal’ is in de communicatie met regelmaat in externe uitingen (schoolnieuwspagina, website en persberichten) genoemd. In samenwerking met de regiegroepen van de School van straks is gewerkt aan een communicatieplan om alle aspecten van het toekomstig onderwijs op Het Hogeland Collega goed voor het voetlicht te brengen bij doelgroepen en stakeholders. Wordt vervolgd in 2023!

5.3 Onderwijs

5.3.1. Onderwijsresultaten

Elk jaar publiceert de Inspectie van het voortgezet onderwijs de onderwijsresultaten van alle middelbare scholen in Nederland. Het gaat daarbij om de gewogen gemiddelden van de afgelopen drie schooljaren op vier verschillende indicatoren:

1. Onderwijspositie t.o.v. advies PO
   Met deze indicator wordt bekeken hoe de onderwijspositie van leerlingen in het derde leerjaar zich verhoudt tot het advies voor het te volgen onderwijs in het VO dat door de bassischool is gegeven.
2. Onderbouwsnelheid
   Van iedere leerling wordt per schooljaar bepaald of de leerling over gaat of blijft zitten in de eerste twee leerjaren.
3. Bovenbouwsucces
   Voor deze indicator wordt van iedere leerling bepaald of hij/zij het betreffende leerjaar in de bovenbouw, dus vanaf leerjaar 3, al dan niet succesvol afrondt.
4. Examencijfers
   Bij deze indicator wordt het gewogen gemiddelde cijfer van het centraal examen bepaald.

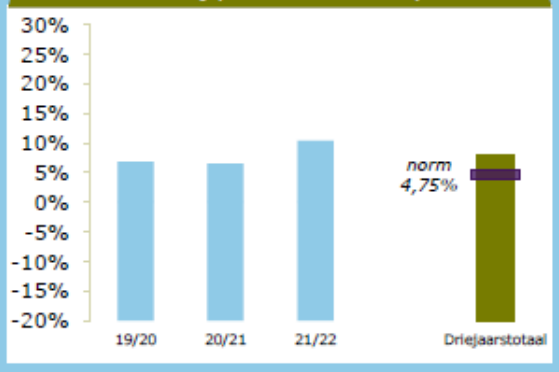
In het onderwijsresultaat 2022 is de werkwijze rond de beoordeling van de onderwijsresultaten als gevolg van de coronacrisis aangepast door de Inspectie van het Onderwijs. Scholen worden in het schooljaar 2021/2022 niet beoordeeld op de resultaten en er vindt geen publicatie plaats van de onderwijsresultatenoverzichten op de website van de inspectie. De onderwijsresultaten zijn wel beschikbaar voor de besturen en scholen en hieronder weergegeven. Van elke vestiging is er een staafdiagram die laat zien hoe de score per opleiding is in drie achtereenvolgende schooljaren en hoe de gemiddelde score zich verhoudt tot de norm.

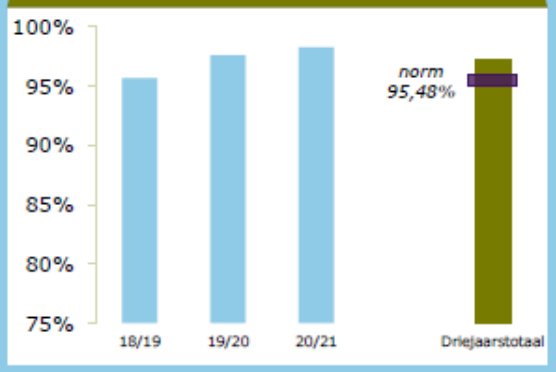
Onderwijsresultaten 2022

Het Hogeland College 9989 AT Warffum 16ZK-0

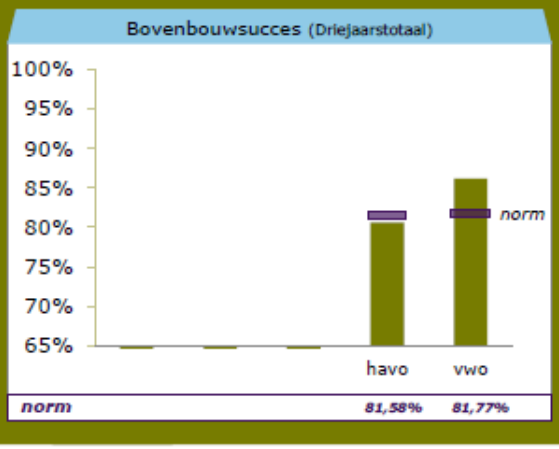
Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stg

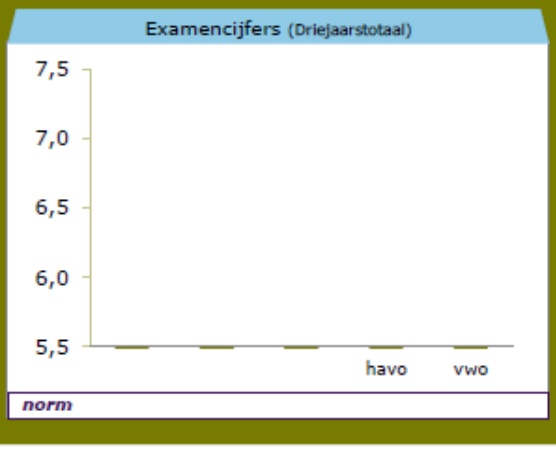
ONDERBOUW

BOVENBOUW

	HAVO	VWO
Berekend oordeel	voldoende	voldoende

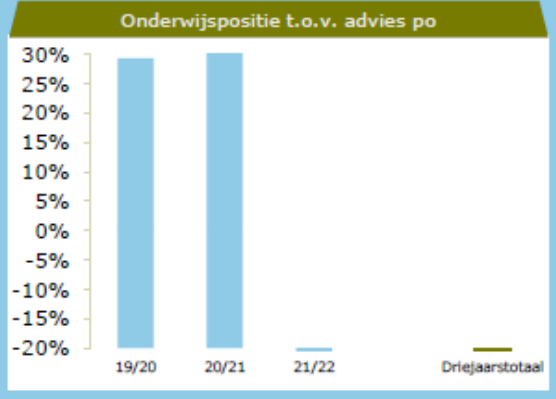
Lauwers & Eems
Scholen voor PO en VO

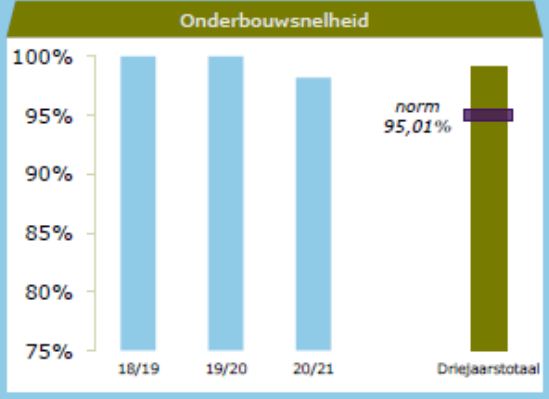
Onderwijsresultaten 2022

Het Hogeland College 9951 HX Winsum Gn 16ZK-1

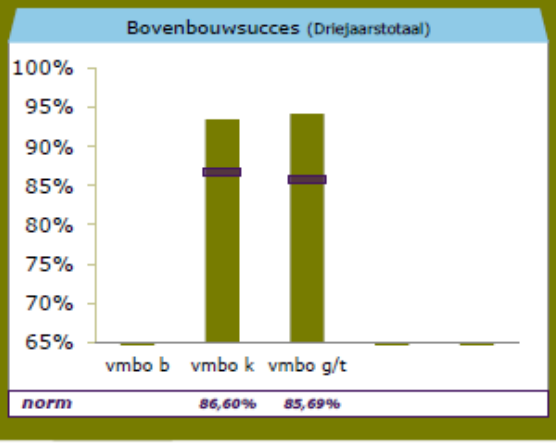
Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stg

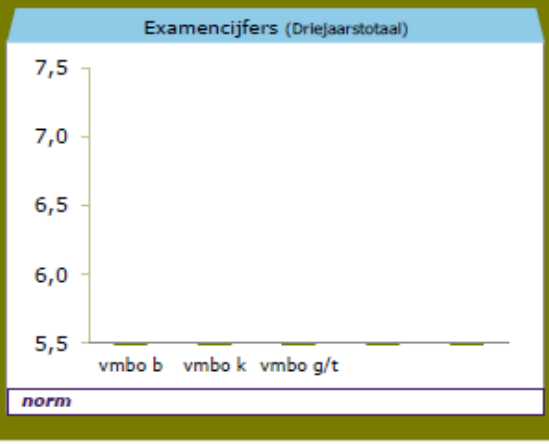
ONDERBOUW

BOVENBOUW

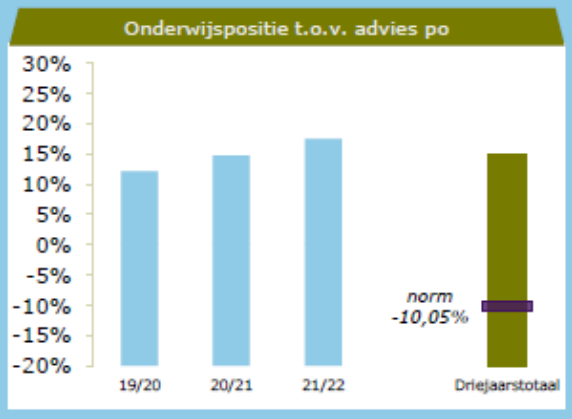
Berekend oordeel	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T
	geen oordeel	geen oordeel	geen oordeel

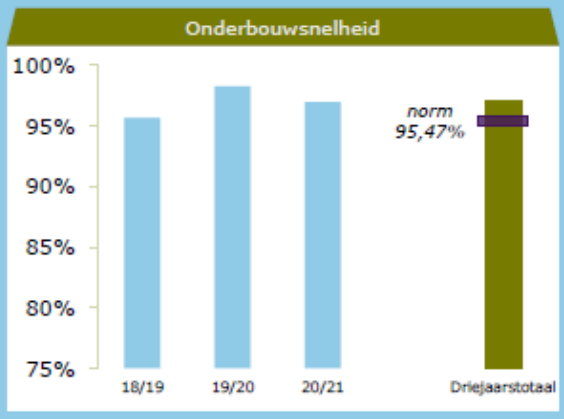
Onderwijsresultaten 2022

Het Hogeland College 9981 JD Uithuizen 16ZK-2

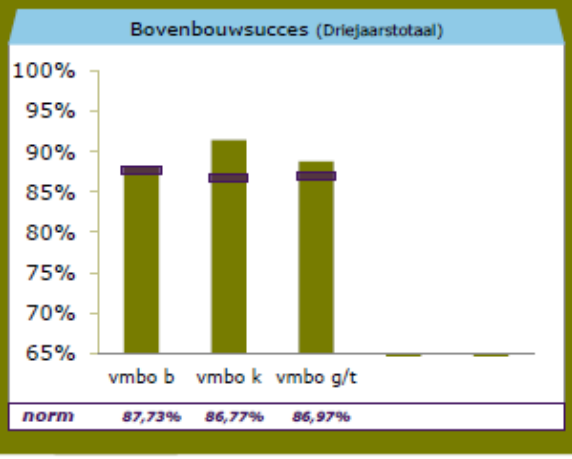
Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stg

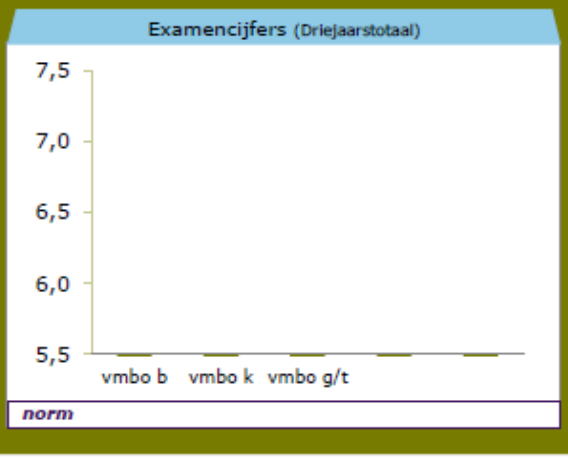
ONDERBOUW

BOVENBOUW

Berekend oordeel	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T
	voldoende	voldoende	voldoende

5.3.2. Slaagpercentages

Als gevolg van de corona pandemie sloten de examenleerlingen in 2020 hun schoolloopbaan af zonder centraal examen. De schoolexamen resultaten werden gebruikt voor de bepaling van de uitslag. In 2021 en 2022 werd het centraal examen afgenomen met een aantal aanpassingen. Zo werd een extra examentijdvak toegevoegd zodat de leerlingen de afname van hun examens konden spreiden, kregen de leerlingen een extra herkansingsmogelijkheid en werd er geen centraal examen voor het beroepsgerichte profielvak afgenomen. Ook werd de uitslagbepaling aangepast: bij de vaststelling van de uitslag kan, indien dat nodig is om te slagen, het eindcijfer van één vak (niet zijnde een kernvak) buiten beschouwing worden gelaten.
In de volgende tabel is het verloop van de slaagpercentages weergegeven samen met de landelijke gemiddelde slaagpercentages.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
vestiging	school-soort	HHC	landelijk	HHC	landelijk	HHC	landelijk
Warffum	VWO	100%	99%	96%	94%	81%	93%
Warffum	HAVO	97%	98%	90%	91%	88%	91%
Wehe-den Hoorn	VMBO-TL	100%	99%				
Wehe-den Hoorn	VMBO-KB	100%	100%				
Wehe-den Hoorn	VMBO-BB	100%	99%				
Winsum	VMBO-TL			97%	96%	94%	96%
Winsum	VMBO-KB			100%	99%	100%	99%
Winsum	VMBO-BB			100%	99%	100%	99%
Uithuizen	VMBO-TL	97%	99%	98%	96%	100%	96%
Uithuizen	VMBO-KB	100%	100%	100%	99%	100%	99%
Uithuizen	VMBO-BB	100%	99%	100%	99%	100%	99%

Ontwikkeling slaagpercentages schooljaar 2019-2020 t/m schooljaar 2021-2022

5.4 Schoolgegevens

5.4.1. Ontwikkeling van leerlingaantallen

Onze school heeft een spil- en regiofunctie voor de leerlingen in de kop van Noord-Groningen en kenmerkt zich door een breed en thuisnabij onderwijsaanbod op alle niveaus. Wij willen dit brede onderwijsaanbod graag in stand houden. We werken toe naar de *school van straks*, dat wil zeggen: we ontwerpen een duurzaam onderwijsprogramma samen met partners binnen en buiten de school, binnen en buiten het (voortgezet) onderwijs.

De tabel hieronder laat de ontwikkeling van de leerlingenaantallen, per vestiging en in totaal, in de afgelopen vijf schooljaren zien. Op de teldatum 1 oktober 2022 bedroeg het leerlingaantal van Het Hogeland College 1243. Drie leerlingen daarvan volgden het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en 17 leerlingen staan ingeschreven bij de tijdelijke onderwijsvoorziening voor Oekraïense vluchtelingen dat in mei 2022 op verzoek van de gemeente op onze vestiging in Warffum is gestart.

Leerlingen per vestiging op teldatum 1 oktober	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
HAVO/VWO Warffum	684	635	629	612	629
TOV Warffum					17
VMBO Uithuizen	404	392	352	331	326
VMBO Wehe-den Hoorn	160	112			
VMBO Winsum			264	238	268
Totaal (exclusief VAVO)	**1248**	**1139**	**1245**	**1181**	**1240**
VAVO	13	18	4	7	3
Totaal (inclusief VAVO)	**1261**	**1157**	**1249**	**1188**	**1243**

Ontwikkeling leerlingaantallen schooljaar 2018-2019 t/m schooljaar 2022-2023

Instroom naar brugjaar

Onderstaande tabel laat de instroom vanuit het basisonderwijs zien voor de afgelopen vijf schooljaren.

Instroom leerlingen vanuit basisonderwijs	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
HAVO/VWO Warffum	100	109	122	104	101
VMBO Uithuizen	76	92	82	61	63
VMBO Wehe-den Hoorn	22	14			
VMBO Winsum			57	60	82
Totaal	**198**	**215**	**261**	**225**	**246**

Instroom leerlingen vanuit het basisonderwijs 2018-2019 t/m 2022-2023

Totaal aantal leerlingen per gemeente

In onderstaande tabel is het aantal leerlingen per woongemeente, Het Hogeland, Eemsdelta en Westerkwartier, weergegeven dat in de afgelopen vijf jaar op Het Hogeland College ingeschreven stond. Het in de tabel weergegeven percentage is het marktaandeel per gemeente: de verhouding van het aantal leerlingen dat naar onze school gaat t.o.v. het totaal aantal schoolgaande leerlingen van een gemeente.

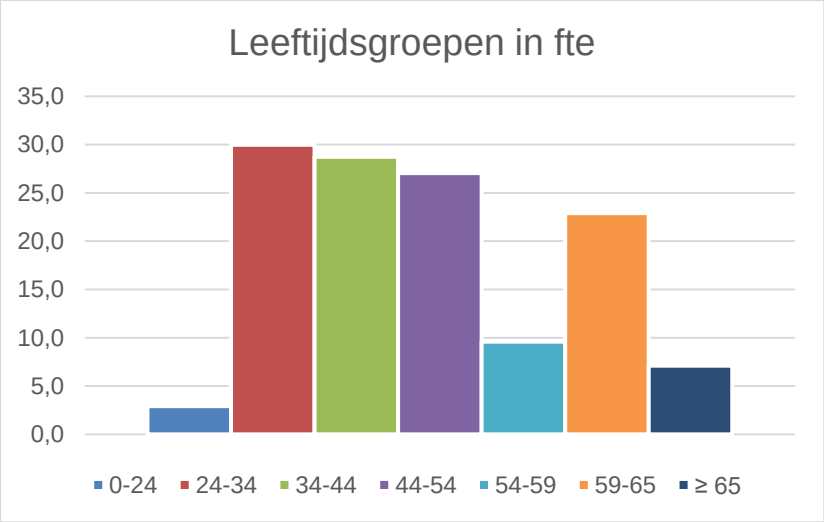
Aantal leerlingen per gemeente	2018-2019	%	2019-2020	%	2020-2021	%	2021-2022	%	2022-2023	%
Het Hogeland	1065	34,5%	951	32,6%	1060	37,4%	990	37,0%	1023	38,9%
Eemsdelta	176	6,8%	181	7,3%	170	7,1%	174	7,5%	183	8,1%
Westerkwartier	5	0,1%	5	0,1%	9	0,2%	12	0,3%	17	0,5%

Aantal leerlingen per gemeente en het marktaandeel 2018-2019 t/m 2022-2023 (bron: Vensters voor Verantwoording)

5.4.2. Personele kengetallen

Leeftijdsopbouw

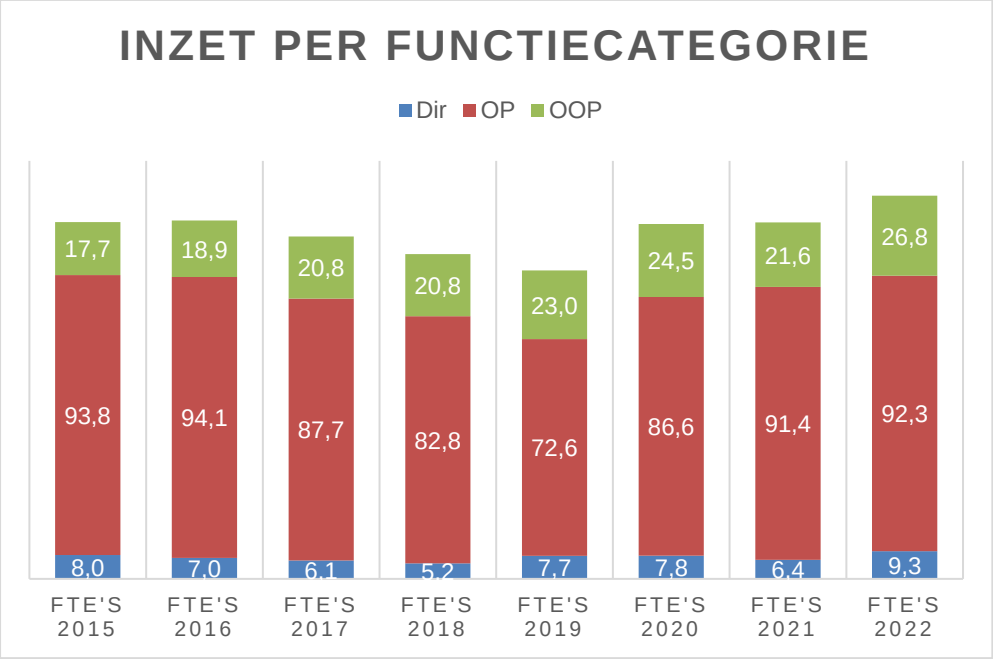
In het staafdiagram is de leeftijdsverdeling van de medewerkers op 1 oktober 2022 weergegeven. 27% van de medewerkers behoort tot de leeftijdsklasse 44-54, 48% is jonger en 31% heeft een hogere leeftijd dan deze klasse.

Leeftijdsklassen medewerkers 2022

Personeelssamenstelling

In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van de formatie per functiecategorie weergegeven. De peildatum betreft steeds 1 oktober van een jaar.
In het schooljaar 2020-2021 is als gevolg van de samenvoeging van de vestiging Wehe-den Hoorn met CSG Winsum tot Het Hogeland College Winsum het personeel van CSG Winsum in dienst gekomen van Het Hogeland College. De toename van het personeel is in onderstaande grafiek te zien.
Vanaf het schooljaar 2021-2022 is extra formatie ingezet dat bekostigd wordt vanuit incidentele middelen zoals NPO-gelden.

Ontwikkeling formatie per functiecategorie (bron: DUO)

Verzuim en verzuimbeleid

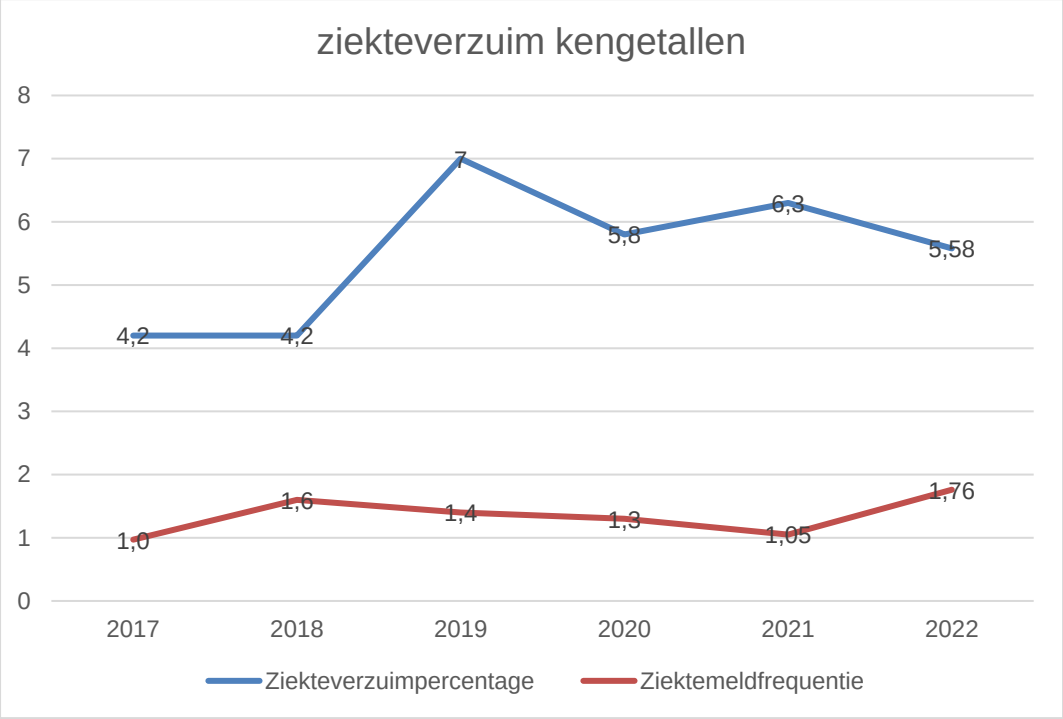
Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage in 2022 is met 5,6% wat lager dan in 2021. De meldingsfrequentie daarentegen is hoger. In de weergave van de landelijke cijfers wordt onderscheid gemaakt tussen de functiecategorien. Dit onderscheid maakt onze school niet.
In 2021 was het kengetal gemiddelde verzuimduur hoog. Dit is deels het gevolg van langdurig zieken en deels van de coronapandemie.
Voor 2022 gaat het om voorlopige cijfers. De landelijke cijfers zijn nog niet bekend.

Jaar	2019		2020		2021		2022*	
	Landelijk	HHC	Landelijk	HHC	Landelijk	HHC	Landelijk	HHC
Verzuimpercentage OP en DIR	5,6%	7,0%	5,4%	5,8%	5,3%	6,3%		5,6%
Verzuimpercentage OOP	5,9%		6,2%		6,1%			
Meldingsfrequentie OP en DIR	1,6	1,4	1,2	1,3	1,4	1,05		1,76
Meldingsfrequentie OOP	1,2		0,9		0,9			
Gemiddelde verzuimduur OP en DIR	14	15	17	11	20	31		
Gemiddelde verzuimduur OOP	18		24		28			

Verzuimcijfers 2019-2022 (bron: DUO) ** De cijfers voor 2022 zijn voorlopig*

In onderstaande grafiek is de trend van de verzuimkengetallen weergegeven.

6. Verslag van de toeziende bestuursleden

De toeziende bestuursleden van Schoolbestuur Lauwers en Eems voeren als deel van de one-tier board van Schoolbestuur Lauwers en Eems hun toezichthoudende taken uit. Zij zien toe op de invulling van de wijze van besturen van L&E door de beide directeur-bestuurders, die gezamenlijk het dagelijks bestuur bij de stichting vormen. De toeziende bestuursleden vormen in gezamenlijkheid het interne toezicht, ook wel raad van toezicht genoemd. Samen met de beide directeur-bestuurders vormen zij het algemeen bestuur (de one-tier board) van stichting Schoolbestuur Lauwers & Eems.
Een raad van toezicht heeft een toezichthoudende rol, een werkgeversrol en een advies-/klankbordrol, en legt verantwoording af over de wijze waarop zij deze rollen invult. Met dit verslag wil het intern toezicht van L&E verantwoording afleggen over de wijze waarop zij als intern toezicht haar rollen en daarmee haar toezichthoudende taken als raad van toezicht heeft ingevuld in het kalenderjaar 2022.

Weergave werkwijze waarop het intern toezicht van L&E opereert/ kaders/ informatie ophalen
De kaders waarbinnen de toeziende bestuursleden toezicht houden volgen uit de relevante, van toepassing zijnde wet- en regelgeving, uit de stichtingsstatuten en het bestuursreglement van de stichting Schoolbestuur Lauwers en Eems, de door de stichting gehanteerde Code Goed Bestuur Primair Onderwijs november 2020 en de Code goed toezicht (versie 1.0), vastgesteld in december 2020 door de vereniging toezichthouders onderwijsinstellingen en kinderopvang (VTOI-NVTK).
In 2019 heeft de one-tier board een eigen toezichtvisie en toezichtkader vastgesteld die meer specifieke inkadering van de toezichthoudende taken binnen L&E geven. De kern: het intern toezicht staat voor integraal, proactief, goed en onafhankelijk intern toezicht, waarbij de stichtingsstatuten en het bestuursreglement de uitgangspunten aangeven. De maatschappelijke opgaven, zoals die in het strategische meerjarenplan 2021-2024 zijn vastgesteld, zijn de ijkpunten waaraan door het intern toezicht wordt getoetst. Deze ijkpunten zijn: het nu én in de toekomst hebben en houden van kwalitatief goed onderwijs, thuisnabij en bereikbaar, in het gebied tussen Lauwers en Eems, in een stabiele en veilige leeromgeving en in verbondenheid met de regio (zie Koersplan 2021-2024).
Er wordt twee keer per jaar door een vertegenwoordiging van het intern toezicht aangeschoven bij de beide medezeggenschapsorganen (GMR voor het PO-deel en MR voor het VO-deel). Verder worden door de one-tier board (dus beide directeur-bestuurders plus intern toezicht) twee keer per jaar scholenbezoeken afgelegd. Daarnaast zijn vertegenwoordigers van het intern toezicht door het jaar heen aanwezig bij informatiebijeenkomsten, evenementen, opening van scholen, en dergelijke.
Daarnaast tracht een vertegenwoordiging van het intern toezicht aanwezig te zijn bij informatiebijeenkomsten die door externe belanghebbenden worden georganiseerd en die voor L&E van belang kunnen zijn, zoals de informatiebijeenkomst die voor raden van toezicht en besturen van onderwijsinstellingen gezamenlijk jaarlijks in de provincie Groningen wordt georganiseerd.
In het kader van continue ontwikkeling van kennis en vaardigheden volgen de toeziende bestuursleden op hun eigen vakgebieden de nodige ‘permanente educatie’-mogelijkheden. Daarnaast is er aandacht voor ontwikkelingen op het gebied van governance en een jaarlijkse zelfevaluatie.

Basisgegevens personen die het intern toezicht vormen in het kalenderjaar 2022
In 2022 waren in volgorde van aantreden de volgende personen toeziend bestuurslid:

- mr. M.D.F.H. van Herwijnen, lid portefeuille juridisch, voorzitter
- H.E. Krüger, lid portefeuille onderwijs
- M.J. Westerbeek RC, lid portefeuille financiën
- P. Ritzema MSc, lid portefeuille regionaal-overheid (per 1/1/2022).

Leden van de audit-/ treasury-commissie waren in 2022 mevrouw M.J. Westerbeek en de heer P. Ritzema, van de remuneratiecommissie mevrouw M.D.F.H. van Herwijnen en mevrouw H.E. Krüger.
Per 1 januari 2022 is de heer P. Ritzema gestart als lid portefeuille regionaal-overheid. De zetel portefeuille HR is vacant gelaten in verband met lopende besprekingen over ver gaande bestuurlijke samenwerking met andere schoolbesturen. Het werven, selecteren en voor heel korte termijn installeren van een vijfde toeziend bestuurslid werd als niet constructief voor alle partijen beschouwd.

De vergoeding voor de toeziende bestuursleden betrof in 2022 in totaal € 25.132, -- en bleef daarmee ruim onder het voor deze post begrote budget van € 45.000, --. De nevenfuncties van de toeziende bestuursleden zijn samen met de nevenfuncties van de leden van het dagelijks bestuur weergegeven in een bijlage van het jaarverslag, evenals het rooster van af- en aantreden van de toeziende bestuursleden. Beide bijlagen maken deel uit van dit verslag.

Verslag invulling toezichthoudende taken door het intern toezicht tijdens kalenderjaar 2022

Gelukkig begon de coronapandemie richting de zomer van 2022 minder zijn stempel te drukken op de organisatie en de omgeving waarin L&E werkt. Daardoor kon het onderwijs weer optimaal plaatsvinden en waren er ook weer bestuursvergaderingen op locatie mogelijk. Tijdens de bestuursvergaderingen van 2021 was de rode draad: het gesprek over de uitdagingen en kansen ten aanzien van de prognose van het verloop van leerlingenaantallen en de daarmee verbonden risico's. Deze rode draad verdiepte zich tijdens de bestuursvergaderingen die in 2022 plaatsvonden.

Een en ander leidde ertoe dat in de loop van 2022 het voornemen is uitgesproken om in de organisatie L&E op bestuursniveau wijzigingen aan te brengen. Het intern toezicht ging akkoord met het voorgenomen besluit van bestuurlijke integratie van VO Eemsdelta met het VO-deel van L&E. Dit bracht tevens met zich mee dat het intern toezicht het besluit nam akkoord te gaan met het noodzakelijke afsplitsen van het L&E VO-deel van het L&E PO-deel. Daarnaast ging het intern toezicht akkoord met het voorgenomen besluit van een bestuurlijke fusie van VCPO-NG met het PO-deel van L&E, met daaraan gekoppeld het op termijn tevens bestuurlijk gaan samenwerken met kinderopvangorganisaties. Deze bestuurlijke integratie bij het VO, afsplitsing van L&E VO van L&E PO en bestuurlijke fusie bij het PO, dient in één geheel per 1/8/2023 zijn beslag te krijgen. De in dit kader noodzakelijke voorbereidingen vroegen en vragen veel extra inzet en tijd van alle betrokkenen.

Onder de kop van rechtmatige en doelmatige besteding van middelen is besloten akkoord te gaan met het voorstel betreffende de splitsing van het gezamenlijk vermogen van het PO en VO en het voorstel de locatie Uithuizen van het Hogeland College gasloos te maken.

Er is goedkeuring verleend aan de jaarstukken en de jaarrekening 2021, het jaarplan 2023 en de begroting 2023, een en ander conform de stichtingsstatuten. Ook de tussentijdse financiële managementrapportages, de jaarlijkse formatieplannen, de Gedragscode Integriteit en Fraude, de vaststelling van de beloning van directeur-bestuurders, de nevenfuncties van de bestuursleden, het rooster van aan- en aftreden toeziende bestuursleden en de vergoeding toeziende bestuursleden zijn conform jaarplanning, en in achtneming van de kaders waarbinnen het intern toezicht werkt, behandeld tijdens de bestuursvergaderingen. Verder is het informatieprotocol L&E vastgesteld.

Ten aanzien van L&E VO is in het kader van het ontwikkelen, starten en implementeren van de School van Straks besloten een transitieperiode vast te stellen van drie jaar, ingaande in augustus 2022. Daarnaast is besloten tot een splitsing van bestuurderstaken ten opzichte van rectortaken. Hieruit vloeit voort dat de omvang van het dienstverband van de directeur-bestuurder VO 0,5 fte is geworden en de focus geheel op de (lange termijn-) strategie en toekomst van het VO in de regio is komen te liggen. De huidige directeur-bestuurder VO heeft aangegeven de daarbij behorende taken en bevoegdheden tot uiterlijk 1/8/2023 uit te voeren.

Gezien alle extra inzet van de beide directeur-bestuurders is besloten een bonus toe te kennen als blijk van waardering. Ten aanzien van de honorering van de beide directeur-bestuurders is wederom besloten de reguliere CAO-aanpassingen te volgen. Deze door het intern toezicht genomen besluiten zijn meegedeeld tijdens de voortgangsgesprekken die door de remuneratiecommissie in november zijn gevoerd.

Ook de auditcommissie heeft de taken waarvoor zij is ingesteld correct en adequaat vervuld. Het proces rondom de jaarlijkse accountantscontrole is constructief verlopen. Voor 2022 is gebruik gemaakt van de diensten van dezelfde accountant als in 2021.

In 2022 zijn leden van het intern toezicht ondanks het corona-virus aangeschoven bij de beide medezeggenschapsorganen (GMR voor het PO-deel en MR voor het VO-deel), zowel in het voorjaar als in het najaar. Daarnaast kon door het normaliseren van de pandemie begin oktober voor het eerst sinds tweeënhalf jaar weer een scholenbezoek worden afgelegd. Voor de drie laatst aangetreden toeziende bestuursleden was dit de eerst keer dat een bezoek op locatie mogelijk was. Dit bezoek, dat plaatsvond bij het vmbo in Winsum, werd als zeer plezierig en verduidelijkend ervaren, zowel door het intern toezicht

als de aanwezige medewerkers en leerlingen. Daarnaast zijn meerdere toeziende bestuursleden door het jaar heen aanwezig geweest bij uitgestelde schoolopeningen en een buiten-theater-voorstelling.
Aan het professionaliseringsplan van de toeziende bestuursleden heeft door omstandigheden slechts één van de toeziende bestuursleden daadwerkelijk uitvoering kunnen geven. De overige drie toeziende bestuursleden zullen in 2023 uitvoering geven aan de gekozen cursussen, zoals opgenomen in het professionaliseringplan van december 2021/januari 2022. Een enkel lid heeft op het gebied van toezicht online lunchcolleges van VTOI-NVTK bijgewoond.
In 2022 heeft de zelfevaluatie-bijeenkomst begin december op locatie plaatsgevonden met de zes bestuursleden (beide directeur-bestuurders plus het intern toezicht) en onder begeleiding van een extern bureau. Enkele weken voorafgaand aan deze bijeenkomst is aan de hand van een vragenlijst individueel informatie opgehaald en is daar telefonisch verder op verdiept. De samenvatting is tijdens de bijeenkomst besproken en na afloop digitaal gedeeld. Deze terugkoppeling is naast de voor 2022 geformuleerde speerpunten gelegd, die aan de hand van de in december 2021 gehouden zelfevaluatie waren geformuleerd. In de eerste vergadering van 2023 heeft dit geleid tot het focussen van de speerpunten voor 2023 op enerzijds onderwijskwaliteit en anderzijds het proces van bestuurlijke integratie / afsplitsing / bestuurlijke fusie. Daarnaast zal aan het slot van elke vergadering de betreffende vergadering kort op proces worden geëvalueerd.

Woorden van dank en kleine blik vooruit
In het jaarverslag 2021 eindigde dit verslag met een dankwoord aan alle medewerkers van de stichting Schoolbestuur Lauwers en Eems voor hun enorme gedrevenheid, positieve inzet en flexibiliteit. Ook in 2022 hebben wij deze werkhouding, motivatie en attitude bij de medewerkers weer mogen ervaren. De inspanningen en flexibiliteit die de organisatie vroeg waren er niet minder op geworden, integendeel.

Enerzijds waren alle medewerkers in 2022 druk bezig om weer ‘terug naar normaal’ te gaan met betrekking tot het primaire onderwijsproces. En verder liepen en lopen er zowel binnen het PO als binnen het VO allerlei ontwikkelingen, zoals het vergroten van het beleidsvoerend vermogen, het verder ontwikkelen van de ‘School van Straks’ in het VO, het borgen van de NPO-gelden en de niet stoppende gevolgen en (landelijke en regionale) ontwikkelingen met betrekking tot het aardbevingendossier.
Anderzijds speelde en speelt onder andere het middels allerlei werkgroepen in kaart brengen van wat we als L&E in huis hebben en dit met medewerkers van andere organisaties (VO Eemsdelta en VCPO NG) delen, het faciliteren van de scholenbezoeken door de beide PO-bestuurders gezamenlijk en het voorsorteren en inregelen door sommige medewerkers in het licht van de aankomende bestuurlijke samenwerkingen bij zowel het PO-deel als het VO-deel.

Ook voor het kalenderjaar 2023 zal wederom een groot beroep op de gedrevenheid, inzet en flexibiliteit van eenieder worden gedaan. Inmiddels is het grote, complexe project van bestuurlijke integratie / afsplitsing / bestuurlijke fusie volop op stoom en ondertussen vraagt het primaire onderwijsproces ‘alle hens aan dek’. Wij zijn ons bewust van de vele extra inspanningen en inzet die van eenieder worden gevraagd. Maar we zetten ons met zijn allen in voor dat ene gezamenlijke doel: nu én in de toekomst in het gebied tussen Lauwers en Eems kwalitatief goed onderwijs, thuisnabij en bereikbaar te hebben en te houden, in een stabiele en veilige leeromgeving, in verbondenheid met de regio.
De toeziende bestuursleden zijn van mening dat het jaarverslag en de jaarrekening over 2022 zorgvuldig is samengesteld en die beide documenten een goede weergave geven van de activiteiten en het gevoerde beleid in 2022. De toeziende bestuursleden gaan dan ook over tot goedkeuring van dit jaarverslag 2022.

Aldus goedgekeurd en is getekend op 1 juni 2023,

Namens de toeziende bestuursleden,

Mr. M.D.F.H. van Herwijnen, voorzitter

M.J. Westerbeek RC, lid

Drs. H.E. Krüger, lid

P.F. Ritzema, lid

Vastgesteld en is getekendop 1 juni 2023,

Drs. A. Fickweiler, directeur bestuurder PO

Drs. A.A.M. Schaafsma, directeur-bestuurder VO

Bijlage 1: Nevenfunctie bestuursleden stichting Schoolbestuur Lauwers & Eems

Nevenfuncties bestuursleden stichting Schoolbestuur Lauwers & Eems
Dit overzicht geeft de nevenfuncties weer in het jaar 2022 met als peildatum 31 december 2022.

Mevrouw drs. A.A.M. Schaafsma – directeur-bestuurder VO
* Voorzitter stuurgroep Vakland Het Hogeland - onbezoldigd
* Bestuursvoorzitter Gebiedscoöperatie Het Hogeland - onbezoldigd
* Eigen bedrijf (slapend): onderwijsadvies “perspectief op leren” – bezoldigd
* Member of the Honorary Board bij “Lay Centre at Foyer Unitas” in Rome – onbezoldigd

De heer drs. A. Fickweiler – directeur-bestuurder PO
* Bestuurslid van Kansrijke Groningers – onbezoldigd (tot augustus 2022)

Mevrouw Mr. M.D.F.H. van Herwijnen – voorzitter
* Eigen bedrijf J&B advies: juridisch/ bestuurlijk / governance advies – bezoldigd (slapend)
* Voorzitter jeugdbeschermtafel gemeente Groningen, stichting WIJ – bezoldigd
* Lid Raad van Toezicht onderwijsstichting Arcade (sinds mei 2022) – bezoldigd
* Lid Raad van Toezicht Regionale Scholengemeenschap Ter Apel (sinds juni 2022) – bezoldigd

Mevrouw drs. H.E. Krüger
* Eigen bedrijf Noorderwijs (coöperatie): onderwijsadvies, projectbegeleiding , training en coaching – bezoldigd
* Eigen bedrijf Van Waarde: vertrouwenspersoon, klachtenfunctionaris training, advies en coaching Vitaliteit & Werkplezier – bezoldigd
* HR-manager Noorderzorg – bezoldigd

Mevrouw M.J. Westerbeek RC, vicevoorzitter
* RUG, Faculteit der Letteren, Management Controller (RC) – bezoldigd
* Lid Raad van Toezicht Trivium, RSG De Borgen, Terra en Onderwijsgroep Noord middels personele unie - bezoldigd

De heer P. Ritzema MSc
* Veiligheidsregio Groningen Concerncontroller (tot maart 2022) – bezoldigd
* Gemeente Groningen, Directeur / Concerncontroller (sinds maart 2022) – bezoldigd
* Veiligheidsregio Groningen, Informatiemanager Crisisorganisatie (piketrol) - bezoldigd
* Bestuurslid Stichting Promotie Winsum - onbezoldigd

Bijlage 2: Rooster van aftreden toeziende bestuursleden

Het rooster van aftreden per 09-03-2023:

Naam	Datum aantreden	Start 2e termijn	Eind 2e termijn	Start 3e termijn	Einde 3e termijn
Drs. H. Krüger[2]	01-01-2021	01-01-2025	31-12-2028		
P.F. Ritzema MSc	01-01-2022	01-01-2026	31-12-2029		
Vacature[1]	01-01-2022				
M.J. Westerbeek RC	15-04-2021	15-04-2025	14-04-2029		
Mr. M.D.F.H. van Herwijnen[3]	28-06-2018	01-01-2019	31-12-2022	01-01-2023	27-06-2026

Schoolbestuur Lauwers & Eems hanteert de Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs. Op grond van verplichtende bepalingen bedraagt de maximale zittingstermijn van intern toezichthouders vier jaar en de maximale totale zittingsduur acht jaar.

Mevrouw Van Herwijnen trad in de plaats van een lid dat tussentijds (per 1-10-2017) is afgetreden. De stichtingsstatuten van L&E geven de mogelijkheid gebruik te maken van een 3e termijn.

De vacature betreft een zetel van een lid dat in de 2e termijn tussentijds (per 01-01-2022) is afgetreden. In verband met de lopende besprekingen over nauwe bestuurlijke samenwerking met andere onderwijsorganisaties is besloten deze zetel vooralsnog vacant te houden. De medezeggenschap is hiermee akkoord gegaan.

1 Bestuurslid op bindende voordracht GMR
2 Bestuurslid op bindende voordracht MR
3 Bestuurslid op bindende voordracht MR/GMR gezamenlijk

A1 Grondslagen

1 Algemeen

Activiteiten van het bevoegd gezag
In deze jaarrekening zijn de activiteiten van het Schoolbestuur L&E en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen (zie gegevens rechtspersoon) verantwoord.
De Stichting heeft ten doel het verzorgen, instandhouden en verbreden van het openbaar primair en voortgezet onderwijs in Noord-Groningen als bedoeld in artikel 48 van de WPO en artikel 42 B van de WVO. De Stichting beoogt niet het maken van winst. De stichting heeft haar zetel in de gemeente Het Hogeland.
Grondslagen voor de jaarrekening
Bij de inrichting van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, RJ-richtlijn 660 en Titel Boek 2 BW gehanteerd. De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. In de balans is het resultaatbestemmingsvoorstel reeds verwerkt. De waardering van activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij de betreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Continuïteit: de jaarrekening is opgesteld onder de veronderstelling van continuïteit van de organisatie en diens activiteiten. Naar verwachting zal de corona pandemie financiele gevolgen hebben, maar niet van dien mate dat de continuiteit in gedrag komt. Het eigen vermogen is toereikend.

Stelselmatigheid: Het stelsel van waardering van activa en passiva en het bepalen van het resultaat is ten opzichte van het vorig boekjaar niet gewijzigd. Wel is de stichting NBS de Sterren gefuseerd met onze stichting; dat is hieronder toegelicht.

Grondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.
Segmentatie
Bij de verdeling van de staat van baten en lasten per operationeel segment is aangesloten op de onderwijssector waarin de activiteiten worden uitgevoerd. De bovenschoolse activiteiten worden hierin ook afzonderlijk gepresenteerd. De optelsom van deze afzonderlijke staten van baten en lasten is gelijk aan het totale resultaat van de rechtspersoon.
De balans en de staat van baten en lasten zijn gepresenteerd op bestuursniveau. De organisatie is verdeeld in vier onderdelen, de sector primair onderwijs (PO), de sector voortgezet onderwijs (VO), Bestuur en financiën en Private middelen. In dit rapport zijn de staten van baten en lasten en de toelichtingen daarop weergegeven.

Integriteit en Fraudegevoeligheid
Ter voorbereiding van de jaarlijkse aandacht in het Algemeen Bestuur voor de gedragscode integriteit en fraudegevoeligheid heeft het bevoegd gezag de interne beheersing tegen het licht gehouden. De conclusie, dat er geen onrechtmatigheden zijn vastgesteld, is vervolgens het startpunt geweest voor een gesprek in het Algemeen Bestuur over dit onderwerp.

Ontvlechting/continuïteit
Begin 2023 is het voorgenomen besluit genomen het primair onderwijs te fuseren met VCPO-NG en het voorgezet onderwijs (Het Hogeland College) met het VO Eemsdelta. In het voorjaar van 2023 wordt deze ontwikkeling uitgewerkt en formeel voorbereid, waarbij 1 augustus 2023 de beoogde fusiedatum is. Als dit wordt gerealiseerd, betekent het dat dit jaarverslag het laatste is in deze vorm. Als leeswijzer geldt dat bij bepaalde onderdelen van het jaarverslag (o.a. de continuïteitsparagraaf, ontwikkeling leerlingaantallen, meerjarenbegroting en dergelijke) wij deze ontwikkeling niet toelichten en wordt de going-concern gedachte toegepast. Wijken wij hiervan af, dan lichten wij dit expliciet toe.

Financiële instrumenten
Het Schoolbestuur L&E heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Investeringen in meubilair, ICT en onderwijsleerpakket worden op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf de maand van aanschaf. Investeringssubsidies die ontvangen zijn, worden in mindering gebracht op de investering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. Materiele vaste activa met een waarde kleiner dan € 500 worden niet geactiveerd.

Eigendom
Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de Stichting en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt.

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Financiële vaste activa met een looptijd korter dan oorspronkelijk 12 maanden worden opgenomen onder de vorderingen. De waardering van de obligaties is de geamortiseerde kostprijs, waarbij de rente en de kosten direct ten laste c.q. bate van de exploitatie worden genomen. Afhankelijk van de winstverwachting worden vrijvallende obligatie weer belegd of toegevoegd aan de liquide middelen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en gearmortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde kosten die aan opvolgende perioden worden toegerekend, voor zover ze niet onder overige vorderingen zijn geplaatst.

Liquide middelen
Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve publiek

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het Schoolbestuur L&E.
Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)
Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar te schatten is.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren op basis van een onderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubileum
Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubileum is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen een contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De percentages gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet bedragen respectievelijk 2,5% en 2%. De aangeleverde uitgangspunten zijn conform de VOSABB aangeleverde modellen. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof
Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Op basis van de cao 2014/2015 is een verplichting opgenomen uit hoofde van toekomstige uitkeringen. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van duurzame inzetbaarheid is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake duurzame inzetbaarheid worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden
Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva
De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen
Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen
De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen.
Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen
Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen en/of waarin de opbrengsten zijn gederfd en/of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Overige baten
Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten
Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen
Het Schoolbestuur L&E heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling.
Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald.
De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Per 31 december 2022 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad 110,9%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Afschrijvingen
De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende immateriële en materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt afgeschreven op basis van de door het bestuur gemaakte keuzen.

Huisvestingslasten
Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten
De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financieel resultaat
De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en opgenomen leningen.

4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.
De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Model A: Balans per 31 december 2022 (na resultaatbestemming)

1.	Activa	31 december 2022		31 december 2021	
	Vaste Activa				
1.2	Materiële vaste activa	4.483.202		3.924.367	
1.3	Financiële vaste activa	1.038.970		1.422.185	
	Totaal vaste activa		*5.522.172*		*5.346.553*
	Vlottende activa				
1.5	Vorderingen	910.800		1.040.567	
1.7	Liquide middelen	11.946.038		11.041.831	
	Totaal vlottende activa		*12.856.837*		*12.082.397*
	Totaal activa		**18.379.009**		**17.428.950**

2.	Passiva	31 december 2022		31 december 2021	
2.1	Eigen vermogen	9.689.373		8.753.613	
2.2	Voorzieningen	4.126.811		4.090.141	
2.4	Kortlopende schulden	4.562.825		4.585.196	
	Totaal passiva		**18.379.009**		**17.428.950**

Model B: Staat van baten en lasten over 2022

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.	**Baten**			
3.1	Rijksbijdrage OCW	27.755.390	23.658.266	25.447.065
3.2	Overige overheidsbijdragen	133.862	22.166	163.234
3.5	Overige baten	1.687.709	1.090.761	1.370.346
	Totaal baten	29.576.961	24.771.193	26.980.645
4.	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	22.315.595	20.214.431	20.428.344
4.2	Afschrijvingen	701.622	681.895	711.731
4.3	Huisvestingslasten	1.887.305	1.628.202	1.559.778
4.4	Overige lasten	3.753.626	2.640.235	3.105.838
	Totaal lasten	28.658.149	25.164.763	25.805.691
	Saldo baten en lasten	918.813	-393.570	1.174.954
5	**Financiële baten en lasten**	16.947	39.300	21.605
	Resultaat	935.760	-354.270	1.196.559

Model B: Staat van baten en lasten over 2022 PO

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.	**Baten**			
3.1	Rijksbijdrage OCW	13.289.430	10.799.190	11.829.811
3.2	Overige overheidsbijdragen	29.206	22.166	163.234
3.5	Overige baten	1.138.928	818.536	795.514
	Totaal baten	14.457.563	11.639.892	12.788.559
4.	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	11.757.871	10.183.181	10.375.690
4.2	Afschrijvingen	372.277	378.570	397.867
4.3	Huisvestingslasten	945.898	879.902	870.400
4.4	Overige lasten	906.906	681.615	693.461
	Totaal lasten	13.982.953	12.123.268	12.337.418
	Saldo baten en lasten	474.611	-483.375	451.141
5	**Financiële baten en lasten**	-58	-	-93
	Resultaat	474.553	-483.375	451.048

Model B: Staat van baten en lasten over 2022 VO

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.	**Baten**			
3.1	Rijksbijdrage OCW	14.465.960	12.859.075	13.617.254
3.2	Overige overheidsbijdragen	104.656	-	-
3.5	Overige baten	486.106	242.500	399.466
	Totaal baten	15.056.722	13.101.575	14.016.720
4.	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	10.665.659	10.116.377	10.143.034
4.2	Afschrijvingen	311.969	285.944	296.505
4.3	Huisvestingslasten	911.353	729.950	672.470
4.4	Overige lasten	2.714.527	1.840.200	2.153.066
	Totaal lasten	14.603.508	12.972.471	13.265.075
	Saldo baten en lasten	453.214	129.104	751.645
5	**Financiële baten en lasten**	-2.954		-2.049
	Resultaat	450.260	129.104	749.596

Model B: Staat van baten en lasten over 2022 Bestuur en financien

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.	**Baten**			
3.1	Rijksbijdrage OCW	-	-	-
3.2	Overige overheidsbijdragen	-	-	-
3.5	Overige baten	30.082	29.725	35.607
	Totaal baten	30.082	29.725	35.607
4.	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	-107.936	-85.127	-90.380
4.2	Afschrijvingen	17.376	17.381	17.359
4.3	Huisvestingslasten	30.054	18.350	16.908
4.4	Overige lasten	110.545	118.420	115.467
	Totaal lasten	50.039	69.024	59.354
	Saldo baten en lasten	-19.957	-39.299	-23.747
5	**Financiële baten en lasten**	19.959	39.300	23.747
	Resultaat	2	1	-

Model B: Staat van baten en lasten over 2022 Privaat

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.	**Baten**			
3.1	Rijksbijdrage OCW	-	-	-
3.2	Overige overheidsbijdragen	-	-	-
3.5	Overige baten	32.594	-	139.759
	Totaal baten	32.594	-	139.759
4.	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	-	-	-
4.2	Afschrijvingen	-	-	-
4.3	Huisvestingslasten	-	-	-
4.4	Overige lasten	21.647	-	143.847
	Totaal lasten	21.647	-	143.847
	Saldo baten en lasten	10.946	-	-4.088
5	**Financiële baten en lasten**	-		-
	Resultaat	10.946	-	-4.088
	Resultaat na belastingen	10.946	-	-4.088
	Nettoresultaat	**10.946**	**-**	**-4.088**

Model C: Kasstroomoverzicht

		2022		2021
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	918.813		1.174.954	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	701.622		711.731	
Mutaties voorzieningen	36.670		130.947	
Veranderingen in vlottende middelen:				
Vorderingen (-/-)	129.767		115.924	
Schulden	-22.371		301.858	
Totaal kasstroom uit bedrijfoperaties:		1.764.502		2.435.414
Ontvangen interest	19.959		23.747	
Betaalde interest (-/-)	-3.012		-2.142	
		16.947		21.605
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:		1.781.449		2.457.019
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in MVA (-/-)	-1.260.457		-461.437	
Overige investeringen in FVA	383.215		1.163.810	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:		-877.241		702.373
Mutatie liquide middelen		904.207		3.159.392
Beginstand liquide middelen	11.041.831		7.882.437	
Mutatie liquide middelen	904.207		3.159.392	
Eindstand liquide middelen		11.946.039		11.041.831

Model VA: Vaste Activa

1. Activa

1.2 Materiele vaste activa

					Mutaties 2022					
		Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2022	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 1 januari	Cumulatieve boekwaarde per 1 januari 2022	Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen	Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2022	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2022
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.863.331	538.928	1.324.403	313.226	-	70.812	2.176.557	609.740	1.566.817
1.2.2	Inventaris en apparatuur	10.287.400	8.032.030	2.255.370	895.823	-	553.722	11.183.223	8.585.752	2.597.471
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.050.172	1.705.577	344.594	51.407	-	77.088	2.101.579	1.782.665	318.914
	Materiële vaste activa	14.200.902	10.276.535	3.924.367	1.260.457	-	701.622	15.461.359	10.978.157	4.483.202

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.
Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500,-.
Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen lesmethoden en vervoersmiddelen.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Gebouwen nieuwbouw	40 jaar
Investeringen in bestaande bouw	25 jaar
Inventaris en apparatuur, bestaande uit:	
-Meubilair	15 jaar
-Technisch inventaris	5 jaar
-ICT	5 jaar
Leermiddelen	8 jaar

Het gebouw aan de Noorderstraat 13 te Warffum is in 2000 aangekocht en gerenoveerd tot bestuursbureau. Het is zowel juridisch als economisch eigendom van de stichting en is opgenomen onder de materiële vaste activa. De gebouwen voor het primair en voortgezet onderwijs zijn slechts juridisch eigendom van de stichting. Het economisch eigendom berust bij de lokale overheid. Deze gebouwen zijn derhalve niet opgenomen onder de materiële vaste activa. Vanaf 1-1-2005 is het Hogeland College volledig zelf verantwoordelijk voor onderhoud van haar schoolgebouwen. Ook renovaties van gebouwen komen voor rekening van het schoolbestuur. Het groot onderhoud van deze gebouwen gaat via een voorziening groot onderhoud.

OZB en verzekerde waarde gebouwen en terreinen		*bedrag*	*peiljaar*
OZB-waarde Noorderstraat 13 te Warffum	*€*	*148.000*	*2021*
Verzekerde waarde Noorderstraat 13 te Warffum	*€*	*962.300*	*2023*

1.3 Financiële vaste activa

			Mutaties 2022			
		Boekwaarde per 1 januari 2022	Aankoop	Verkoop	Resultaat	Boekwaarde per 31 december 2022
1.3.6	Effecten	1.422.185	-	359.850	-23.365	1.038.970
	Financiële vaste activa	1.422.185	-	359.850	-23.365	1.038.970
1.3.6.2	*Obligaties*	1.422.185	-	359.850	-23.365	1.038.970
	Effecten	1.422.185	-	359.850	-23.365	1.038.970

De marktwaarde op 31 december 2022 bedraagt: € 1.013.271

Model VV: Voorraden en vorderingen

		31 december 2022	31 december 2021
1.5	**Vorderingen**		
1.5.1	Debiteuren	114.460	7.197
1.5.2	OCW / EZ	189.469	486.582
1.5.7	Overige vorderingen	-	38.655
1.5.8	Overlopende activa	606.871	508.133
	Vorderingen	910.800	1.040.567

Toelichting:
De vordering op het ministerie betreft subsidie voor nieuwkomers die maximaal 4 jaar in Nederland zijn
De maanden november en december 2022 zijn in januari 2023 betaald.
De vordering op 31 december 2021 betrof een langdurige vordering op de reguliere bekostiging van het primair onderwijs. Deze is in 2022 verwerkt in de exploitatie als lagere baten.

De overlopende activa betreffen vordering op Schoolfondsen, detacheringen en medegebruik.

Model EL: Effecten en Liquide middelen

1.7 Liquide middelen

		31 december 2022	31 december 2021
1.7.1	Kasmiddelen	3.216	1.867
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	11.942.823	11.039.963
	Liquide middelen	11.946.039	11.041.831

Door de ontvangen en gedeeltelijke bestede middelen NPO en de vrijval van een gedeelte van de beleggingsportefeuille, zijn de liquide middelen fors gestegen. Met ingang van 2021 maken wij gebruik van schatkistbankieren.

Model EV: Eigen vermogen

		Stand per 1 januari 2022	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2022
2.1.1	Algemene reserve	7.194.758	-162.948	-	7.031.810
2.1.2	Bestemmingsreserve mobiliteit VO (publiek)	369.718	-72.506	-	297.212
2.1.3	Bestemmingsreserve SHRM VO (publiek)	-	461.629	-	461.629
2.1.4	Bestemmingsreserve Overgangsbekostiging VO (publiek)	-	308.352	-	308.352
2.1.5	Bestemmingsreserve SUVIS VO	-	485.407	-	485.407
2.1.6	Bestemmingsreserve NPO VO	618.027	-148.102	-	469.925
2.1.7	Bestemmingsreserve NPO PO	111.527	52.981	-	164.508
2.1.5	Bestemmingsreserve (privaat)	459.583	10.946	-	470.529
	Eigen Vermogen	**8.753.613**	**935.760**	**-**	**9.689.373**

In 2022 zijn forse bedragen (€ 462.000) aan Strategisch HRM ontvangen maar nog niet besteed; hier is een specifieke bestemmingsreserve voor gevormd;

Als gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging is een overgangsbekostiging ontvangen en de besteding wordt over meerdere jaren uitgesmeerd: ook hiervoor is een specifieke bestemmingsreserve gevormd.

Ook zijn de ontvangen bedragen in het kader van de verbetering binnenklimaat in een bestemmingsreserve Suvis gestort ter toekomstige deeking van de afschrijvingslasten van de betreffende investeringen.

De private middelen op de balans betreffen middelen die door onder andere ouderraden zijn binnen gehaald en waar deze ouderraden zeggenschap over hebben (de schoolbankrekeningen). Deze middelen vallen formeel onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, die echter de volmachten heeft gegeven aan de directeuren en/of ouders.

Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

		Stand per 1 januari 2022	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31 december 2022	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1	Personeelsvoorziening	727.527	174.742	122.948	1.109	-	778.211	*70.276*	*707.937*
2.2.3	Overige voorzieningen	3.362.613	364.016	378.029	-	-	3.348.600	*469.686*	*2.878.915*
	Voorzieningen	4.090.141	538.758	500.977	1.109	-	4.126.811	539.962	3.586.851
	Uitsplitsing								
	Jubilea PO	101.954	8.951	17.531	-		93.374	*2.782*	*90.593*
	Jubilea VO	68.774	-	8.302	1.109		59.362	*2.494*	*56.868*
	Jubilea BST	-	-		-	-	-	-	-
	Spaarverlof VO	51.197	-	17.957	-	-	33.239	-	*33.239*
	Duurzame inzetbaarheid VO	505.603	165.791	79.158	-	-	592.236	*65.000*	*527.236*
2.2.1	Personeelsvoorziening	727.527	174.742	122.948	1.109	-	778.211	70.276	707.937
	Onderhoud PO	1.708.033	72.530	124.423	-	-	1.656.140	*91.676*	*1.564.464*
	Onderhoud VO	1.625.068	281.486	243.373	-	-	1.663.181	*378.010*	*1.285.171*
	Onderhoud BST	29.512	10.000	10.233	-	-	29.279	-	*29.279*
2.2.3	Overige voorzieningen	3.362.613	364.016	378.029	-	-	3.348.600	469.686	2.878.915

Toelichting

De personeelsvoorziening betreft de voorziening jubilea, spaarverlof en duurzame inzetbaarheid.

De overige voorziening betreft voorziening onderhoud.

Model KS: Kortlopende schulden

2.4 Kortlopende schulden

		31 december 2022	31 december 2021
2.4.3	Crediteuren	796.021	561.395
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	954.316	815.709
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	283.543	211.996
2.4.10	Overlopende passiva	2.528.945	2.996.097
Kortlopende schulden		4.562.825	4.585.197
Uitsplitsing			
2.4.7.1	*Loonheffing*	*913.127*	*773.336*
2.4.7.2	*Omzetbelasting*	*-874*	-
2.4.7.3	*Premies sociale verzekeringen*	*42.063*	*42.372*
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	954.316	815.709
2.4.10.2	*Vooruitontv. subs. OCW/EL&I geoormerkt*		
	Niet geoormerkt OCW	*8.400*	*12.000*
	Subtotaal	8.400	12.000
2.4.10.4	*Vooruitontv. termijnen*	*1.562.885*	*2.087.090*
2.4.10.5	*Vakantiegeld en -dagen*	*685.824*	*634.477*
2.4.10.8	*Overige*	*271.836*	*262.530*
2.4.10	Overlopende passiva	2.528.945	2.996.097

De loonheffingen zijn gestegen. Dit geldt ook voor de schulden terzake van de pensioenen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de cao-aanpassing en door het gelijktrekken van de salarissen voor onderwijzend personeel in het PO met het VO. Hierdoor zijn de salariskosten meer dan gemiddeld gestegen
De vooruitontvangen termijnen betreffen nog te besteden subsidie OCW aan specifieke projecten
De overige bestaan uit ondermeer:
nog te besteden aardbevingsschade, detachingsfactuur VCPO, kosten gebruik NSU Uithuizen, bindingtoelage en borg kluisjes.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Huurovereenkomst

Dit betreft een verhuurovereenkomst van de geldautomaatruimte aan de Pastorieweg 2 te Warffum. De huurverplichting van de huurder bedraagt in totaal € 25.000 over vijf jaren. Hiervan valt een bedrag van € 5.000 binnen één jaar.

Meerjarige contracten

De volgende meerjarige contracten zijn afgesloten door Schoolbestuur L&E:
Afas: € 65.400 tot 1 januari 2021, wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd.
Energie voor Scholen tot 1 januari 2026 voor de levering van gas en electra door DVEP. Omzet 2022: electra € 117.125, gas € 267.004

Primair onderwijs

- Tuinonderhoud, looptijd van 1 januari 2008 tot 31-12-2010, wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd, bedrag van ca. € 36.000.
- Schoonmaak; looptijd van 1 september 2018 tot 1 september 2020, wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd, bedrag van ca € 317.000.
- Leermiddelen; looptijd van 1 januari 2020 tot 1 januari 2022 plus tweemaal een jaar verlenging, bedrag van ca. € 250.000.

Voortgezet onderwijs

- Kopieerapparatuur wordt stilzwijgend verlengd, jaarbedrag van ca. € 45.000.
- Tuinonderhoud wordt stilzwijgend verlengd, jaarbedrag van ca. € 36.000.
- Onderhoudsbeheer, begeleiding en coördinatie, jaarbedrag van ca. € 32.000.
- Schoolboeken: looptijd van 1 maart 2017 tot en met 31 juli 2020, driemaal te verlengen met 1 jaar: jaarbedrag van ca. € 658.000
- Schoonmaak, looptijd tot 30 april 2021. tweemaal te verlengen met 1 jaar, uiterlijk tot 30 april 2023: jaarbedrag van ca. € 160,000

Model G: Verantwoording subsidies

G1. subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt versterkt.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidie-beschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Regionale aanpak Lerarentekort	RAL19055	29-11-2019	€ 272.464	€ 272.464	N
Regionale aanpak Personeelstekort		25-7-2020	€ 689.100	€ 356.419	N
Regio aanpak LVO		21-8-2020	€ 50.000	€ 50.000	N
Inhaal- en ondersteuningsprogramma	DHAVO20068	20-11-2020	€ 90.000	€ 90.000	N
Lerarenbeurs	132375	20-7-2022	€ 7.425	€ 7.425	N
Lerarenbeurs	135548	20-7-2022	€ 4.872	€ 4.872	N
	Totaal		€ 1.113.861	€ 781.180	

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m vorig verslagjaar	totale subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
			€	€	€	€	€	€	€
	totaal		-	-	-	-	-	-	-

G2.B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt,doorlopend in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m vorig verslagjaar	totale subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
Subsidie voor Leerlingdaling VO	IML21032	31-8-2021	€ 699.400	€ 189.880	€ 79.496	€ 110.384	€ 139.880	€ 205.002	€ 45.262
									-
									-
									-
	totaal		-	-		-		-	-

Toelichting baten en lasten totaal
Model OB: Opgave overheidsbijdragen

3.1 Rijksbijdragen

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
3.1.1	Rijksbijdrage OCW/EZ	21.882.045	19.583.118	20.569.433
3.1.2	Overige subsidies OCW/EZ	4.587.095	2.731.228	3.531.761
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	1.286.250	1.343.920	1.345.871
	Rijksbijdragen	27.755.390	23.658.266	25.447.065

Door de aanpassing van de CAO's en de bekosting voor de NPO zijn de rijksbijdragen fors gestegen.
Onder andere door extra bekostiging voor de nieuwkomers en strategisch HRM zijn er meer subsidies ontvangen

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	133.862	22.166	163.234
	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	133.862	22.166	163.234

De bijdrage van de gemeenten is hoger dan begroot, maar lager dan 2021. Het verschil t.o.v. 2021 ontstaat doordat in 2021 € 125.000 is ontvangen voor Extra Hulp in de Klas. Hiervoor zijn, conform de verwachting, in 2022 geen baten geweest. Het verschil t.o.v. de begroting ontstaat door - niet begrote - subsidie voor SUVIS (€ 71.000) en door toekenning NPO subsidie door de gemeenten (€ 38.000)

3.5 Overige baten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
3.5.1	Verhuur	87.964	83.603	90.458
3.5.2	Detachering personeel	957.004	697.958	684.007
3.5.6	Overig	642.741	309.200	595.882
	Overige baten	1.687.709	1.090.761	1.370.346

De overige baten betreffen m.n. private activiteiten, Hogescholen en Samenwerkingsverband.

Model LA: Opgave van de lasten

4 Lasten

4.1 Personele lasten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
4.1.1	Lonen en salarissen	20.984.739	18.857.858	19.793.303
4.1.2	Overige personele lasten	2.020.905	1.799.573	1.252.099
4.1.3	Af: Uitkeringen	-690.043	-443.000	-617.058
	Personele lasten	22.315.602	20.214.431	20.428.344

zie voor het aantal FTE's bladzijde 22

Uitsplitsing

Door de gevolgen van de nieuwe CAO en extra inzet tbv de leerlingen nieuwkomers zijn de personele lasten gestegen.

4.1.1.1	*Brutolonen en salarissen*	*15.914.756*	*14.283.880*	*14.741.810*
4.1.1.2	*Sociale lasten*	*2.653.085*	*2.722.279*	*2.665.300*
4.1.1.3	*Pensioenpremies*	*2.416.899*	*1.851.699*	*2.386.192*
	Lonen en salarissen	*20.984.739*	*18.857.858*	*19.793.303*

Het verschil in lonen en salarissen ontstaat enerzijds door cao-aanpassingen en anderzijds doordat de salarissen van het onderwijzend personeel gelijk getrokken zijn met het VO. Ook leidt de opvang van vreemdelingen tot inzet van meer personeel dan begroot. De sociale lasten stijgen niet. Dit wordt veroorzaakt doordat premies lager zijn én veel personeel een inkomen heeft dat boven het maximale loon sociale verzekeringswetten ligt.

4.1.2.1	*dotaties voorzieningen*	*68.220*	*95.329*	*15.547*
4.1.2.2	*personeel niet in loondienst*	*1.276.314*	*1.114.823*	*834.464*
4.1.2.3	*overige*	*676.371*	*589.421*	*402.088*
	Overige personele lasten	*2.020.904*	*1.799.573*	*1.252.099*

4.2 Afschrijvingslasten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
4.2.2	Materiële vaste activa	701.622	681.895	711.731
	Afschrijvingslasten	701.622	681.895	711.731

4.3 Huisvestingslasten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
4.3.1	Huur	140.355	109.332	93.280
4.3.3	Onderhoud	294.140	198.500	218.658
4.3.4	Energie en water	398.481	370.411	322.883
4.3.5	Schoonmaakkosten	530.997	454.000	489.385
4.3.6	Heffingen	16.654	22.300	31.902
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorzieningen	364.016	398.159	287.275
4.3.8	Overige huisvestingslasten	142.663	75.500	116.394
	Huisvestingslasten	1.887.305	1.628.202	1.559.778

4.4 Overige lasten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	1.333.617	745.624	1.132.191
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.648.448	1.368.900	1.322.517
4.4.4	Overig	771.561	525.711	651.133
	Overige lasten	3.753.626	2.640.235	3.105.841

Onder de admnistratie- en beheerslasten zijn ook de lasten van niet begrote maar wel bekostigde projecten verantwoord.

Specificatie honorarium

4.4.1.1	*Onderzoek jaarrekening*	*30.613*	*32.500*	*28.278*
	Accountantslasten	30.613	32.500	28.278

Model FB: Financiële baten en lasten

5 Financiële baten en lasten

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
5.1	Rentebaten	52.491	47.500	49.304
5.5	Rentelasten en bankkosten (-/-)	-35.544	-8.200	-27.699
	Financiële baten en lasten	16.947	39.300	21.605

Model E: Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm 2022	Statutaire zetel	Code activiteiten
Stichting Samenwerkingsverband PO 20-01	Stichting	Gemeente Groningen	4

WNT: Wet Normering Bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector

Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor Schoolbestuur L&E is € 168.000 (klasse D; 11 complexiteitspunten). Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.
Het individuele WNT-maximum voor de leden van het bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% (€25.200) en voor de overige leden 10% (€ 16.800) van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

bedragen x € 1	**A. Fickweiler**	**A.A.M. Schaafsma**
Functiegegevens	directeur-bestuurder	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,0000	0,8000
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111.314	78.698
Beloningen betaalbaar op termijn	19.129	13.835
Subtotaal	130.443	92.533
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000	134.400
-/- Overschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	**130.443**	**92.533**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021

bedragen x € 1	**A. Fickweiler**	**A.A.M. Schaafsma**
Functiegegevens	directeur-bestuurder	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,0000	0,8000
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.933	87.683
Beloningen betaalbaar op termijn	19.019	14.901
Subtotaal	121.952	102.584
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000	134.400
-/- Overschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging (zie bovenstaande toelichting PO)	**121.952**	**102.584**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

bedragen x € 1	H.G. Hoek	W.R. Duursema	J.J. Kelder	H.R. Krüger	M.D. van Herwijnen
Functiegegevens	Lid	lid	lid	lid	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	-	-	-	5.704	8.020
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		-	-	16.800	25.200
-/- Overschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

bedragen x € 1	M.J. Westerbeek	P. Ritzema
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Totale bezoldiging	5.704	5.704
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.800	16.800
-/- Overschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021

bedragen x € 1	H.G. Hoek	W.R. Duursema	J.J. Kelder	E.M. Rodenburg	M.D. van Herwijnen
Functiegegevens	Lid	lid	lid	lid	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 15-04	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	5.572	2.285	5.572	5.572	7.834
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.300	4.754	16.300	16.300	24.450
-/- Overschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Overige gegevens

Bestemming van het resultaat

Vanuit de statuten zijn geen nadere bepalingen opgenomen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.
Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat 2022

-162.948	wordt onttrokken aan de algemene reserve
-72.506	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve mobiliteit VO publiek
461.629	wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve SHRM publiek
308.352	wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Overgangsbekostiging VO publiek
485.407	wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve SUVIS VO publiek
-148.102	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve NPO VO publiek
52.981	wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPO PO publiek
10.946	wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve privaat
935.760	totaal resultaatbestemming

Gebeurtenissen na balansdatum

Een voorgenomen besluit is genomen voor een fusie van het PO met VCPO-NG en Het Hogeland College met VO Eemsdelta. Zodra het besluit definitief is, zal op het vastgestelde moment overdracht van scholen, activa, voorzieningen en eigen vermogen plaatsvinden aan de nieuwe rechtsperonen. Alle activa, voorzieningen, vorderingen, schulden maar ook de bestemmings- en algemene reserves zijn herleidbaar naar PO en / of VO, waardoor vermogensposities goed in beeld zijn.

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	13683
Naam instelling	Schoolbestuur L&E
Postadres	Postbus 10
Postcode	9989ZG
Plaats	Warffum
Telefoon	0595-424955
E-mailadres	spo@lauwerseneems.nl
Website	www.lauwerseneems.nl

			Sector		
BRIN-nummers	16ZK	Het Hogeland College	VO	Warffum	Het Hogeland
			VO	Uithuizen	Het Hogeland
	03DF	o.b.s. Kromme Akkers	PO	Garnwerd	Het Hogeland
	03DG	o.b.s. Klinkenborg	PO	Kantens	Het Hogeland
	03EI	o.b.s. De Noordster	PO	Usquert	Het Hogeland
	06AL	Samenwerkingsschool Op Wier	PO	Ezinge	Westerkwartier
	06AO	o.d.b.s. Nijenstein	PO	Zandeweer	Het Hogeland
	08FW	o.b.s. De Negen Wieken	PO	Winsum	Het Hogeland
	09GB	o.b.s. Tiggeldobbe	PO	Winsum	Het Hogeland
	11UJ	Samenwerkingsschool De Dobbe	PO	Roodeschool	Het Hogeland
	12ED	o.b.s. Brunwerd	PO	Uithuizen	Het Hogeland
	18EG	o.b.s. De Wierde	PO	Adorp	Westerkwartier
	18GA	o.b.s. FH Jansenius de Vries	PO	Warffum	Het Hogeland
	18HF	Basisschool Mandegoud	PO	Kloosterburen	Het Hogeland
	19KB	IKC de Linde	PO	Eenrum	Het Hogeland
	19LH	o.b.s. De Getijden	PO	Pieterburen	Het Hogeland

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het toeziend bestuur van Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stichting te Warffum gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stichting per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De jaarrekening bestaat uit:
1. De balans per 31 december 2022.
2. De staat van baten en lasten over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Schoolbestuur voor primair en voortgezet onderwijs tussen Lauwers en Eems-stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 591.000. De materialiteit is gebaseerd op 2% van de totale baten.
De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op € 836.000, deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3. 'Materialiteitstabel' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022. In deze paragraaf van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het toeziend bestuur overeengekomen dat wij aan het toeziend bestuur tijdens onze controle gecontroleerde afwijkingen boven de € 29.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:
- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs,paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurders zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van directeur-bestuurders en het toeziend bestuur voor de jaarrekening
De directeur-bestuurders zijn verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regelgeving jaarverslaggeving onderwijs. De directeur-bestuurders zijn ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

In dit kader zijn de directeur-bestuurders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moeten de directeur-bestuurders afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moeten de directeur-bestuurders de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurders het voornemen hebben om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directeur-bestuurders moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het toeziend bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directeur-bestuurders gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het toeziend bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 1 juni 2023

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA